

Sametingets plenum

Møtebok 02/14

Árvjuvárgæidnu 50, N-9730 Kárašjohka

Telefon +47 78 47 40 00

Telefaks +47 78 47 40 90

samediggi@samediggi.no

www.samediggi.no

Tid: 03. - 06.06.2014

Sted: Karasjok

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
011/14	Konstituering
012/14	Kunngjøring av nye saker
013/14	Sametingsrådets beretning
014/14	Spørsmål til Sametingsrådet
015/14	Sametingsrådets redegjørelse om samisk internasjonalt arbeid
016/14	Sametingets arbeidsorden - revidering
017/14	Sametingets reviderte budsjett 2014
018/14	Sametingets kontrollutvalg – beretning 2013
019/14	Oppfølging av Finnmarksloven
020/14	Opplæringsloven og privatskoleloven - samiske elevers rettigheter
021/14	Møteplan for Sametingets komité- og plenums møter 2015
022/14	Valg av plenumsledelse
023/14	Høring - Strukturvoteordning for fiskeflåten under 11 meter

Møtesekvenser

Tid	Sak	Side
03.06.14 kl. 09.05 - 09.10	011/14	3
kl. 09.10 - 09.15	012/14 fremleggelse	5
kl. 09.15 - 12.00	013/14	13
kl. 15.10 - 15.25	015/14 fremleggelse	49
kl. 15.25 - 17.30	014/14	46
05.06.14 kl. 09.00 - 09.25	016/14	65
kl. 09.25 -14.20	017/14	70
kl 14.30 - 15.15	018/14	87
kl 15.15 - 18.50	019/14	95
kl. 18.50 - 20.00	020/14	114
Kl. 20.00 - 20.10	021/14	122
06.06.14 kl. 09.05- 10.20	012/14 debatt	5
kl.10.20 - 11.35	015/14 debatt	49
kl.10.20 - 11.55	022/14	125
kl.13.00 - 14.25	023/14	127

Ašši/Sak SP 011/14

Konstituering

Saken påbegynt 03.06.14 kl. 09.05

Representanter

Følgende representanter var til stede ved konstitueringen:

1. Mariann Wollmann Magga	21. <i>(Ingen vara kunne møte for Līsa-Katrine Mo)</i>
2. Beaska Niillas	22. Cecilie Grape <i>(vara for Sandra Mārjā West)</i>
3. Hartvik Hansen <i>(tok sete kl. 11.00)</i>	23. Aud Marthinsen
4. Knut Inge Store	24. Per Mathis Oskal
5. Christina Henriksen	25. Torbjørg Leirbakken <i>(vara for Lars Oddmund Sandvik)</i>
6. Ellen Kristina Saba	26. Nanna Thomassen
7. Laila Nystad	27. <i>(Ingen vara for Viktor Inge Paulsen 3. - 4. juni 2014)</i>
8. Jan Åge Biti <i>(vara for Laila Susanne Vars)</i>	28. Vibeke Larsen
9. Marit Kirsten A. Gaup	29. Lars Filip Paulsen
10. Per A. Bæhr	30. Ellinor Marita Jåma
11. Mathis Nilsen Eira	31. Nora Marie Bransfjell
12. Isak Mathis O. Hætta	32. John Kappfjell
13. Inger Eline Eriksen	33. Jovna Zakarias Dunfjell
14. Johan Vasara	34. Kirsti Guvsám
15. Toril Bakken Kåven	35. Jørn Are Gaski
16. Ronny Wilhelmsen	36. Anita Persdatter Ravna
17. Arthur Johan Tørfoss	37. Marie Therese N. Aslaksen
18. Inger Elin Kristina Utsi	38. Kjellrun Wilhelmsen
19. Kjetil Romsdal	39. Tor Gunnar Nystad
20. Piera Heaika Muotka	

Innvilgende permisjoner

Permisjoner for hele plenumsmøtet

Representant nr. 21 Lisa-Katrine Mo
Representant nr. 22 Sandra Márjá West
Representant nr. 25. Lars Oddmund Sandvik

Permisjoner for deler av plenumsmøtet

Representant nr. 8 Laila Susanne Vars 3. juni, 5.juni etter sak 19/14 er avsluttet og hele 6. juni
Representant nr. 27 Viktor Inge Paulsen, 3. - 4. juni
Representant nr. 15 Toril Bakken Kåven, 5. - 6. juni
Representant nr. 36 Anita Persdatter Ravna, 6. juni fra kl. 10.00
Representant nr. 26 Nanna Thomassen, 6. juni
Representant nr. 30 Ellinor Marita Jåma, 6. juni fra kl. 10.30
Vararepresentant Cecilie Grape, 6. juni fra kl. 10.00

Vararepresentanter

Vararepresentant Torbjørg Leirbakken møtte for representant nr. 25 Lars Oddmund Sandvik
Vararepresentant Cecilie Grape møtte for representant nr. 22 Sandra Márjá West
Vararepresentant Jan Åge Biti møtte for representant nr. 8 Laila Susanne Vars 3. juni, 5.juni etter sak 19/14 var avsluttet og hele 6. juni

I Dokumenter

Møteinnkalling av 07.05.14 med forslag til saksliste.

II Forslag og merknader

Plenumsledelsens innstilling

Innkalling av 07.05.14 med forslag til saksliste, program og taletid godkjennes

III Votering

Av 39 representanter var 38 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Plenumsledelsens innstilling ble enstemmig godkjent.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Jørn Are Gaski, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Innkalling av 11.04.14 med forslag til saksliste, program og taletid godkjennes.

Behandlingen av saken ble avsluttet 03.06.14 kl. 09.10

Ašši/Sak SP 012/14

Kunngjøring av nye saker

Arkiv

Arkivsaksnr.

SF-

14/2511

Saken påbegynt 03.06.14 kl. 09.10.

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1	23.05.2014	Representant Hartvik Hansen, Árja	Tilskuddsordning til skoler i samiske bygder
2	23.05.2014	Representant Nora Marie Bransfjell, NSRs sametingsgruppe	Salg av utmarkseiendommer i sørsamiske reinbeiteområder
3	23.05.2014	Representant Mariann Wollmann Magga, APs sametingsgruppe	Nye fyrstårnprosjekter for samisk kultur
4	23.05.2014	Representant Ronny Wilhelmsen, APs sametingsgruppe og Nordkalottfolket	Fjordlinjer og Sametingets politikk
5	23.05.2014	Representant Inger Elin Utsi, NSR-NSR/SaB sametingsgruppe	Nasjonal helse- og sykehusplan
6	23.05.2014	Representant Torill Bakken Kåven, Nordkalottfolket	Støtt kvenenes kamp for å oppgradere kvensk språkstatus
7	23.05.2014	Representant Christina Henriksen, NSR- NSR/SaB sametingsgruppe	Skoltesamisk navn på Sametinget

II Forslag

Forslag 1, representant Hartvik Hansen, Árja

Tilskuddsordning til skoler i samiske bygder

Árjas sametingsgruppe viser til Olli 2- rådets redegjørelse om situasjonen for samiske grendeskoler. Vi er kjent med at Olli 2 rådet har tatt opp saken om nedleggelse av grendeskoler i samiske områder med regjeringen i forbindelse med konsultasjoner med relevante departementer.

Árja vil at Sametinget arbeider for å få etablert egne tilskuddsordninger for grendeskoler i samiske områder. Árjas sametingsgruppe ser med bekymring at skoler i samiske bygder og grender utenfor kommunens sentrum nedlegges eller står i fare for å bli nedlagt. Dette vil resultere i fraflytning og at de samiske bygdene dør ut.

Mulige kriterier for en slik tilskuddsordning kan være:

- 1) Skolen skal være lokalisert utenfor kommunens sentrum
- 2) Minst 50 % av elevene ved skolen skal ha valgt samisk 1, samisk 2 eller samisk 3.

Árjas sametingsgruppe ber Sametingsrådet ta saken opp med Kunnskapsdepartementet og Kommunaldepartementet.

Sametingsrådets oppfølging til forslag 1

Tilskuddsordning til skoler i samiske bygder

Sametingsrådet ser det som viktig at det samiske opplæringstilbudet som gis, er godt uavhengig av hvor skoler befinner seg. Det er kommunenes ansvar å tilrettelegge for et godt opplæringstilbud til elevene utfra de rammefaktorene som kommunene har. Sametingsrådet er bevisst effekten nedleggelse av grendeskoler i samiske bygder og grender har, og mener det er viktig at kommuner ser sitt ansvar i bevaring av grendeskolene.

Staten tildeler tilskudd til grunnskoler og videregående skoler. Denne tilskuddsordningen er under revidering, og Sametingsrådet vil aktivt spille inn forslag til endringer i tilskuddsordningen, slik at kommunene får bedre rammer for tilrettelegging for samisk opplæringstilbud.

Sametingsrådet har merket seg både forslag til sak om hospitering og dette forslaget om støtte til grunnskoler. Sametingsrådet konstaterer at situasjonen når det gjelder samiske læremidler er at dette fortsatt er en prioritert oppgave for Sametinget, og at dette fortsatt må prioriteres fremover slik at samiske elever får læremidler i fagene, noe som er helt grunnleggende for at elevene skal kunne få ett kvalitativt godt undervisningstilbud. Både læremiddelsituasjonen, hospiteringsordninger og de generelle rammene for undervisning i form av organisering og tilrettelegging av skolestrukturer er saker som sametingsrådet vil følge opp i ulike sammenhenger.

Sametingsrådet skal ha et møte med kunnskapsministeren i juni, og tilskuddsordningen for samisk opplæring vil være en av sakene som løftes på møtet.

Forslag 2, representant Nora Marie Bransfjell, NSRs sametingsgruppe

Salg av utmarkseiendommer i sørsamiske reinbeiteområder

Det er kjent at Statskog har solgt og tenker å selge eiendommer til private. Det finnes eksempler både fra Namdalen og på Fosen. Fra samisk side vil en forsikre seg om at både selger og kjøper er seg bevisst at det er både samiske brukerinteresser og rettigheter innenfor disse områdene.

NSR mener at slik handel må settes på vent inntil rettighetssituasjonen er avklart. Eventuelt at det må settes klausul i slike handler som sikrer at det ikke gjøres inngripen i eksisterende rettigheter, slik at både selger og kjøper er klar over dette. Dette vil også gjelde for andre grunneiere som ønsker å selge eiendommer.

Sametingsrådets oppfølging til forslag 2

Salg av utmarkseiendommer i sørsamiske reinbeiteområder

Sametingsrådet er kjent med at Statskog SF har stått for såkalt arronderingssalg (spredte skogteiger) av utmarkseiendommer i samiske områder. Statskog SF ble pålagt dette av Landbruks- og matdepartementet i juni 2011 etter en flertallsmerknad fra Stortinget der en ba regjeringen vurdere slikt salg også i Troms og Nordland. Sametinget har motsatt seg dette i brev til Landbruks- og matdepartementet av 27.10.2011. Beslutningen om slikt salg ble tatt uten forutgående konsultasjoner, foregriper oppfølgingen av Samerettsutvalget II og setter staten i fare for å skape hjemmelskonflikter med egentlige rettighetshavere.

Landbruks- og matdepartementet har i brev av 06.02.12 gitt uttrykk for at det ved salg blir opplyst om at et salg ikke endrer rettighetssituasjonen. Videre uttrykker departementet at Statskog SF i sin drift ikke kan forskuttere nye lovbestemmelser ut fra Samerettsutvalget forslag.

Sametingsrådet er bekymret over at det foretas systematisk salg av eiendommer der det vil kunne foreligge samiske kollektive og individuelle rettigheter før en lovgiving om anerkjennelse og kartlegging av disse foreligger. Rådet registrerer også at det foregår privat salg av større arealer i

samiske områder, og finner grunn til å peke på at Samerettsutvalget foreslår at også for slike områder skal rettigheter kunne kartlegges, noe som kan medføre behov for å ekspropriere rettighetene tilbake til de opprinnelige eierne eller bruksrettshaverne. Rådet ser det som urovekkende at regjeringen ikke har fulgt opp Samerettsutvalgets forslag ved å starte konsultasjoner om lovgiving for anerkjennelse og kartlegging av land og ressursrettigheter utenfor Finnmark. Problemstillingen vil bli tatt opp med kommunal- og moderniseringsministeren på det faste halvårlege møte 23-24. juni.

Forslag 3, representant Mariann Wollmann Magga, APs sametingsgruppe

Nye fyrtårnprosjekter for samisk kultur

Samiske barn og unge har få kulturskoletilbud med samisk innhold. I samiske områder utenfor samisk språkforvaltningsområde kan slike tilbud og prosjekter være av stor betydning for styrking av barn og unges samiske identitet.

Et av de mange gode prosjektene som bidrar til dette, er Joikeprosjektet i regi av Kulturskolen i Sør-Varanger. Prosjektet har vært drevet i 3 år, og er planlagt videreført ut 2016. I dette unike prosjektet deltar barn fra barnehager, grunnskoler og videregående skole. Det faglige innholdet er knyttet til joik og musikk, men også svært viktig for språkinnlæring.

Det arbeides aktivt for å utvikle en inkluderende modell med mål om at alle skal være med. Det betyr at nå skal det legges til rette for at tilbudet tilpasses samisktalende barn i barnehagene og i grunnskolen, samt et tilbud til medelever i skolen og flere barnehagebarn. Modellen kan føre til en ytterligere bevisstgjøring om, og en synliggjøring av det samiske folkets tilstedeværelse i det offentlige rom i kommunen. Samtidig kan en nå barn og unge som kanskje ikke er bevisst sin samiske identitet. Prosjektets endelige mål, som det jobbes for, er at det skal bli en fast stilling i kulturskolen i samisk kulturkunnskap. Dette kan sies å være banebrytende arbeid!

Det er allerede slått fast flere effekter av prosjektet, blant annet henvendelse fra en annen kommune om prosjektet, som kan utvikle lignende tilbud – lokalt tilpasset. Ikke minst så er det igangsatt samisk språkkurs for ansatte i barnehagene i Sør-Varanger, som igjen vil gi flere språkbrukere, og bedre samisk barnehage tilbud i kommunen.

For å få slike prosjekter videreført, må det være flere aktører som bevilger midler. Forarbeid til samarbeidsavtaler, og selve samarbeidsavtalene kan være helt avgjørende for at videreføringen kan finne sted gjennom finansiering fra kommunene.

Sametinget må også bidra med midler og annen drahjelp for prosjektet, og fremme viktigheten av dette prosjektet ovenfor nasjonale myndigheter.

Sametingsrådets oppfølging til forslag 3

Sametinget ser at kulturskolen har gjort en framrange arbeid med å styrke for å belyse og lagt til rette for å fremme samisk kultur- og språkforståelse først og fremst gjennom joiken. Sametinget har de over 3 år støttet Sør-Varanger kulturskole i en forprosjektfase, som har kommet til nytte både i skoler og i barnehagene i kommunen har bidratt til identitetsskapning. Prosjektet har vært gjennomført i regi av Sør-Varanger kommune, men har hatt en betydelig finansiering fra Sametinget. Prosjektet går nå, som skissert fra søker, over på en mer permanent basis, som bl.a innebærer at skal etableres en stilling som har til hensikt å styrke den samiske dimensjonen. Sametinget er av den oppfatning at en slik drift må ses som ett ledd i en kommunal virksomhet, og således må innarbeides i kommunale budsjetter.

Forslag 4, representant Ronny Wilhelmsen, APs sametingsgruppe og Nordkalottfolket

Fjordlinjer og Sametingets politikk

Etter konsultasjoner på oppfølging av kystfiskeutvalgets innstilling mellom tidligere sametingspresident Egil Olli og fiskeriministeren, ble det oppnådd enighet om blant annet å innføre forbud for båter over 15 meter å drive fiske i fjordene i Finnmark og i deler av Troms og Nordland. Dette forbudet kan det dispenseres fra, og Fjordfiskenemnda er tillagt en betydelig rolle i forhold til dette, ved at de skal komme med tilrådninger ovenfor Fiskeri- og kystdepartementet om eventuelle dispensasjoner.

Fjordlinjene og forbudet for båter over 15 meter å fiske innenfor disse linjene, er et helt nytt politikkområde i Sametinget og på nasjonalt nivå. Sametinget har ikke drøftet fastsetting av fjordlinjer eller drøftet prinsipper om dispensasjoner for båter over 15 meter innenfor fjordlinjene.

På Sametinget er vi klar over at fiskeressursene i fjordene er under et stort press. Vårt nåværende standpunkt er at det ikke skal gis tillatelse til å fiske innenfor fjordlinjene for båter over 15 meter.

På bakgrunn av at Sametinget ikke har noen vedtatt politikk med hensyn til fjordlinjene, ønsker vi at sametingsrådet forbereder en egen sak om dette til neste plenum.

Sametingsrådets oppfølging til forslag 4

Fjordlinjer og Sametingets politikk

Sametinget har i sin fiskeripolitikk hatt fokus på fjordlinjer for å sikre det lokale kyst- og fjordfiske med mindre fartøy. Dette arbeidet vil få større aktualitet ved at Fjordfiskenemnda nå er kommet i arbeid.

Båter større enn 15 meter har ikke lov til å fiske innenfor fjordlinjen, men det kan gis dispensasjoner fra dette forbudet. Pr. i dag har det ikke vært begrensninger oppad på fartøystørrelser. Sametinget har merket seg at saken nylig ble behandlet i Fjordfiskenemndas første møte hvor en foreslår å videreføre fjorårets dispensasjon fra forbudet mot sei- og sildnotfisket i fjordene. Men har foreslått en begrensning oppad for båter inntil 90 for (27,43 meter). Nemda har videre foreslått at det innføres minstemål for sei inntil 45 centimeter med maksimal innblanding av mindre sei på 20 prosent. Dette vil kunne få store positive konsekvenser for seibestanden på sikt.

Sametingsrådet vil vurdere å følge opp saken i forbindelse med sjøsamiske strategier. Samtidig skal Fjordnemnda få rom til å komme godt i gang med sitt arbeid, og finne sin plass i forvaltningen. Sametinget har lagt og skal legge til rette for dette. Sametinget forventer at Fjordnemnda jobber innefor sitt mandat. Det er naturlig at Sametinget og Fjordfiskenemnda har dialog for å drøfte nærmere kommende reguleringsforslag for best mulig å tilrettelegge for og sikre ressursgrunnlaget for den minste flåten i kyst og fjordområdene.

Forslag 5, representant Inger Elin Utsi, NSR-NSR/SaB sametingsgruppe

Ny sak om nasjonal helse- og sykehusplan

Sametinget har det overordnede ansvaret for samisk helse- og sosialpolitikkutforming og er den mest sentrale premissleverandør ovenfor norske myndigheter i utviklingen av et likeverdig tilbud til det samiske folket.

Helse- og omsorgsministeren vil høsten 2015 legge frem en nasjonal helse- og sykehusplan.

Der skal departementet beskrive og analysere status og utfordringer i spesialisthelsetjenesten og foreslå tiltak som vil utvikle spesialisthelsetjenesten slik at den møter framtidens behov. Planen skal inneholde forslag til prinsipper og definisjoner for ulike typer sykehus og sykehusstruktur slik at Stortinget kan gjøre beslutninger om hvordan tjenesten skal utvikles, slik det står i regjeringsplattformen.

I dag er det ikke et likeverdig sykehus tilbud sett fra et samisk brukerperspektiv. Sykehusene ligger for langt vekk fra samiske kjerneområder. Pasienter fra samiske kommuner har en lang vei til akutt-tjeneste dersom de blir syke.

Det er helt klart at dagens sykehusstruktur ikke gir innbyggere for eksempel i Vest-Finnmark en trygghet for liv og helse.

Det er viktig at Sametinget kommer tidligst mulig i denne prosessen med sine anbefalinger. Dette er også i tråd med ILO-konvensjonens artikkel 25 om at samene skal være med å utforme de aktuelle helsetilbud og stadfeste samiske brukeres rett til tilfredsstillende helsetjeneste.

Sametinget må derfor behandle saken om hvordan helsetjenesten bør se ut fra et samisk perspektiv og hvordan sykehusene i framtiden bør lokaliseres for å gi et likeverdig tilbud. Mangel på samisktalende helsepersonell er også et problem som må belyses i en slik plan.

Sametingsrådets oppfølging til forslag 5

Nasjonal helse- og sykehusplan.

Sametingsrådet er informert om at regjeringen vil legge fram tre arbeid i løpet av 2015, helse og sykehusplan, melding om primærhelse og folkehelsemelding. I forbindelse med Sametingsrådets møte med helse og omsorgsminister Høie i april 2014, ba rådet om konsultasjoner på planen

Helse og omsorgsdepartementet har i første omgang invitert Sametinget til et informasjonsmøte om alle tre arbeidene i juni. Da vil vi også få en større oversikt over hva de ulike planene omhandler.

Sametinget er derfor fornøyd med at det igangsettes et arbeid med nasjonal helse og sykehusplan, og ser det som naturlig at spesialisthelsetjenestetilbudet til samiske pasienter er en del av dette. Regjeringen har også signalisert at pasientenes behov vil få en sentral plass i dette arbeidet. Dette må også gjelde samiske pasienter.

For Sametingsrådet er det viktig at man innenfor spesialisthelsetjenesten har den nødvendige kompetanse om samiske pasienter og deres behov. Dette må også være et tema når fremtidig struktur av spesialisthelsetjenesten skal planlegges. Fremtidig struktur må også ta hensyn til hvordan tilbudet til samiske pasienter blir best mulig.

Forslag 6, representant Toril Bakken Kåven, Nordkalottfolket

Støtt kvenenes kamp for å oppgradere kvensk språkstatus

Det kvenske folk har over lengre tid arbeidet for å få kvensk språk oppgradert fra nivå II til III i den Europeiske Pakten om Regions- eller minoritetsspråk.

Per i dag har norske myndigheter plassert kvensk språk på nivå II i henhold til Den Europeiske pakten om regions- eller minoritetsspråk. St.meld. nr. 35 (2007–2008) Mål og mening konkluderer i sin utredning om kvensk at "Det langsiktige målet for arbeidet med å styrkja kvensk språk må elles vera at ein etter kvart kan skapa grunnlag for å gje kvensk vern på det høgaste og mest forpliktande nivået i den europeiske minoritetsspråkpakta. "

«Kvensk språk er i en prekær situasjon og målrettet innsats er nødvendig for å beskytte og fremme det.»

Kvensk språk står i akutt fare for å dø ut, noe som også bekreftes av fersk forskning fra det omfattende EU-prosjektet ELDIA har og uttaler at “umiddelbare og effektive tiltak må til for å hindre utryddelse”. Se <http://www.eldia-project.org/> .

Om kvensk språk oppgraderes fra nivå II til nivå III i den Europeiske Pakten om Regions- eller Minoritetsspråk vil myndighetene forplikte seg til en bredere støtte til kvensk språk, og må intensivere tiltak for språket. Dette vil innbefatte tiltak som visse minimumsstandarder for undervisning og opplæring i kvensk fra førskole til videregående, grunnleggende opplæring for lærere, og tilgjengeliggjøring av kvensk språk i ulike deler av samfunnet, i tillegg til at bruken og fokuset på kvensk språk og kultur vil få et løft.

Kvenene kjemper en kamp for å få støtte for dette forslaget hos norske myndigheter, og trenger støtte fra alle de organene som har mulighet. Kvenene trenger støtte fra kommunene, fylkeskommunene, Sametinget og andre aktører for å få gjennomslag for dette hos norske myndigheter. Kommunene Porsanger, Alta, Kvænangen, Nordreisa, Skjervøy, Kåfjord, Storfjord og Lyngen har allerede gjort vedtak med støtte til dette kravet.

Sametinget har mye erfaring i hvor utfordrende det er å jobbe for eget kultur og språk. Kvenene er også en minoritet i Norge som har levd side om side med samer i mange generasjoner, og samiske og kvenske røtter er godt blandet sammen mange steder i Nord-Norge. Vi bør støtte dette viktige arbeidet for å høyne statusen til kvensk språk. Nordkalottfolket ber om at sametinget uttrykker sin støtte til dette viktige arbeidet, enten direkte via sametingsrådets initiativ, eller ved å fremme saken til plenum i oktober.

Sametingsrådets oppfølging til forslag 6

Støtt kvenenes kamp for å oppgradere kvensk språkstatus

Den europeiske pakten for regions- eller minoritetsspråk (språkpakten) ble vedtatt i 1992 og den er ratifisert av 25 land. Norge ratifisert språkpakten i 1992, med virkning fra 1. mars 1998.

Språkpakten har mål om å beskytte og fremme regions- og minoritetsspråk for å bevare Europas kulturelle arv og gi språkbrukere muligheten til å bruke språket i privat og offentlig arena. Språkpakten inneholder mål og prinsipper knyttet til regions- eller minoritetsspråk som statene forplikter å oppfylle. Videre inneholder den konkrete tiltak som skal tilrettelegge og oppmuntre bruk av regional- eller minoritetsspråk i offentlig arena.

Minoritetsspråk opplever store utfordringer knyttet til språkbruk i privat og offentlig arena. For at minoritetsspråk skal bevares og styrkes er de avhengige av at staten tilrettelegger og oppmuntrer for bruk av språkene i alle arenaer. Kvensk er et språk som har lange tradisjoner i Sápmi og er for mange like naturlig som samisk og norsk. Språket er en viktig del av det kulturelle mangfoldet i Sápmi, og bør få større anerkjennelse gjennom språkpakten. Sametinget ser det som viktig å støtte hverandre i arbeidet med å styrke minoritetsspråkene og støtter arbeidet med å oppgradere statusen for kvensk språk til også å omfatte del III av minoritetsspråkpakten.

Forslag 7, representant Christina Henriksen, NSR-NSR/SaB sametingsgruppe

Skoltesamisk navn på Sametinget

NSR-NSR/SaB foreslår at Sametinget tar i bruk, Sää'mtee'gg, som Sametingets offisielle skoltesamiske navn.

Navnet tas i bruk på lik linje med de andre språkvariantene.

NSR-NSR/SáB foreslår at Sametinget tar i bruk Sää'mtee'gǫ som Sametingets offisielle skoltesamiske navnt. Skoltesamisk er ikke i bruk på norsk side i dag, og det er desto viktigere å synliggjøre skoltesamenes eksistens, språk og kultur.

På finsk og russisk side av Sápmi brukes språket, og det finnes en ortografi for språket. Derfor anser NSR-NSR/SáBs sametingsgruppe det som naturlig at skoltesamisk også vises på Sametingets offisielle profil. Det foreslåtte navnet er hentet fra Sametinget på finsk side sin offisielle profil.

Fortsatt mangler pitesamisk ortografi, men når det er på plass, vil det naturligvis være på sin plass å også synliggjøre pitesamisk språk på Sametingets offisielle profil.

Sametingsrådets oppfølging til forslag 7

Skoltesamisk navn på Sametinget

Sametinget stiller seg positive til at Sametinget tar i bruk Sää'mtee'gǫ som Sametingets offisielle østsamiske/skoltesamiske navn. Det er viktig å synliggjøre østsamenes språk og kultur. Sametinget må i den videre behandlingen av saken undersøke formaliteter rundt det å legge til det østsamiske navnet på Sametinget. Det må også vurderes hvordan det i praksis skal gjøres i forhold til endring av Sametingets logo og endring av skilt. Kostnadene av dette må legges inn i budsjettet. Undersøkelse av formaliteter og kostnader i forbindelse med å ta i bruk Sää'mtee'gǫ som Sametingets offisielle østsamiske/skoltesamiske navn gjøres innen oktober 2014.

Merknad v/representant Ronny Wilhelmsen, Arbeiderpartiet, Nordkalottfolket, Samer Sørpå, Fastboendesliste, ÅSG og Høyre v/representant Ellen Kristina Saba

Til Forslag 4, Fjordlinjer og Sametingets politikk

Sametinget er klar over at fiskeressursene i fjordene er under et stort press. Vårt nåværende standpunkt er at det ikke skal gis tillatelse til å fiske innenfor fjordlinjene for båter over 15 meter. Dette for å ivareta sjøsamenes kulturvern og det materielle kulturgrunnlaget i fjordene.

Sametinget minner samtidig sametingsrådet om flertallsvedtaket fra 09.06.2011 hvor det blant annet står følgende:»Sametinget understreker viktigheten av at departementet støtter opp om forslaget å styrke vernet av de minste båtenes ressurstilgang, blant annet ved å innføre et generelt forbud mot fiske for båter over 15 meter innenfor fjordlinja.»

Sametinget anmoder sametingsrådet om å følge opp dette ovenfor regjeringen, departementet og fjordfiskeremdas medlemmer.

På bakgrunn av at Sametinget ikke har noen vedtatt politikk med hensyn til fjordlinjene, ønsker vi at sametingsrådet forbereder en egen sak om dette til neste plenum.

Plenumsledelsens innstilling overfor Sametinget

Nye saker 1 - 7 sendes sametingsrådet for oppfølging.

III Votering

Av 39 representanter var 27 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Plenumsledelsens innstilling ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Jørn Are Gaski, saksordfører	
2	Hartvik Hansen	
	Silje Karine Muotka	
	Hartvik Hansen	
	Silje Karine Muotka	Jan Åge Biti
3	Nora Marie Bransfjell	
	Thomas Åhrén	
	Nora Marie Bransfjell	
	Thomas Åhrén	
4	Mariann Wollmann Magga	
	Henrik Olsen	
	Mariann Wollmann Magga	Inger Elin Utsi
		Vibeke Larsen
		Hartvik Hansen
	Henrik Olsen	
5	Ronny Wilhelmsen	
	Silje Karine Muotka	
	Ronny Wilhelmsen	Lars Filip Paulsen
		Ellen Kristine Saba
		Inger Eline Eriksen
	Silje Karine Muotka	
6	Inger Elin Utsi	
	Henrik Olsen	Tor Gunnar Nystad
	Henrik Olsen	
7	Kjellrun Wilhelmsen	
	Aili Keskitalo	
	Kjellrun Wilhelmsen	Kirsti Guvsám
		Inger Elin Utsi
	Aili Keskitalo	
8	Christina Henriksen	
	Aili Keskitalo	
	Christina Henriksen	
	Aili Keskitalo	

VI Sametingets vedtak

Nye saker 1 - 7 sendes sametingsrådet for oppfølging.

Behandlingen av saken ble avsluttet 06.06.14 kl. 10.20

Ašši/Sak SP | 013/14

Sametingsrådets beretning om virksomheten iht. forretningsorden § 20

Arkiv

Arkivsaksnr.

SF-

14/2509

Saken ble påbegynt 03.06.14 kl. 09.15.

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1			Regnskap
2			Innvilgede tilskudd

II Forslag og merknader

Sametingsrådets innstilling overfor Sametinget:

Sametinget tar Sametingsrådets beretning om virksomheten i perioden til orientering.

1 Innledning

Denne beretningen omhandler perioden fra 14.02.14 til 12.05.12 og er knyttet opp til Sametingets budsjett for 2014. I beretningen rapporteres det på mål og strategier omtalt i budsjettet, samt andre arbeidsoppgaver.

Sametingsrådet har i denne perioden avholdt et fysisk møte og flere telefonmøter og har behandlet 71 saker.

Som det framgår av oversikten på www.sametinget.no/kalender har rådet i tillegg deltatt på flere møter og representasjoner.

2 Språk

Hovedmål

Flere språkbrukere og økt bruk av språket.

2. 1 Ansvar og rammebetingelser for samisk språk

Oppfølging med kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk

President Aili Keskitalo har i beretningsperioden hatt oppfølgingsmøte med forvaltningskommunene Kåfjord-, Lavangen-, Tysfjord-, Røyrvik og Snåsa, samt med Nordland fylkeskommune. Utover disse

innlemmede kommuner og fylkeskommunen har presidenten også møtt ordførerne i Salangen- og Storfjord kommune, samt holdt innlegg i folkemøte om en eventuell innlemmelse i forvaltingsområde for samiske språk i Kvalsund kommune. Presidenten har også hatt innlegg i det årlige språksentertreffet som ble gjennomført i Lakselv.

Sametingsrådet har også hatt oppfølgingsmøte med Finnmark fylkeskommune, som en oppfølging av samarbeidsavtalen. I tillegg har Sametingsrådet holdt innlegg om en eventuell innlemmelse av Røros i forvaltingsområde for samiske språk. Møtet var arrangert av rådgivende utvalg for samiske spørsmål i Sør-Trøndelag fylkeskommune.

Tilskudd til språkprosjekter

Søknadsfrist for tilskudd til språkprosjekt var 1. mars og det er registrert 83 søknader til en søknadssum som overstiger 18 millioner kroner. I budsjettet for 2014 er det avsatt kr. 7 610 000,- til språkprosjekter. Søknadene vil bli behandlet av rådet for sommeren.

Stipend

Elever med samisk i fagkretsen i videregående opplæring har mulighet å søke om stipend fra Sametinget. De som har samisk som første språk, andrespråk og fremmedspråk får henholdsvis kr 7 000,-, kr 5 000 og kr 2 500,- i stipend for skoleåret 2013/14. Søknadsfristen gikk ut 30.03.2014.

Sametinget mottok 212 søknader om stipend fra de som har samisk som førstespråk, 182 søknader fra de med samisk som andrespråk og 76 stipender fra de som har samisk som fremmedspråk. Søknadene ble behandlet fortløpende og samtlige søkere har fått svar på søknadene sine.

2. 2 Språkbrukere

Språkkampanjen

Som ett ledd i å få økt oppmerksomhet om kampanjen har språkambassadørene vært svært aktive med å få samiske kjendiser til å støtte kampanjen. I forbindelse med påskefestivalene i Kautokeino og Karasjok møtte ambassadørene både stylist Erlend Elias, musiker Jon Henrik Fjällgren og gruppa Duolva Duottar. Under det årlige Finnmarksløpet møtte ambassadørene Lars Monsen. Samtlige av disse er med på å støtte kampanjen. Mer informasjon om dette ligger på språkkampanjens Facebookside; Saemesth Munnjien - Sámásta Mujna - Sámás Muinna.

I tillegg har flere av ambassadørene deltatt på ulike konferanser hvor de har informert og snakket om kampanjen. De har deltatt blant annet på Parlamentarikerkonferansen i Umeå, Sørsamisk opplæringskonferanse i Trondheim og møtte det finske Sametingets ungdomsråd. Samisk ungdom på finsk side syntes kampanjen var veldig god og ønsker kampanjen på finsk side også

2. 3. Bruken av samiske språk

Samisk kirkeråd

Sametinget har hatt møte med Det norske Bibelselskap og Samisk kirkeråd. Temaet på møtet var bibeloversettelse til samisk. Nordsamisk oversettelse er nå ferdigstilt og vil ventelig være utgitt til påske 2019. Når det gjelder sørsamisk bibeloversettelse er det oversatt en del tekstbøker og ca 170 sider tekst. Ansvar for lulesamisk bibeloversettelse ligger nå på svensk side og det skal utarbeides en prosjektplan, opprettes styringsgruppe/representantsskap og oversettingsarbeidet planlegges igangsatt i 2016.

Sametingspresident Aili Keskitalo har støttet Det norske Bibelselskapet søknad om at den sørsamiske presten Bierna Bientie skal få statsstipend for å jobbe med sørsamisk bibeloversettelse.

Samisk kirkeråd tok i møte opp arbeidet med revideringen av samelovens språkregler. Kirkelige tjenester på samisk er nevnt eksplisitt i dagens lov, Strategiplan for samisk kirkeliv har innspill til dagens bestemmelse, og Kirkemøtet har forutsatt at sameloven også skal gjelde for kirken etter endrede relasjoner mellom stat og kirke. Samelovens fremtidige status for kirken inngår derfor blant de lovforhold som vil drøftes i dialogen mellom Kirkerådet og departementet i tiden som kommer. I tillegg var tema for møte nordnorsk religions- og kirkehistorieprosjekt og etter-/videreutdanningskurs innenfor religioner og livssyn i Sápmi.

Sametingsrådet har avtalt et møte med Samisk kirkeråd for å drøfte aktuelle saker.

Nordisk samisk språksamarbeid

Prosjektperioden for Sámi Giellagáldu går ut 30. juni i år. De har da fungert som et prosjekt i halvannet år. Parallellt med at de har jobbet med terminologitviking og -godkjenning, har de også jobbet med normeringsspørsmål og informasjon. I slutten av april åpnet de egne hjemmesider; giella.org med 8 språkvalg. Her ligger det informasjon om prosjektet samt oversikt over godkjent terminologi i perioden. Sametingene i Sverige og Finland jobber nå med å skaffe finansiering slik at funksjonen Sámi Giellagáldu kan fortsette sitt arbeid ut året. Det jobber også opp mot sentrale myndigheter for å få fast finansiering av funksjonen over statsbudsjettene i Norge, Sverige og Finland.

Sametinget i Norge har i budsjettet for 2014 avsatt midler til drift av funksjonen ut året, og har derfor forlenget arbeidskontrakten med språkmedarbeiderne etter at prosjektperioden er over. I slutten av mai arrangeres det avslutningsseminar for prosjektet Sámi Giellagáldu hvor resultater og utfordringer blir presentert.

Samiske stedsnavn

Sametinget har gitt tilråding om samiske navn blant annet navn i Fauske, Tjeldsund og Harstad. Sametinget har også kommet med forslag til samiske veinavn i Storfjord. Sametinget har gitt råd til blant annet de som jobber med saker som omhandler samiske rettskriving og navnets betydning. I tillegg har samisk stedsnavntjeneste kommet med tilråding i forhold til tunnelnavnsaken i Alta kommune.

Sametinget deltok på den 28. sesjonen av UNGEGN (United Nations Group of Experts on Geographical Names). Sametinget rapporterte om situasjonen omkring samiske stedsnavn, og holdt en presentasjon om manglende implementering av lover som angår samiske stedsnavn. Stedsnavnloven og sameloven har vært i kraft i over 20 år, og fremdeles mangler det oppfølging av lovene på mange områder.

President Aili Keskitalo har vært på dialogmøte i Sortland kommune. Sortland kommune ønsker å synliggjøre samisk i deres område, og i den forbindelse vurderer de å vedta samisk navn på kommunen. På dialogmøtet ble det drøftet om mulighetene og problemstillinger rundt samiske stedsnavn og utvikling av samisk kultur og historie i Sortland og Vesterålen. Sametingsrådet synes det er meget positivt at Sortland kommune vil synliggjøre samisk språk.

Europarådets rapport om regions- og minoritetsspråk

Norge har ratifisert Europarådets språkavtale om regions- og minoritetsspråk 1993. I år skal Norge sende inn den 6. rapporten om situasjonen for samisk språk. I den forbindelse jobber Sametinget for å få klart synliggjort situasjonen for samisk språk i denne rapporten.

Samisk offentlig utredning

Sametinget har satt i gang en intern prosess i arbeidet med en offentlig utredning om situasjonen og rammebetingelsene for samiske språk.

3 Kultur

Hovedmål

Et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet som er tilgjengelig for alle.

3. 1 Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

RiddoDuottarMuseat

Sametinget har fortsatt arbeidet med å se på framtiden for RiddoDuottarMuseat. Det er satt i gang et arbeid med å se på framtidige strategier. Dette arbeidet utføres med eksterne tjenester, og vil bli lagt fram for partene mot slutten av mai måned. Det kan foreslås en del endringer, men det er trolig likevel ønskelig at partene opprettholder avtalene med driftsstiftelsen RiddoDuottarMuseat.

Østsamisk museum

Sametingsrådet har hatt møte med i Neiden med Tana og Varanger museumssida (TVM) og Stasbygg om ferdigstilling av bygget til Østsamisk museum. Det ser nå ut til at byggeprosjektet går mot en avslutning, med løsninger som er tilfredsstillende for alle parter. Det er ikke satt endelig dato for åpning av utstillinga på museet. Sametingsrådet hadde også i samme anledning møte med styreleder og direktør for TVM, angående drift og utfordringer for den konsoliderte museumssidaen.

Forprosjekt - Samisk institusjonsutvikling på Røros

Sametinget har bevilget kr. 300 000,- i støtte til Aajege - Saemien giele- jih maahtoejarnge til gjennomføring av forprosjekt - samisk institusjonsutvikling på Røros. Prosjektet har som målsetning å vurdere og prosjektere strategier for videreutvikling av den institusjonelle samiske fagvirksomheten i Røros-regionen, samt hvordan man kan styrke og videreutvikle samisk fagmiljø i regionen. Sametinget har i sin bevilgning lagt vekt på at arenaer og møteplasser hvor språk og kulturen kan utøves er viktig. Derfor kan forprosjektet - samisk institusjonsutvikling på Røros være et viktig element i dette.

Internasjonalt Samisk Filmsenter a/s omdannet til Internasjonalt film institutt AS

Sametinget har tegnet 90 aksjer i selskapet, til tegningskurs NOK 1000 pr. aksje. Det forutsettes at Sametinget får en styrerepresentant i selskapets styre, og at det foreligger samtykke fra Kulturdepartementet om emisjon. Sametinget intensjon i involvering i selskapet er å styrke den viktige rollen den skal ha, nemlig opprettholde og videreutvikle samisk filmproduksjon og bevisstgjøring om film som kunstnerisk uttrykk. Og styrke arbeidet med å utvikle samisk kort-, dokumentar og spillefilmer, både hva gjelder kvalitet og kvantitet.

Utbygging Saemien Sijte

Det har vært arbeidet aktivt videre med finansiering av utbygging av Saemien Sijte. Sametingspresidenten har publisert kronikk i bl.a. Adresseavisen om institusjonene, og det er tatt initiativ for å få kulturministeren på besøk til Snåsa. Det vil også avholdes møter med politiske grupper på Stortinget om utbyggingen.

Prosjektering av Beaivváš Sámi Našunálateáhter

Sametingsrådet har i perioden avholdt møte med Beaivváš om strategi for videre arbeid med finansiering av forprosjektering av eget teaterbygg. Målet er å få avsatt midler på Statsbudsjettet 2015 til oppstart av forprosjekteringen basert på søknaden som er oversendt Kulturdepartementet.

Oppnevninger

Sametingsrådet har i perioden foretatt følgende oppbevnninger:

Åarjelhsaemien Teatere:	Inga Lill Sundset, vara Per Fjällström
Riddu Ridđu Festivála AS:	Kjellaug Isaksen, vara Stein Bjørn
Lásságámmi:	Joar Nango, vara Rawdna Carita Eira
Sijti Jarngé:	Ada Einemo Jürgensen, vara Ole Henrik Kappfjell
Samisk programråd:	Katri Somby, leder (vara: Ellen Cecilie Triumpf), Klemet Erland Hætta (vara: Jan Henrik Hætta), Vidar Andersen (vara: Jens Petter Kåven), Steinar Pedersen (vara: Robert Greiner), May Jønsson (vara: Ann-Jorid Henriksen)

Samiske bokbusser

Sametingsrådet har gjennomført årlig kontaktmøte med de samiske bokbussen. På møtet har vi fått innspill hva angår den daglig driften av bussene og framtidige utfordringer. Sametingsrådet har understreket viktigheten av god statistikk for arrangementer og utlån, og signalisert at vi ønsker å gjennomfør evaluering av tilskuddsordningen til bokbussene for å se om ordningen fungerer i forhold til kriteriene som er satt.

NRK

I forbindelse med NRK styret og ledergruppens besøk i Finnmark i mars, gjennomførte Sametingsrådet et møte med NRK styret. På møtet uttrykte vi Sametingsrådets synspunkter og forventninger ovenfor NRK. Av det som ble vektlagt fra rådets side kan nevnes et styrket samisk barne-TV tilbud, og større bredde og mer fordypning innen ulike saksfelt med samisk synsvinkling, og NRKs betydning når det gjelder utvikling og ivarekaldelse av det samiske språket.

Festivaler

De samiske festivalene Riddu Ridđu, Márkomeannu og Musikkfestivalen i Kautokeino har hatt møte med Sametingsrådet i beretningsperioden. Tema for møtene har blant annet vært festivalenes utfordringer i forhold til frivillighet, økonomi, aktiviteter og organisering.

3. 2 Samisk idrett

AWG

Arctic Winter Games (AWG) 2014 ble avholdt i Fairbanks i Alaska i tidsrommet 16.- 22.03.2014. Sámiid valáštallanlihttu/Samenes idrettsforbund (SVL) deltok med en tropp på til sammen 44 personer, fordelt på idretts- og kulturutøvere og ledere. Team Sápmi deltok i langrenn i alle klasser, fotball for juniorjenter og i kulturprogrammet. Troppen vendte hjem etter denne uka rik på både medaljer og opplevelser.

Sametingspresidenten overvar hele arrangementet. I løpet av uka fikk hun ta del i de fleste øvelsene og opptredenene der de samiske ungdommene deltok. I tillegg fikk hun sett flere av de særegne øvelsene som arrangert i løpet av AWG-uka. Dette er øvelser som har sitt utspring i tradisjonelle aktiviteter blant inuiter og andre urfolk i de arktiske områdene.

I løpet av uka hadde presidenten møte med lederne i SVL der mulighetene og utfordringene med Team Sápmis deltakelse i AWG var tema. Sametingspresidenten hadde også et møte med president Gerry Thick i AWG's internasjonale komite. På dette møtet ble Sápmis deltakelse i AWG diskutert. Team Sápmi har status som gjestedeltakere i AWG. Fra AWG's side ble det uttrykt glede over at Sápmi deltar i AWG, og er med på å berike dette arrangementet på en fin måte. Samtidig ble det fra deres side uttrykt at størrelsen, og antallet deltakere, på AWG-arrangementet nå er en utfordring. Man ønsker ikke at arrangementet skal vokse seg større. Fra Sametingets side ble det uttrykt tilfredshet

med Sápmis mulighet til å delta i AWG, og at deltakelsen er med på å styrke den samiske identiteten, og også styrke samenes tilhørighet til den arktiske familien.

I 2016 blir AWG arrangert på Grønland. På møtet ble det gitt aksept for at man kunne ha med flere kulturdeltakere, og flere deltakere i individuelle øvelser. Det ble derimot ikke gitt rom for deltakelse i flere lagidretter. Samtidig ble ønsket om å få gjennomført lassokasting som oppvisningsgren under AWG 2016 imøtekommet på møtet.

Sametingsrådet ser muligheter til å styrke arbeidet med AWG frem mot arrangementet på Grønland i 2016. Presidenten i AWG etterlyste på møtet det politiske engasjementet fra de finske og svenske sametingene. Rådet vil med tanke på AWG 2016 ta initiativ til at SVL skal kunne styrke interessen og deltakelsen i AWG over hele Sápmi.

4 Kunnskap

Hovedmål

Den samiske befolkningen har kunnskap, kompetanse og ferdigheter som kreves for å verne om og utvikle samiske samfunn, og for å delta aktivt i det samiske, nasjonale og internasjonale samfunnet.

4. 1 Barnehage

Følgegruppa for ny barnehagelærerutdanning

Sametinget er med i en nasjonal følgegruppe for den nye barnehagelærerutdanningen (FG-BLU) utnevnt av departementet. Mandatet er blant annet å følge og vurdere utviklingen i barnehagelærerutdanningen i lys av NOKUT-evalueringen og den enkelte institusjons oppfølgingsplan. Følgegruppen er for perioden 2013-2017 og det er jevnlig møter ca 4-6 ganger i året.

I mars og april gjennomførte følgegruppen besøk på alle institusjoner som har barnehagelærerutdanning i Norge, 19 høyskoler/universiteter til sammen. Følgegruppen ble delt inn i 3 reiselag. Reiselaget der Sametinget deltok, besøkte høyskolene i Oslo, Hamar, Halden, Stord, Sogndal og Volda. Det var møter med ledelsen, faglærere, praksislærere og studenter, og det ble gjennomført paneldebatter. Det samiske perspektivet skal også inn i den nye BLU. De to siste dagene hadde reiselaget med seg redaktøren for fagtidsskriftet "Første steg". I utgivelse nr 2 vil det være en reportasje fra turen.

Alle i følgegruppa har "adoptert" en student hver. Denne studenten skal følges i tre år, og på den måten får medlemmene i gruppa en dypere innsikt i hvordan det oppleves å studere i den nye BLU.

Samarbeid med fylkesmannen i Finnmark

Sametinget har deltatt på fagdager for barnehageansvarlige i Finnmark 7. – 8. mai i Kirkenes. Tema for fagdage var kompetanse for framtidens barnehage. Bakteppe er Kunnskapsdepartementets strategiplan for kompetanse og rekruttering 2014-2020. Sametinget holdt et innlegg der strategiplanen og kompetanse og rekruttering ble knyttet opp mot Sametingets arbeid. Utfordringene i det videre arbeidet er hvordan vi skal samarbeide med fylkesmannen i Finnmark og hvilke tiltak som skal settes inn for å nå målene i strategiplanen. Fylkesmannen ønsker mer samarbeid fra Sametinget, men barnehageseksjonen har pr i dag få ressurser til et ytterligere samarbeid.

GLØD- kampanjen

Sametinget har deltatt på referansegruppemøte i Kunnskapsdepartementets GLØD-kampanje den 24.02. Sametinget er med i denne referansegruppen da rekruttering er et av satsingsområdene. Sametinget har vært med på å gi innspill til årets rekrutteringskampanje og har vært positiv til kampanjen. Kampanjen ble lansert den 26.02, og Sametinget har vært med på å spre informasjon om

kampanjen. Sametingets fokus er å rekruttere samiske barnehagelærere, og har i dette forumet ytret ønske om at kampanjen også skal synliggjøre det samiske perspektivet slik at kampanjen også når samiske søkere. Dette ble ikke tatt til følge da det ble argumentert med at samisk høyskole ikke planlegger å sette i gang med barnehagelærerutdanning neste høst.

Stipend til studenter som tar samisk barnehagelærerutdanning

Sametinget gir i dag stipend til studenter som tar samisk barnehagelærerutdanning. Det gis også stipend til studenter som tar annen barnehagelærerutdanning, kriteriet er da at studenten har avlagt eksamen i samisk som 1. eller 2. språk fra videregående opplæring, eller tilsvarende nivå.

Sametinget har gjennom stipendordningen for høyere utdanning erfart at det de siste årene har vært flere samiskspråklige studenter som har valgt å ta sin barnehagelærerutdanning ved andre læringsinstitusjoner enn på Samisk høyskole.

Sametingets statistikk viser at det i perioden 2012 til våren 2014 var 14 studenter som tok samisk barnehagelærerutdanning. I samme periode var det 12 samiskspråklige studenter som tok norsk barnehagelærerutdanning. Som følge av denne utviklingen er det derfor viktig for Sametinget at en slik nasjonal rekrutteringskampanje også tiltaler samiske potensielle søkere.

Stipend	Samisk barnehagelærerutd	Annen barnehagelærerutd
vår 2014	6	3
Høst 2013	6	2
Vår 2013	2	2
vår 2012	0	2
Høst 2012	0	3
	14	12

(Statistikken er laget med grunnlag i de tall Sametinget har fått inn via forvaltning av stipend)

Evaluering av Sametingets søkerbaserte tilskudd til barnehager

Sametinget gjennomførte i 2010 en evaluering av tilskuddsordningen for barnehager. Som et resultat av dette ble ordningens tildelingskriterier noe endret. Sametinget ønsker igjen en evaluering av sine søkerbaserte tilskuddsordninger til barnehager. Med denne evalueringen ønsker Sametinget:

- Å få et bilde av tilskuddsmottakers bruk av tilskudd mottatt fra Sametinget og Sametingets administrering av tilskuddet
- Å få et bilde av hvordan tilskuddsmottakere ser tilskuddet bør utformes i fremtiden slik at ordningene er mer tilpasset barnehagenes behov i forhold til samisk barnehagetilbud som bygger på samisk språk og kultur.
- Konkurransesgrunnlaget ble publisert på Doffin. Sametinget har innen tilbudsfristen, 11.april 2014, fått inn to anbud. Disse er nå til gjennomgang.

Besøk i barnehager

4. - 6. mars var Sametinget på besøk i tre barnehager. En barnehage i Trondheim og på Snåsa som gir samisk språkopplæring og den sørsamiske barnehagen i Snåsa. Tema var hvilke utfordringer barnehagene står overfor i forhold til samisk språk og kultur. Sametinget ser at barnehagen har behov for informasjon og veiledning og at barnehagebesøkene er konstruktive i så måte.

Den nasjonale barnehagedagen 18. mars

Den nasjonale barnehagedagen 2014 ble arrangert 18. mars. Det er Utdanningsforbundet,

Fagforbundet og Foreldreutvalget for barnehager (FUB) som samarbeider om barnehagedagen. Dagen markeres i barnehagene landet rundt, og er blitt en tradisjon for mange. Demokrati og barns medvirkning skal være fokus i år, og slagordet er: ”Jeg har noe å si.” Tema er valgt med Norges grunnlovsjubileum i 2014 som bakteppe

I tilknytning til barnehagedagen skrev Sametingsrådet en kronikk om at samisk barnehagetilbud styrker demokratiet. I kronikken nevnes det blant annet Sametinget jobber for at samiske barn skal få en individuell rett til et samisk barnehagetilbud. Det handler nettopp om rett til medvirkning og til selvbestemmelse for samiske barn. Videre markerte Sametingsrådet barnehagedagen ved å besøke Áltta siida mánáidgárddi som er en samisk barnehage i Alta og Márkomának mánáidgárddi i Skånland.

Møte med samisk barnehage i Oslo

7. april var Sametingsrådet og Sametingets administrasjon på møte med samisk barnehage Cizàs i Oslo. Møte ble avholdt for å få informasjon om omorganiseringen som planlegges for bydelens kommunale barnehager og diskutere innholdet i stillingen som avdelingsleder. Sametinget var opptatt av at tilbudet til den samiske barnehagen ikke minimaliserer. Sametinget erkjenner at de ikke har mandat til å gripe inn i barnehageeiers disposisjoner, men henstiller om å holde sterkt fokus på kjernevirksomheten. Sametinget fremholdt bestemmelser fra barnehageloven, rammeplanen for barnehager og FNs barnekonvensjon i forhold til barnehagetilbudet som samiske barn skal motta.

Møte med Utdanningsforbundets samiske utvalg.

11 mars var Sametingsrådet og på møte med Utdanningsforbundets samiske utvalg. Møtet ble avholdt for å etablere et samarbeide med Sametinget om saker innenfor utdanningspolitikken. Sametinget informerte om arbeid med læremidler, arbeid mot mobbing og aktuelle stipendordninger for høyere utdanning.

Møte med FUG

Sametingsrådet var 10.03 i møte med foreldreutvalget for grunnopplæring i Kautokeino. Sametingsrådet fortalte om arbeidet med samiske læremidler og utfordringer i den samiske skolen. Samisk foreldrenettverk ble diskutert, og det ble gjort avtaler om å ha jevnlig nettverksmøter på administrativt nivå.

4. 2 Grunnopplæring

Læringsressurser

Sametinget har i 2014 avsatt kr 17 625 000 i tilskudd til utvikling av trykte- og digitale læringsressurser for grunnopplæring og særskilt tilrettelagt opplæring på nord-, lule- og sørsamisk. Årets prioriteringer for grunnopplæring er tre fag med reviderte læreplaner fra 2012 og 2013: samisk, samfunnsfag-samisk og naturfag-samisk. Sametinget har mottatt 40 søknader på til sammen kr. 68 807 507, hvorav søknader for kr. 9 122 337 er utenfor årets prioriteringer. Utfordring ved årets tildeling er begrenset budsjett og utvelgelse i forhold til behovene i de ulike fagene ved grunnopplæringen og innenfor særskilt tilrettelagt opplæring. Sametingsrådet sikter på å behandle søknadene innen utgangen av mai.

Spesialpedagogikk

Sametingsrådet hadde møte med StatPed Nord og SEAD i Kautokeino 8.april hvor temaet blant annet var oppfølging av Midtlyngen utvalgets utredning og stortingsmelding 18 (2011) Læring og felleskap. Tema var også behovet for å sikre samiske barn ett likeverdig tilbud gjennom styrking av SEAD samt behovet for at kommunene blir kjent med samiske spesialpedagogiske ressurser. Sametingsrådet fremholdt at samiske barn har rett til tilpasning og tilrettelegging samtidig som deres rett til å få opplæring i og på samisk også skal oppfylles.

I 2013 ble det avsatt midler til kartlegging av spesialpedagogiske tilbud og behov. Norut Alta har utført kartleggingen og har levert rapport til Sametinget. Resultatene av

kartleggingen blir lagt fram for Sametinget i komitéuka i mai. Rapporten vil bli lagt til grunn for videre prioriteringer for arbeidet i sektoren.

Programkomiteen for Landsdelssamlinga

Sametinget har deltatt i programkomiteen for landsdelssamlinga siden april 2014.

Programkomiteen skal sikre et faglig og kulturelt innhold av høyt nivå. Overordnet målsetting for landsdelssamlinga er å bidra til at ansatte i statped og PP-tjenesten i regionen får faglig påfyll og får et felles møtested. Landsdelssamlinga for Nord-Norge er et samarbeidsmøte mellom Statped, PP-tjenesten og fylkesmennene i Nordland, Troms og Finnmark. Eier av landsdelssamlinga er regionsdirektøren i Statped nord.

Møte med kunnskapsministeren

Sametingetsrådet har bedt om, og fått bekreftet, møte med kunnskapsminister Torbjørn Røe Isaksen i juni. Sametingsrådet vil i møte med ministeren henstille til revidering av opplæringsloven og privatskoleloven med tanke på å styrke samiske barns rettigheter i lovene. Rådet vil også drøfte læremiddelsituasjonen, refusjonsordning for skoleiere som tilbyr samisk opplæring og samisk fjernundervisning.

Kjennetegn på måloppnåelse

I forbindelse med revidering av læreplaner var utarbeiding av kjennetegn på måloppnåelse en del av oppdraget. Arbeidsgruppene som ble etablert i forbindelse med revidering av de samiske læreplanene, har gjennomført arbeidet og laget kjennetegn på måloppnåelse etter 10. årstrinn i samisk som førstespråk og samisk som andrespråk. Kjennetegn på måloppnåelse beskriver kvaliteten på det eleven mestrer i forhold til de samlede kompetansemålene og skal være en hjelp for læreren i vurderingsarbeidet. Dokumentene gjøres tilgjengelig på Sametingets nettsider.

Nettverk for samisk opplæring

Sametingets plenum har bevilget kr 300 000 til nettverket i 2014. Sametinget har foreslått en avtale om hvordan de bevilgede midlene skal anvendes. Lærernetverket ble opprettet i september 2013. De har søkt om tilleggsfinansiering og kommet med forslag til budsjettet for 2015, de anslår behovet til kr 950 000. Sametingsrådet behandler søknaden i mai.

Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet

Kunnskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet har opprettet Nasjonalt senter for mat, helse og fysisk aktivitet ved Høgskolen i Bergen. Senterets hovedmålgruppe er barnehagenes ansatte, ledere og eiere, skolene og helsesentrene og skolehelsetjenesten. Sametinget og senteret har møttes for å diskutere hvordan senteret kan påvirke utviklingen av de ressursene som spesielt skal ivareta samenes behov. Det nasjonale senteret for mat, helse og fysisk aktivitet åpnes offisielt i oktober.

Strukturen for de videregående skolene i Troms

Sametingsrådet har sendt en høringsuttalelse til Troms fylkeskommune der det pekes spesielt på mangelen av tilbud på undervisning i samisk og på elevenes mulighet til å gå på skole i nærmiljøet.

Samiskundervisningen er ikke nevnt i høringskrivet. Fylkeskommunen har foreslått å samle læreprogrammene til utvalgte skoler innenfor regionene. I Tromsø er det utdanningsspesialisering i kun 3 av skolene, de andre læreprogramfagene er lagt kun til en skole.

Fylkeskommunen behandler saken i juni 2014. Sametingsrådet har bedt om møte med fylkesrådet før saken sluttbehandles.

4. 3 Høyere utdanning og forskning

Rekruttering til høyere utdanning og forskning

Samarbeidsorganet for samisk lærerutdanningsregion, SAK 7, avholdt 1. og 2. april en evalueringskonferanse for ”Nasjonal rekrutteringsstrategi for samisk høyere utdanning, 2011 - 2014”. Sametingspresidenten talte ved åpningen av konferansen. Sametingspresidenten gav i sin tale blant annet uttrykk for at Sametingsrådet ikke er fornøyd med regjeringens oppfølging av Butenschønsubvalgets utredning, men at Sametingsrådet vil fortsette arbeidet opp mot regjeringen i tiden som kommer. Sametingsrådet delte sine tanker om Sametingets rekrutteringsstrategier på konferansens andre dag, og snakket om ulike virkemidler for å rekruttere flere samisktalende studenter. Konklusjonen var at det å jobbe sammen mot et felles mål om flere studenter til samisk høyere utdanning, og flere fagfolk som har samisk språk- og kulturkompetanse vil gi det beste resultatet.

Presidenten hadde 1.april møte med rektor ved Universitetet i Nordland og fikk en orientering om Universitetets satsning på samisk språk og kultur. De har 23 studenter som tar bachelor i lulesamisk og har planer om oppstart av masterstudie i lulesamisk høsten 2015. I tillegg har de dette året hatt et studie i samisk historie med 60 studenter. Videre ble det orientert om at implementeringen av samisk innhold i de nye grunnskolelærerutdanningene og barnehagelærerutdanningene var igangsatt.

Stipend til høyere utdanning 2014

Antall stipend	Antall søknader totalt	Ferdigbehandlet pr.9.mai 2014
Stipend utbetalt vår 2014 for søknader høst 2013	7	
Sørsamisk	21	19
Nordsamisk	20	20
Lærerutd	16	15
BA Reindrift	16	15
Utenfor prio	6	6
Barnehagelærer	9	9
Kirkelig utd	1	1
BA sykepleie	6	6
Politi	1	1
	96	92

Budsjett 2014 2 850 000

Innvilget stipend sum per 9.mai 2014 1 127 500

1 722 500

De siste årene har denne budsjettposten hatt et overforbruk. Sametingsrådet så nødvendigheten av å sette ned størrelsen på stipendene for 2014. I tillegg ble ekstrastipendene til lule- og sørsamisk språk tatt bort. Det ser nå ut som om denne posten ikke blir overskredet dette året.

Samisk perspektiv i høyere utdanning

Sametinget har hatt samarbeidsmøte med Kunnskapsdepartementet 11.mars i Kautokeino.

Sametinget har deltatt i prosessen som Kunnskapsdepartementet i samarbeid med OECD og flere andre departementer, gjennomfører i forbindelse med prosjektet ”Skills strategy – Building an effective skills strategy for Norway”. En workshop ble det avholdt 1. og 2. april, med mål å gi OECD innspill til tiltak for å møte de nasjonale og regionale kompetanseutfordringene OECD har pekt på tidligere i prosessen. Resultatene fra workshopen vil utgjøre et grunnlag for OECDs

sluttrapport som skal ferdigstilles sommeren 2014. Departementet skal i begynnelsen av 2015 fremme forslag til hvordan OECD-rapporten skal følges opp.

Sametinget deltok på GLU – Konferansen i Drammen 19.-20.mars. Følgegruppa for lærerutdanningsreformen la frem sin rapport nr 4 Lærerutdanninger i endring, indre utvikling - ytre kontekstuelle og strukturelle hinder. Sametingsrådet har oppnevnt en representant i følgegruppa. Forrige rapport (2013) viste at det var stor avstand mellom intensjonene om opplæring i samiske forhold og det som faktisk skjedde ved institusjonene.. Følgegruppa ba ledelsen ved institusjonene å lage ordninger som ”(,,)sikrar at dei forskriftsfesta krava til opplæring i samiske tilhøve blir følgde opp uavhengig av kva fag studentane vel og kven som underviser i faga til ei kvar tid” Rapporteringen fra institusjonene viser at de fleste har gjort noe for å styrke undervisningen om samiske forhold. Det samiske perspektivet er ikke behandlet i engelsk, naturfag og kroppsøving på de fem institusjonene som ble undersøkt. Følgegruppa råder institusjonene til å arbeide systematisk for å få inn det samiske perspektivet som en naturlig del av grunnskolelærerutdanningen i bred forstand, det vil si i alle fag og praksis

Sametingsrådet deltok i panelet på konferansen Education, Learning and Indigenous Peoples rights: What knowledge, skills and languages for sustainable livelihoods? på Uit, Norges arktiske universitet, 4.april.

Sametingsrådet har avholdt et møte med rektoratet ved Sámi Allaskuvla 8. april. Temaer for drøftingene på møtet var samisk lærerutdanning og samisk innhold i nasjonal lærerutdanning.

Sametingsrådet deltok på Finnmarkfakultetets strategimøte 29. april, for å gi innspill til fakultetets strategiarbeid.

Samisk forskning

I møte mellom Sámi Allaskuvla og Sametinget 12. mars ble det avtalt at det tas sikte på å avholde dialogmøter hvert halvår. Det ble blant annet orientert om at SA sin søknad til NOKUT om dispensasjon fra NOKUT's akkrediteringskrav var administrativt godkjent i NOKUT og at det var oppnevnt en fagkomité som skulle besøke Samisk høyskole 14. og 15.mai. Sametinget skal delta på intervju 15.mai som mulig fremtidig arbeidsgiver. Nytt dialogmøte ble avtalt 19. september

Sametinget har deltatt som observatør i møte 28. april i programstyret for Norges forskningsråds samiske program.

I forbindelse med årskonferanse for de regionale forskningsfondene, 4. og 5. juni, har Sametinget tatt initiativ til et felles møte med sekretariatslederne for regionale forskningsfondene i Innlandet, Midt-Norge og Nord-Norge. Hensikten er følge opp med hensyn til forpliktelsene disse fondsregionene til også å ivareta samiske forskningsinteresser og – behov.

Sametingsmelding om høyere utdanning og forskning.

Sametingsrådet har satt i gang prosessen med utarbeiding av en sametingsmelding om høyere utdanning og forskning. Meldingen skal etter planen avleveres Sametinget høsten 2015. En oppstartskonferanse planlegges avholdt 9. og 10. september i Kautokeino. Høyskolen i Nord-Trøndelag, Universitetet i Nordland, UiT Norges arktiske universitet og Sámi Allaskuvla er invitert til å holde innlegg og er i den forbindelse involvert i planleggingen av konferansen. Sametinget hadde møte med de involverte 29.april hvor ulike tema for innlegg ble drøftet.

5 Helse og Sosial

Hovedmål

Likeverdige helse- og sosialtjenester til det samiske folk, som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur. Tjenestene skal være tilpasset det samiske folks rettigheter og behov.

Forvaltning av tilskudd til helse og sosialprosjekter.

Sameting har hittil i år mottatt 13 søknader om støtte til helse- og sosialprosjekter. Budsjettet for søkerbaserte virkemidler er kr 2 834 000,-. Nytt av året er at det er åpen søknadsfrist. Dette betyr at søknadsmengden vil fordele seg utover året, og endelig antall innvilgede søknader vil først foreligge ved årets slutt.

5. 1 En likeverdig helse- og sosialtjeneste

Møte med Statsråd Høie

Sametingsrådet med presidenten møtte statsråd Bent Høie 08.04.2014. Tema for møte var:

1) Helse- og omsorgstilbudet til samiske pasienter innenfor kommunehelsetjenesten. Sametingsrådet orienterte statsråden om behovet og retten til helse og omsorgstilbud med samisk språk og kulturkompetanse for samiske pasienter i kommunehelsetjenesten. Sør- og lulesamiske områder ble trukket frem som eksempler på områder hvor samiske pasienter ikke opplever å ha et tilfredsstillende tilbud. Sametingsrådet påpekte at kommunal helse- og omsorgslov pålegger kommunene å gi tilrettelagte tjenester til befolkningen. Sametingsrådet mener at etablering av Distriktsmedisinsk senter i lulesamisk område vil være et steg i riktig retning av å utvikle et likeverdig tjenestetilbud til samiske pasienter.

2) Videreutvikling av SANKS som nasjonalt kompetansesenter innen psykisk helse og rus. Sametingsrådet er opptatt av at SANKS skal videreutvikles som tilbud for alle samiske pasienter uansett bosted i Norge. SANKS er avhengig av forutsigbare rammer i forhold til økonomi og utviklingsmuligheter, og kan ikke være avhengig av ett enkelt helseforetaks økonomiske situasjon og prioriteringer. I møtet med helseministeren vektla Sametingsrådet at satsningene innen samisk helse, som oppbygging av samisk helsepark, må foregå parallelt med andre satsinger innenfor helse. Skal dette realiseres er det behov for klare nasjonale føringer fra Regjeringen.

Sametingsrådet er gjort kjent med arbeidet med nasjonal helse og sykehusplan. I nasjonal helse og sykehusplan ønsker regjeringen å beskrive og analysere status og utfordringer i spesialisthelsetjenesten og foreslå tiltak som vil utvikle spesialisthelsetjenesten slik at den møter framtidens behov. Sametingsrådet ba om at Sametinget involveres i arbeidet på ett tidlig stadium, samtidig som sametingsrådet signaliserte at vi ville be om konsultasjoner på Nasjonal helse og sykehusplan.

Sametingsrådet har i etterkant av møtet med Helse og omsorgsminister deltatt på møtet med SANKS, HOD og Helse nord hvor arbeidet om nasjonal helse og sykehusplan ble nærmere presentert. Dette møtet hadde et spesielt fokus på spesialisthelsetjenester til den samiske befolkning, samtidig som etablering av samisk helsepark ble debattert.

Oppnevning av representanter til regionale og underliggende helseforetak

Sametingsrådet ba om at styrene i regionale helseforetak må ha samisk representasjon. Dette mener vi er nødvendig for å bidra til at det utvikles en likeverdig helse- og sosialtjeneste til det samiske folk. Sametinget viser også til ILO - konvensjonen nr 169 art 25 hvor det følger at utforming og gjennomføring av helsetjenester for urfolk skal skje under urfolks egen ansvar og kontroll, slik at urfolk kan nyte godt av så høy fysisk og mental helsekontroll som mulig. Sametingsrådet mener at dette innebærer at styrene i regionale og underliggende helseforetak må ha samisk representasjon utnevnt av Sametinget

Rehabilitering

Sametinget har deltatt på møte om rehabilitering i Nord- Norge som LHL- Klinikken Skibotn arrangerte. Sametinget tok opp temaet samiske pasienters rett til likeverdig helse – og sosialtjenester, og hva dette innebærer. Sametinget vektla samiske pasienters behov for å få tilbud om rehabilitering der samisk språk og kultur er vektlagt og som en del av opplegget. Sametinget legger til grunn at det er den som gir tilbudet som skal sørge for at rehabilitering ivaretar pasientens samiske språk og kulturbakgrunn.

5. 2 En likeverdig barnevernstjeneste

Arbeidet med likeverdige helse- og sosialtjenester i lulesamisk område

Sametingsrådet har foretatt oppnevning av samiske representanter til arbeidsgruppe som skal se på utvikling av likeverdige helse- og sosialtjenester for den samiske befolkningen i Nord-Salten regionen, med utgangspunkt i TDMS prosjektet. Etter forslag fra samiske foreninger og –brukergrupper, har Sametingsrådet oppnevnt Hugo Kalstad, Anna Kuljok og Lars-FillipPaulsen, med Nils O. Nilsen, Lars Magne Andreassen og Inga Karlsen som vara. Arbeidsgruppa består videre av STH utvalget. Arbeidsgruppa har avholdt sitt første møte.

Samarbeidsmøte med Barne-, ungdoms- og familieetaten (Bufetat)

Den 17. Mars ble det avholdt samarbeidsmøte mellom Sametinget og Bufetat. Møtet skulle gjennomføres i november 2013, men måtte utsettes på grunn av været. Bufetat orienterte Sametinget om status etter omorganisering, og informerte om deres særskilte oppdrag overfor samiske barn og unge. Det skal avholdes nytt samarbeidsmøte høsten 2014.

Barns rett til medvirkning

Sametingsrådet har gitt høringsuttalelse til forskrift om barns rett til medvirkning og barns mulighet til å ha en særskilt tillitsperson i egen barnevernssak. Høringen er gitt til Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet. I høringen sa Sametingsrådet seg fornøyd med at barns rett til medvirkning skal tydeliggjøres ved endring i barnevernloven. Sametingsrådet opplever likevel at samiske barns rettigheter ikke blir godt nok ivaretatt i forskriften.

Sametingsrådet er opptatt av at samiske barns rettigheter skal gå tydeligere frem. Samiske barn som urfolksbarn, har særskilte rettigheter som er gitt dem gjennom nasjonale lover og internasjonale konvensjoner. Dette gjelder alle samiske barn i Norge. Departementet henviser i sitt høringsnotat til Samelovens språkregler, og legger opp til begrensning av samiske barns rettigheter til kun å gjelde innenfor språkforvaltningsområdet. I kommuner utenfor samisk språkforvaltningsområde skal det kun tilstrebes at barnevernet tilrettelegger for at tillitsperson har samisk språk og kulturkompetanse. Sametingsrådet beklager dette sterkt, og har påpekt overfor departementet at dette ikke oppfyller samiske barns rettigheter jf Barnekonvensjonen.

Samarbeidsmøte med Norsk Fosterhjemsforening.

Den 25. Mars ble det avholdt samarbeidsmøte mellom Sametinget og Norsk Fosterhjemsforening. Fokus for samarbeidsmøter er ivaretagelse av samisk språk og kultur for barn som er plassert i fosterhjem.

5. 3 En likeverdig nødmeldetjeneste

Møte med DSB, Forvaltningskommuner for samisk språk og 110-sentraler.

I forbindelse med oppbygging og fremtidig organisering av nødmeldetjenesten avholdt Sametingsrådet et dialogmøte med direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap, kommuner innenfor forvaltningsområdet for samiske språk og 110 - sentralene som betjener nødmeldinger fra disse kommunene.

Høsten 2009 satte Justis og politidepartementet i gang et arbeid med å bygge opp et nytt digitalt nødnett for nød- og beredskapssetatene i Norge. Det planlagte nødnettet er et nytt landsomfattende digitalt radiosamband for brannvesen, politi og helsevesen. Arbeidet med utrulling av nytt nødnett har tatt flere år, men nå er prosessen i gang i region 5. Samtidig har det fra sentrale myndigheter vært gjennomført et arbeid som har sett på brann- og redningsvesenets organisering og ressurser.

Sametinget har signalisert behovet for en nødmeldetjeneste som også tar høyde for samisk levesett og samisk språk. Samelovens språkregler gir samiske brukere innenfor forvaltningsområdet rett til å bruke samisk i sin kontakt med nødmeldetjenesten. En fremtidig organisering av nødmeldetjenesten må også ivareta dette.

Den enkelte kommune har ansvar for brannberedskap i egen kommune, og nødmeldingsentralene 110 eies/driftes av kommunene i fellesskap. I dialogmøtet ønsket sametingsrådet å diskutere dagens og fremtidens utfordringer og vedrørende ivaretagelse av samisk språk i nødmeldetjenesten. Sametingsrådet vil ta med seg utfordringer og synspunkter fra møtet i de videre konsultasjoner med Regjeringen.

6 Arealer og miljø

Hovedmål

Bærekraftig forvaltning av natur og ressursgrunnlaget for slik å sikre og utvikle samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

6.1 Forvaltning av arealer

Oppnevning av styremedlemmer i nasjonalpark- og verneområdestyrene

Ordning med lokal forvaltninga av nasjonalparker og større, sammenhengende verneområder ble opprettet av regjeringen etter konsultasjoner med Sametinget i 2010. Ordningen innebærer at verneområdene skal forvaltes av et interkommunalt nasjonalpark-/verneområdestyre, bestående av en representant fra hver av de berørte kommunene i tillegg til en fra hver berørte fylkeskommune. I områder med samiske interesser skal også Sametinget oppnevne representanter til styret. Funksjonstiden for styremedlemmer i elleve verneområdestyrene løpte ut ved Sametingsvalget i 2013. Sametingsrådet har etter anmodning fra Miljødirektoratet innstilt nye styremedlemmer til de elleve styrene:

Nasjonalparkstyret for Blåfjella-Skjækerfjella-Lierne

Elin Marie Danielsen

Vara: Maria Kråik Stenfjell

Eva Anette Wilks

Vara: Linda Marie Jåma

Kjell Jøran Jåma

Vara: Tom Aile Bientie

Thomas Danielsen

Vara: Jon Andreas Steinfjell

Lomsdal-Visten

Ole Henrik Kappfjell

Vara: Betty Kappfjell

Gunn Marget Utsi

Vara: Roy Kvittfjell

Lyngsalpan
Audun Johnsen
Vara: Rolf Johansen
Hilde Marie Larsen
Vara: Inger Heiskel

Nordkvaløy - Rebbenesøy
Elisabeth Johansen
Vara: Eskild Johansen

Reisa og Raisduottarhaldi
Anne Merethe Siri Fyhn
Vara: Mikkel Anders Andersen Gaup
Hilde A. Nyvoll
Vara: Geir Tommy Pedersen

Seiland
Brita J. Skum
Vara: Ann-Kristin Engstad
Arne Jørgensen
Vara: Robert Wilhelmsen

Stabbursdalen
Ronny Wilhelmsen
Vara: Ida B. Bjørnbak

Trollheimen
Maja Britt Renander
Vara: Anna Kristina Renander
Gustav Kant
Vara: Elias Kant

Varangerhalvøya
Jan Ivar Smuk
Vara: Inger Anita Smuk
Ragnhild Melleby Aslaksen
Vara: Jarl Even Roska

Øvre Pasvik
Mariann W. Magga
Vara: Ola Johansen

Ånderdalen
Anne Berit Påve Kristiansen
Vara: Geir Are Winter

I 9 av de 20 verneområdestyrene hvor Sametinget innstiller styremedlemmer er det nedfelt i styrevedtektene at også Sametingets oppnevnte medlemmer følger valgperioden for kommunevalget. Sametinget innstiller til disse styrene ved neste kommunevalget i 2015.

Veiledningshefte til Sametingets oppnevnte styremedlemmer i nasjonalpark- og verneområdestyrene

I tråd med Sametingets budsjett, 9.5 Naturmangfold, jobber Sametinget med oppfølging av de samiske representantene i verneområdestyrene. Som et ledd i dette arbeid er det satt i gang arbeid med å utarbeide en veiledningsbrosjyre for styremedlemmer. Brosjyren redegjør kort om Sametingets

politikk i forhold til verneområder, gir en orientering om viktige lov og regelverk samt oppfordrer til nettverking blant de samiske styremedlemmer i de ulike verneområdestyrene. Brosjyren går til trykk i løpet av mai.

Innsigelse tatt hensyn til – Kobbedalselva kraftverk

I et brev av 6.9.2013 reiste Sametinget innsigelse til konsesjonssøknad for bygging av Kobbedalselva kraftverk i Lødingen kommune. Innsigelsen ble begrunnet med hensynet til kulturminner og kulturmiljø samt negative konsekvenser til reindrifta i området.

I et brev av 31.3.2014 orienterte Norges vassdrags- og energidirektoratet om vedtak i saken. Sametingets innsigelse var blitt tatt hensyn til og konsesjonssøknaden hadde fått avslag på bakgrunn av negative konsekvenser til reindrift og landskap.

Konsultasjoner om forvaltningsplan for Femundsmarka

Sametinget har vært i konsultasjoner med Miljødirektoratet om forvaltningsplan for Femundsmarka nasjonalpark med tilliggende landskapsvernområder. I konsultasjonene ble det oppnådd enighet om forvaltningsplanen.

Konsesjon for Kalvvatnan vindkraftverk

NVE har gitt konsesjon til Kalvvatnan vindkraftverk i Bindal og Namskogan kommuner. Det foreligger innsigelser fra Sametinget og andre instanser, saken går derfor videre til Olje- og energidepartementet for sluttbehandling. Sametinget har sendt et brev til Olje- og energidepartementet, hvor man ber departementet om å ta kontakt for å avklare videre behandling og konsultasjoner om endelig avgjørelse for konsesjonssøknaden om Kalvvatnan vindkraftverk.

6.2 Naturressurser

Gruveplaner i Nussir og Gumpenjuni

Sametingsrådet hadde møte med leder og nestleder reinbeitedistrikt 22 Fieltar 25.02.14 og drøftet planene om gruvedrift i Nussir og Gumpenjuni i Kvalsund kommune. Det ble foretatt en felles gjennomgang av den offentlige behandlingen av Nussir saken og hvor den står i forhold til statlige beslutningsprosesser etter plan- og bygningsloven, forurensingsloven og mineralloven.

Reinbeitedistriktet er innstilt på å måtte ivareta sine rettigheter gjennom domstolene, og forfølge saken overfor internasjonale overvåkingmekanismer for menneskerettighetene.

Sametingspresidenten hadde et oppfølgende møte med styret i reinbeitedistrikt 22 Fieltar 02.04.14 hvor det ble gitt uttrykk for at de ville gjennomføre et møte med Nussir ASA for å følge opp vilkår som Kommunal- og moderniseringsdepartementet har satt for godkjenning av reguleringsplane for gruvedrift.

Sametingsrådet hadde 14.03.14 møte med statsråd Jan Tore Sanner om behandling av Sametingets innsigelse til reguleringsplanen for Nussir. I forkant av møtet oversendte Kommunal- og moderniseringsdepartementet et kort notat av 10.03.14 med oppsummering av vurderinger i saken. Sametingsrådet ga tilbakemelding i form av et notat av 12.03.14 med grundig gjennomgang av grunnlaget for Sametingets innsigelse. Sametingsrådet har fulgt opp innsigelsen til reguleringsplanen for Nussir og Gumpenjuni, som ble reist av sametingsrådet Olli 13.09.11. Oppfølgingen er knyttet til innsigelsen for konsekvensene til reindrifta, selv om nåværende sametingsråd også ville ha vektlagt og reist innsigelse knyttet til miljø og fiske om det hadde hatt ansvaret for høringsuttalelse til reguleringsplanen. Dette ble presisert i møte med statsråden. Statsråd Sanner ga på møtet uttrykk for at hans innsigelsesbehandling ikke var konsultasjonspliktig. Sametinget ble derfor ikke gitt innsyn i hans nærmere vurderinger og forslag til vedtak. Sametingsrådet er uenig i at statsrådets vurdering av at innsigelser Sametinget har reist ikke er konsultasjonspliktig. Kommunal- og moderniseringsministeren godkjente reguleringsplanen for Nussir 20.03.14. Det er stilt krav om at tiltakshaver i samråd med reindriftnæringen må komme fram til avbøtende tiltak som legger

grunnlaget for videreføring av reindriften i området før gruvevirksomhet iverksettes. Sametingsrådet mener dette må forstås som at det skal foreligge et samtykke fra reinbeitedistriktet før gruvedrift kan skje.

Sametinget har tatt kontakt med Miljødirektoratet ved brev av 04.04.14 og bedt om konsultasjoner om deres behandling av søknaden om avfallsdeponering i Repparfjorden etter forurensingsloven og vannforskriften.

08.05.14 ble det sendt brev til Nussir ASA hvor det ble bedt om tilbakemelding på om de anser intensjonsavtalen av 01.09.10 å fortsatt være gyldig. Bakgrunnen for dette er at Nussir ASA ikke har kommet til forhandlinger med Sametinget, selv om både de faglige grunnlagene foreligger og arbeidsnotater er utvekslet. Til gjengjeld registreres det at Nussir ASA svært aktivt har arbeidet overfor statlige myndigheter for å nå myndighetstillatelser etter lovverket, noe som undergraver mulighetene for reelle forhandlinger etter intensjonsavtalen, samt at Nussir ASA i media og overfor departementet har oppdatert verdivurderingene av malmforekomstene, uten at dette er forsøkt formidlet til Sametinget.

Sametingsrådet konstaterer at Kommunal- og moderniseringsdepartementets konsultasjonsplikt overfor Sametinget og reinbeitedistriktene i sluttbehandlingen av innsigelsen til reguleringsplanen for Nussir ikke er overholdt. Videre konstateres det at Nussir ASA ikke har fulgt opp inngått intensjonsavtale som forutsatt, og at de dermed er fare for at de har gjort avtalen ugyldig. Rådet følger opp saken både overfor reinbeitedistriktet, statlige myndigheter og Nussir ASA. Rådet er også innstilt på å legge saken fram for plenum til behandling når det foreligger et avklart grunnlag for endelig stillingstaking til gruveplanene.

Beskyttelse av tradisjonell kunnskap

Sametinget deltok i Norges delegasjon på møte i Verdensorganisasjonen for immaterialrett (WIPO) om tradisjonell kunnskap i perioden 24.-28. mars 2014. Organisasjonen SÁMIKOPIJA deltok som observatør på møtet.

Sametinget arbeider for løsninger som skal sikre effektiv beskyttelse av rettigheter og interesser til urfolk når det gjelder tilgang til og utnyttelse av tradisjonell kunnskap og tradisjonelle kulturuttrykk. Vi støtter bindende regler som pålegger statene å innføre et rettslig beskyttelsessystem der urfolk og lokalsamfunn gis eksklusive rettigheter over kunnskap og enerett til kulturuttrykk de har utviklet.

7 Kulturminnevern

Hovedmål

Dokumentere, formidle og forvalte kunnskapen om fortida og for framtida, som samiske kulturminner og kulturmiljøer representerer.

Gjenbegravelse i Pasvik

Sametingsrådet har deltatt i møte med Universitetet i Oslo i april ang. krav om gjenbegravelse av menneskelige levninger fra Pasvik. Prosessen er i en tidlig fase, og partene vil først søke å avklare en del fakta og uavklarte spørsmål om levningenes opphav, juridiske status og relevante aktører. Det er avtalt videre prosess med Universitetet i Tromsø i september 2014.

Registrering av samiske kulturminner i forbindelse med 420kV-kraftledning Balsfjord - Hammerfest

Prosjektet for registrering av samiske kulturminner langs 420kV-kraftledning Balsfjord – Hammerfest er nå avsluttet.

Prosjektaktiviteten inneværende år har omfattet ferdigstilling av sluttrapport. Sluttrapporten kom fra trykkeriet rett før påske, og er nå sendt ut til ulike forvatningsorgan for kulturminner, berørte

kommuner, reinbeitedistrikt, samt alle informanter som har bidratt med viktig informasjon i prosjektet. Rapporten skal også nettpubliseres på Sametingets og Statnetts hjemmesider.

Verdensarvsted i Varanger

Sametingets initiativ til et verdensarvsted i Varanger – Várjjat Siida – i samarbeid med Finnmark fylkeskommune og Nesseby kommune, er formelt støttet av de øvrige berørte kommunene Tana og Båtsfjord. Kartleggingsarbeidet på Noidiidčearru/Kjøpmannskjølen i Båtsfjord kommune, som ble utført i 2011-13, har resultert i et usedvanlig stort antall kulturminner knyttet til villreinfangsten. Disse er nå lagt inn i Riksantikvarens nasjonale kulturminnedatabase Askeladden. Siste feltsesong vil være i 2014. Gjennom Sametingets budsjettmessige prioritering er et stort og viktig arbeid lagt ned. Resultatene gir ytterligere faglig styrke til forslaget om et verdensarvsted, der fangstanlegget på Noidiidčearru og på Gollevárri i Tana kommune inngår, og der Ceavccageađgi/Mortensnes i Nesseby danner hovedsted. Det er ventet at innskriving på UNESCOs tentative liste vil finne sted 1. halvår 2014, slik at arbeid med nominasjonsdokumenter kan igangsettes.

BARC – bevaringsprogram for utvalgte arkeologiske kulturminner

Sametinget har fra Riksantikvaren mottatt tilsagn om tilskudd til bevaring av utvalgte arkeologiske kulturminner og kulturmiljø (BARC). I statsbudsjettet 2014 kap. 1429 er det i år avsatt 10.3 millioner til BARC for hele landet, hvorav det er gitt tilsagn til Sametinget på kr 820 000,-. Tilskuddet skal gå til sikring og tilrettelegging/skilting av samiske kulturminner på Spildra i Kvænangen kommune, Zarinatangen i Røyrvik kommune, Nordstraumen og Skorpa kirkegårder i Kvænangen kommune, samt sikring av og informasjon om samiske kulturminner ved Klubben i Nesseby kommune.

Verdiskaping på kulturminneområdet

Riksantikvaren har innvilget 250 000 kr i tilskudd til prosjektsøknaden fra Árran julevsáme guovdásj/lulesamisk senter som gjelder videreføring av prosjektet Krigsminner i Nord-Salten som ledd i verdiskaping på kulturminneområdet. Prosjektet ble påbegynt i 2013.

Identifisering og registrering av automatisk freda samiske bygninger

I forbindelse med registreringsprosjektet som gjelder samiske bygninger har Sametinget utarbeidet en orienteringsbrosjyre rettet mot eiere av automatisk fredete samiske bygninger. Her beskrives det nærmere hva en automatisk freda samisk bygning er, og hva det innebærer å eie en freda bygning. Orienteringen har bl.a. blitt sendt ut til eiere av freda bygninger sammen med brev om konklusjon etter befaringene som ble gjennomført under 2013. Sametinget håper at dette skal føre til bedre forståelse for samisk kulturminnevern generelt og samisk bygningsvern spesielt.

For tiden forberedes også sommersesongen 2014 der befaringer eller planen skal foretas i følgende kommuner: Ibestad, Salangen, Lavangen, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Tranøy, Lenvik, Kautokeino og Nesseby.

Tilskudd til samiske kulturminneverntiltak

Søknadsfristen for tilskudd til samiske kulturminneverntiltak var 1. mars 2014. Det kom inn i underkant av 40 søknader med en total søknadssum på rett i underkant av 7,5 millioner kr. Behandlingen av søknadene er i full gang, og ventes å bli ferdig i løpet av mai måned.

8 Næring

Hovedmål

Et sterkt og allsidig næringsliv som bygger på og tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø, og danner grunnlaget for livskraftige lokalsamfunn der mennesker ønsker å bo.

8.1 Rammebetingelser i primærnæringer

Sjølaksefiske

Sametingsrådet har i sin høringsuttalelse til Miljødirektoratet for laksereguleringer i 2014 bedt om konsultasjoner for en moderat økning i fisketid for sjølaksefisket.

Miljødirektoratet svarte 19.02. på Sametingets anmodning om å bli konsultert i saken at det ikke var grunnlag for konsultasjon fordi det ikke var foreslått endringer i vassdragene i Finnmark og følgelig heller ikke i reguleringene for sjølaksefisket. Direktoratet foreslo likevel et dialogmøte med Sametinget. Et slikt møte ble gjennomført på telefon 25. februar 2014. Sametinget fremholdt at fisketidene for 2014 ennå ikke er fastsatt, og at de derfor ville være gjenstand for en vurdering og videre at det fattes en beslutning. Beslutninger som berører samiske interesser er konsultasjonspliktig med Sametinget. Direktoratet vurderte det slik at det ikke var handlingsrom for endringer av gjeldende reguleringsregime, og dermed ikke grunnlag for en reell konsultasjonsprosess. Det ble konstatert at det ikke var enighet i konsultasjonsspørsmålet og Sametinget varslet at saken kom til å bli løftet til politisk nivå. Sametingsrådet har invitert Klima- og miljøvernminister til et møte der situasjonen i sjølaksefisket skal drøftes og avventer svar.

Et nytt dialogmøte ble avholdt i Trondheim 14. mars 2014 i Trondheim, der tema var fremtidige prosesser direktoratet skal i gang med. Direktoratet varslet at neste hovedrevisjon av fiskereguleringene blir i 2016. Sametinget spilte inn utfordringene med regioninndelingen i Finnmark og fikk til svar at direktoratet er åpne for å vurdere regioninndelingen i forbindelse med neste hovedrevisjon (2016).

Sametingsrådet har deltatt på Tana omegn- og sjølaksefiskeforenings årsmøte 2. mai. Sametingsrådet informerte om sametingsrådets arbeid som berørte organisasjonenes interesser og tok i mot innspill fra organisasjonene. Både strenge reguleringer, vansker med å få ta i rett type garn og not, regioninndelingen og dårlig rekruttering til yrket, ble tatt opp. Sametingsrådet har på orienteringsmøtet 24. april 2014 med FEFO og Finnmark fylkeskommune foreslått at Sametinget, FEFO og Finnmark fylkeskommune sammen utvikler en rekrutteringsordning i sjølaksefisket gjennom lakseplasser avsatt til ungdom og at sjølaksefiske blir satt på timeplanen i den videregående skolen.

Fiskeri

Sametinget fikk 02.04 gjennomslag for sitt krav om å øke båtkvoten fra 12 til 24 tonn torsk for båter som fisker på/av Kystfiskekvoten.

Sametingsrådet deltok på årsmøtet i Norges Kystfiskarlag i Båddådjo den 08.mai. I hilsningstalen ble det trukket frem at Sametinget ønsker en tett dialog med fiskeriorganisasjonene. Høringsutkastet om strukturering av fiskeflåta under 11 meter var også tema i talen.

Sametingsrådet har i forbindelse med oppfølgingen av seminaret ”Mot en samisk fiskerisiida?” på Sametinget den 3.desember 2013 og punkt 14.5 ”Utredninger og evalueringer” i sametingsbudsjettet 2014 hvor det fremkommer at det skal arbeides med en strategi for å stadfeste den historiske retten til å fiske i sjøsamiske områder, gjennomført ett av tre planlagte folkemøter med utgangspunkt i dette temaet den 13. mai på Storekorsnes i Altafjorden. Den nyopprettede fjordfiskerimndadeltok i forbindelse med folkemøtet.

Overlevering av forslag til endringer i norsk-svensk reinbeitekonvensjon

Sametingsrådet var tilstede da den samiske arbeidsgruppa overleverte sitt forslag til endringer i norsk-svensk reinbeitekonvensjon til regjeringene i Norge og Sverige 21. mars 2014. Arbeidsgruppa var ledet av Ellinor Marita Jáma og med representanter fra Sametinget i Norge, Sametinget i Sverige; Norske reindriftssamers landsforbund og Svenska Samers Risksforbund.

I sin overleveringstale understreket arbeidsgruppa behovet for de foreslåtte endringer i konvensjonsteksten, samt betydningen av å igangsette prosesser om rettighetsavklaring i konvensjonsområdet. Vern mot arealinngrep og god rovviltpolitikk er også avgjørende for den fremtidige grenseoverskridende reindrift. Sametingsrådet deltok på overleveringa og understreket behovet for oppfølging av arbeidsgruppas forslag hos de respektive regjeringer.

Sametingsrådet forventer å bli konsultert av Regjeringen videre i prosessen med norsk-svensk reinbeitekonvensjon. Sametingsrådet har takket arbeidsgruppa for sin innsats, og anser deres oppdrag som fullført.

Reindriftens tilgang til jordskiftedomstolen

Landbruks- og matdepartementet, NRL og Sametinget har blitt enig om mandat til og sammensetning av Arbeidsgruppe for reindriftens tilgang til jordskiftedomstolen. Mandatet innebærer lovendringer for 1) rettsutredning om interne rettighetsforhold i reindriften (innhold og grenser), 2) krav og fastsetting av bruksordninger i reindriften, 3) effektiv bruk av meklingsordninger i reindriften, og 4) tiltak for kompetanse og kunnskap i jordskiftedomstolen.

Målsettingen er at Arbeidsgruppen har utarbeidet en rapport med forslag på nyåret 2015, slik at lovproposisjon i beste fall kan fremmes våren 2015 for iverksetting 1. juli 2016.

Sammensetningen av arbeidsgruppen består av en person fra hhv. Landbruks- og matdepartementet, reindriftsforvaltningen, Domstolsadministrasjonen, NRL og Sametinget, samt to eksterne fageksperter.

Jordbruksforhandlingene

Sametingsrådet presenterte Sametingets innspill til jordbruksforhandlingene for statssekretær Hanne Maren Blåfjell dal i Landbruks- og matdepartementet den 03.04.14. Departementet uttrykte tilfredshet med et grundig dokumentert innspill. Departementet sa seg enig i å prioritere grovforbaserte produksjoner og nisjeproduksjoner. På det samme møtet tok Sametingsrådet opp utfordringene med store lammetap forvoldt av rovdyr. Departementet lovet å ta opp med Miljødepartementet om disse utfordringene.

I forhandlingene om jordbruksavtalen vil staten kutte overføringen på 4 millioner til Sametinget til jordbruksrelaterte tiltak. Departementet har allerede kuttet støtten på 2 millioner kroner til tilleggsnæringer i reindrift. Disse kuttene vil få store økonomiske konsekvenser for Sametingets budsjett i 2015.

Sametingsrådet har tatt opp med Landbruks- og matdepartementet om utviklingen av Veterinærinstituttets avdeling i Tromsø både på møte og i brev. Sametinget uttrykte frykt for at sykdomsberedskapen i Nord-Norge vil bli betydelig svekket.

Rovviltseminar

Sametingsrådet holdt et seminar om rovvilt den 11. - 12.03.14. Målgruppen for seminaret var Sametingets oppnevnte i de regionale rovviltnemndene og varamedlemmer. 8 medlemmer deltok. I tillegg deltok det et par næringsutøvere.

Bakgrunnen for seminaret var at etter Sametingsvalget i 2013 oppnevnte Sametinget nye medlemmer til rovviltnemndene. Hovedfokuset på seminaret var Sametingets rovviltpolitikk der redegjørelsen fra 2013 ble lagt til grunn. Alle de regionale nemndene hadde innlegg om utfordringer i sine regioner. I tillegg holdt Statens naturoppsyn fylkesmannens miljøvernnavdeling innlegg. Seminardeltakerne uttrykte frustrasjon over de store tapene som rovviltet skaper i saueholdet og reindriftnæringen. Sametingsrådet sa at Sametinget må få større innflytelse på den nasjonale rovviltpolitikken. Det kan

skje blant annet ved konsultasjoner. Rådet sa også at det å bruke internasjonale konvensjoner også er et viktig virkemiddel til å få gjennomslag for Sametingets rovviltpolitikk i rovviltforvaltningen.

Dialogmøter med reinbeitedistriktene

Sametingsrådet har fra januar 2014 til mars 2014 gjennomført dialogmøter med reinbeitedistriktene i alle reinbeiteområder.

Formålet for Sametinget med å gjennomføre dialogmøter med reinbeitedistriktene er å etablere kontakt og dialog med reinbeitedistriktene.

Temaene man har drøftet har vært ulike fra møte til møte, da det ble lagt opp til at distriktene fikk styre dagsorden ved å ta opp de sakene de har ønsket å diskutere.

Hovedtema i alle dialogmøtene har vært sikring av reindriftas arealgrunnlag:

Mange av reinbeitedistriktene er bekymret for ivaretagelsen av reindriftas arealgrunnlag i den nye regionale forvaltninga og med utviklingen av områdestyrene. Reinbeitedistriktene er særlig bekymret for at innsigelsesinstuttet ikke vil bli brukt i stor nok grad av fylkesmennene. Alle reinbeitedistriktene har pekt på at det er ressursmessig utfordrende for distriktene å følge alle planprosesser, og at dette gjør at reindriftas rettsikkerhet svekkes.

I dialogmøtene har også blant annet følgende tema vært diskutert:

- Reindrifta og nasjonalparker, reindriftas representasjon i nasjonalparkstyrer
- Rovviltsituasjonen
- Bærekraftsbegrepet
- Sametingets rolle i reindriftspolitikken
- Verdiskaping i reindrifta
- Toggpåkørsler

Sametinget vil nå følge opp innspillene fra dialogmøtene med reinbeitedistriktene. Sametinget har innsigelsesmyndighet etter plan- og bygningsloven. Sametinget har i dialogmøtene bedt om at distriktene sender kopi av uttalelser til arealsaker til Sametinget, for at Sametinget bedre kan gjøre vurderinger i forhold til å fremme innsigelser. Bruk av innsigelser tar utgangspunkt i Sametingets planveileder fra 2010, før endringene i den regionale reindriftsforvaltningen og utviklingen av områdestyrene. Med endringene i forvaltningen er det en ny situasjon og Sametingsrådet vil derfor følge nøye med på utviklingen og vil vurdere endringer i innsigelsespraksisen i forhold til reinriftas arealer.

Møte med Landsbruksminister Sylvi Listhaug

Sametingspresident Aili Keskitalo møtte Landbruks- og matminister Sylvi Listhaug i Karasjok 25.2.14.

På møtet drøftet man blant annet reindriftas arealvern. LMDs manglende oppfølging av konsultasjonsavtalen ble også tatt. Det er enighet om at det er behov å styrke dialogen mellom Sametinget og LMD. Konkret er man enige om årlige møter på politisk nivå, samt forberende og evalueringsmøter på administrativt nivå.

Oppfølging av den nye regionale reindriftsforvaltningen

Sametinget deltar i en arbeidsgruppe som skal utvikle rammer for samisk og reindriftsfaglig medvirkning i den regionale reindriftsforvaltninga sammen med Norske Reindriftsamers Landsforbund, representanter for fylkesmannsembetene, Statens reindriftsforvaltning og Landbruks- og matdepartementet. Dette arbeidet skal sluttføres innen 1. juni.

Nytt reindriftstyre

Sametingsrådet har oppnevnt følgende medlemmer og varamedlemmer til reindrifststyret 2014 – 2017:

- Reineier Berit Marie P. E. Eira, Vest-Finnmark, vara: Nils Utsi, Vest-Finnmark
- Reineier Per Mathis Oskal, Troms, vara: Randi Skum, Troms
- Reineier Ida Marie Bransfjell, Sør-Trøndelag / Hedmark, vara: Inge Even Danielsen Sør-Trøndelag / Hedmark

Togpåkørsler av rein

Sametingsrådet har et møte med politiske ledelse i Samferdselsdepartementet 13.5.14 angående tiltak mot reinpåkørsler på jernbanen.

Møte med Norske Reindriftssamers Landsforbud

Sametingsrådet har hatt et møte med styret for Norske Reindriftssamers Landsforbund 3.3.14 der man drøftet reindriftspolitik og det videre arbeidet i reindriftssaker.

8.2 Attraktive lokalsamfunn

Næringsutvikling

Sametinget har fått utarbeidet en analyse av næringsutviklingen i samiske områder og attraktiviteten for området. Analysen omfatter 24 kommuner der Snåsa er den sørligste. Arbeidsplassutviklingen er svakere enn i resten av Nord-Norge og i forhold til resten av landet. Mens det i andre områder er en økning i antall arbeidsplasser har utviklingen stagnert i de samiske områdene. De bransjer som har hatt sterkest vekst er industri og bergverk, mens de med størst tilbakegang er landbruk og fiske og handel.

Nedgang i det totale folketallet har stoppet opp i samiske kommuner etter en kontinuerlig nedgang siden år 2000. En viktig årsak til dette er at mange kommuner har stor innflytting fra utlandet. Fødselsunderskuddet er imidlertid negativ i 18 av de 24 kommunene.

I analysen er det også vist hvor godt de samiske kommunene lykkes i næringsutviklingen. Det er 10 faktorer som vurderes deriblant inngår antall nyetableringer, lønnsomhet, vekst og næringslivets størrelse. Det er kun fire kommuner som gjør det bedre enn gjennomsnittet av alle landets 428 kommuner - det er Storfjord, Evenes, Porsanger og Røyrvik kommuner.

Sametingsrådet har besøkt Kåfjord kommune og Kvænangen kommune. På møtene ble forskjellige forhold knyttet til næringsutvikling diskutert. Sametingsrådet trakk frem behovet for å satse på godt kvalitativt barnehage- og skoletilbud for å sikre tilbakeflytting. På møtet ble det også informert om at det i Sametingets budsjett 2014 er prioritert å jobbe tettere sammen med tre pilotkommuner om samfunns- og næringsutviklingene i disse kommunene.

8.3 Kulturnæringer

Kompetansebasert kulturnærings

Samisk kulturnæringskonferanse ble arrangert Kautokeino 8. og 9. april. Konferansen hadde 49 påmeldte deltakere. Siden dette var en åpen konferanse, var det flere som fulgte konferansen i kortere perioder. Konferansen ble streamet og mange av de som ikke hadde mulighet å delta på konferansen fulgte den via streaming. Sametinget har fått gode tilbakemeldinger om nyttig og spennende konferanse. Det kom kritikk på at Sametinget har gitt informasjon om konferansen altfor sent. Det tar vi til etterretning og må finne en god balansegang til kommende konferanser. Både deltakere og forelesere var fornøyde med konferansen.

Dáhttu Bedriftsutviklingsprogram med Kreativ Industri hadde sin første samling i Karasjok 23. og 24. april. 12 bedrifter var samlet. Det var deltakere med forskjellig bakgrunn og i forskjellige stadier som gjør at deltakerne kan dra nytte av hverandre.

Rekrutteringsprosessen til Dáhttu har foregått siden Kreativ Industri vant tilbudet i fjor høst. I samarbeid med Sametinget laget Kreativ Industri en liste over aktuelle kulturnæringsaktører og miljø som kunne kontaktes i rekrutteringsprosessen. Ut fra dette har Kreativ Industri drevet oppsøkende kontakt med svært stor respons fra første telefon.

Siden pågangen allerede har vært så stor har Kreativ Industri laget en liste over aktører som er interessert i å delta straks neste Dáhttu program iverksettes i Nord-Troms. Programstart skal også annonseres offentlig, noe som gir rom for alle interesserte aktører til å melde sin interesse

Økt omsetningen av egenprodusert duodji og andre kunst- og kulturprodukter
Sametingsrådet deltok på landsmøte i Sámiid duodji 11. - 12.05.14 på Værnes. I hilsningstalen trakk Sametingsrådet fram den positive holdningen duodjinæringen har til nydesign og det å utvikle nye produkter. Rådet roste også Sámiid duodji for at de satser på tiltak som er rettet mot unge. Organisasjonen har etablert en egen ungdomsgruppe.

Sametingsrådet har sendt ut på høring et notat om endringer i støtteordninger i duodjinæringen. Bakgrunnen for høringen er å få en breiest mulig diskusjon om hvordan få en positiv utvikling i duodjinæringen. Rådet vil holde et miniseminar i juni måned om saken. Saken vil bli forelagt plenum i september, og den vil også bli et forhandlingstema.

9 Regionalutvikling

Hovedmål

Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune 2013 - 2016

Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune 2013 – 2016 ble undertegnet februar i 2013. Formålet med avtalen er å bidra til en positiv utvikling i Finnmark med særlig vekt på å styrke og synliggjøre samisk kultur, språk, næringsliv og øvrig samisk samfunnsliv i fylket. I avtalen fremgår det at det skal lages 1-årige handlingsplaner der innsatsområder og tiltak konkretiseres.

Sametingsrådet har i møte 2.5.2014 vedtatt Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune - Handlingsplan 2014. Det er vedtatt fjorten tiltak i handlingsplanen som gir uttrykk for noen områder som Finnmark fylkeskommune og Sametinget ønsker å samarbeide mer om, eller som det allerede er etablert samarbeid i. Tiltak som ikke er nevnt i handlingsplanen, skal ikke være til hinder for øvrig samarbeid.

Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Finnmark fylkeskommune og handlingsplan 2014 er vedlagt denne beretningen. Nedenfor følger en kort omtale av noen av punktene.

Sametinget ser at det er etterspørsel fra næringsliv og utviklingsmiljø i Finnmark etter næringshager. Sametinget og Finnmark fylkeskommune mener derfor det er viktig å arbeide for næringshagedekning i hele Finnmark, inkludert en samisk næringshage.

Det er et pågående arbeid om verdensarvsted i Varanger. Sametinget og Finnmark fylkeskommune vil videreføre arbeidet med å få Ceavccageadgi/Mortensnes kulturminneområde sammen med områdene

Ruovdenjunlovta/Gropbakkengen, Gollevárri og Noidiidčearru/Kjøpmannskjølen inn på verdensarvlista.

Det er en utfordring å finne lærebedrifter i duodji. Sametinget og Finnmark fylkeskommune vil derfor samarbeide for å få plass lærekontrakter i duodji- og reindriftsfag på tvers av landegrensene. Sametinget og Finnmark fylkeskommune vil aktivt arbeide for en fag- og skolestruktur som ivaretar samiske elevers rettigheter og som hindrer frafall på videregående skoler.

Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Troms fylkeskommune

Sametinget har 2.4.2014 hatt møte med Troms fylkeskommune. Det er oppnådd enighet om at Sametinget og Troms fylkeskommune skal jobbe videre med samarbeidsavtalen og revidere og oppdatere dersom dette er nødvendig.

Kommunereformen

Sametingsrådet har 19.3.2014 hatt møte med leder i ekspertutvalget Signy Irene Vabo. Sametingsrådet er opptatt av å sikre innflytelse i beslutningsprosessene i fremtidige storkommuner og tok blant annet opp at oppgaveløsning og hvordan sikre et godt tjenestetilbud for den samiske befolkningen er momenter som må ivaretas i den videre behandlingen. Geografiske avstander vil ha en betydning for fremtidige kommuner, særlig med tanke på at samiske områder og kommuner består generelt av få innbyggere. Ved fremtidig sammenslåing må dette hensynet ivaretas. Det er viktig at samiske forhold ikke blir usynliggjort i eventuelle storkommuner.

Den samiske befolkningen er i dag i mindretall i kommuner utenfor Indre Finnmark. Med kommunesammenslåinger til større kommuner vil den samiske befolkningen bli i et enda mindre mindretall. Dette kan få store konsekvenser for utviklingen av samisk språk, kultur og samfunnsliv. Sametingsrådet mener det er viktig at myndighetene sikrer at de samiske innbyggerne bli hørt i storkommuner.

Sametingsrådet er fornøyd med at ekspertutvalget har tatt hensyn til Sametingets innspill om de kommuner som er innlemmet i forvaltningsområdet for samisk språk. Ekspertutvalget viser til at forholdet til folkeretten må vurderes om eventuelle endringer i forvaltningsområdet som følge av en ny kommunestruktur. Sametingsrådet forutsetter at regjeringen setter i gang en utredning som tar for seg konsekvensene av en kommunereform for samiske samfunn, samisk kultur og samiske språk.

Felles fylkesmøte for KS Nord-Norge

Sametingsrådet deltok 28.-29. april på fylkesmøte i KS. Tema for møte var barnevern, samferdsel, kommunereformen og samarbeidsformer i nord.

Sametingsrådet tok opp at fylkesmennene og kommunene har en viktig rolle i å bidra til at alle samiske barn, uavhengig av bosted, skal ha rett til en likeverdig helsetjeneste. Kommunene og fylkesmennene må bidra til å sikre at samiske barn møter et barnevern som har kunnskap og kompetanse om samisk språk og kultur.

Når det gjelder kommunereformen er det viktig at Sametinget trekkes med i prosessene på et tidlig tidspunkt. Oppgaveløsning og hvordan sikre et godt tjenestetilbud for den samiske befolkningen er momenter som må ivaretas i den videre behandlingen.

Samarbeidsmøte med Oslo kommune

Sametingsrådet har hatt samarbeidsmøte med byråd for kunnskap og utdanning, Anniken Haugli, 14.mars i Kautokeino, På møtet ble Sametinget og Oslo kommune enige om å skrive en samarbeidsavtale. Temaer som skal inkluderes i avtalen er blant annet: samisk språk og tilbud om samisk språkopplæring ved Kampen skole, og kultur, helse- og sosialsaker.

Samarbeid med Alta

Sametinget og Alta kommune fortsetter prosessen med å skrive samarbeidsavtale. I løpet av våren skal det være et politisk møte hvor Sametinget og Alta kommune i fellesskap lager strategier for høsten med blant annet innspillmøter med befolkningen i Alta.

Møte med Finnmark fylkeskommune og FeFo

Sametingsrådet møtte den 4.april politisk ledelse i Finnmark fylkeskommune og deler av styret i FeFo. Møtet var en del av Sametingsrådets målsetting om å styrke dialogen og samarbeidet med både Finnmark fylkeskommune og FeFo. En sentral del av møtet var en orientering fra Sametinget om saken om Finnmarksloven som legges fram for plenum i juni 2015. Videre var det både en orientering fra FeFo på aktuelle saker, herunder også en større omdømme-kartlegging. Partene var enig om at det er nyttig og viktig med dialog i forkant av større saker som fremmes av enten FeFo, Sametinget eller Finnmark fylkeskommune. Sametingsrådet vil fortsette en tett dialog med både FeFo og Finnmark fylkeskommune og anser dette møtet som et viktig skritt i riktig retning.

10 Samisk samarbeid og internasjonalt arbeid

Hovedmål

Urfolk bestemmer over egen utvikling og har mulighet til å ivareta egne interesser internasjonalt.

Nordisk samekonvensjon

Det er etter konsultasjoner oppnådd enighet mellom Sametinget og Kommunal- og moderniseringsdepartementet om endret mandat for Norges forhandlingsdelegasjon til forhandlingene om Nordisk samekonvensjon. Mandatet er av departementet unndratt offentlighet. Det er rådets håp at det nå fra Norges side kan settes fart i arbeidet med konvensjonen der Sametingets rolle og synspunkter tydeligere kommer fram.

WCIP2014 - Verdenskonferanse om urfolk 2014

Ved årsskiftet 2013/2014 oppstod det utfordringer tilknyttet verdens urfolks forventning om å få sikret urfolksrepresentanters fulle, effektive, likeverdige og direkte deltakelse i prosessen mot verdenskonferansen. Dette har ført til at forberedelsesprosessen mot verdenskonferansen ikke har fortsatt med å planlegge punktene organisatoriske deler tilknyttet forberedelse, gjennomførelse av verdenskonferansen og innholdet av verdenskonferansens sluttdokument. Året frem til nå har vært brukt til bilaterale samtaler mellom generalforsamlingas president og FN's medlemsland for å finne løsninger som både stater og urfolksrepresentanter kan støtte. Sametinget forholder seg til verdenskonferanseprosessen som om den skal gjennomføres i september 2014.

Generalforsamlingas president har oppnevnt statene Costa Rica og Slovenia som rådgivere i prosessen. Lez Maleser (Australia) og Mirna Cunningham (Karribien) er valgt som urfolksrådgivere fra urfolkssiden. SPR-representant følger i dag verdenskonferanseprosessen fra en samisk og arktisk posisjon.

Sametinget har opprettet dialog med president for samiske parlamentariske råd om fordelingsnøkkel for utvalg av samiske delegater for deltakelsen til verdenskonferansen. Samene er tildelt 14 plasser ved verdenskonferansen som skal fordeles mellom 3 sameting, Samerådet, samiske representanter i Russland, inkludert kvinne- og ungdomsrepresentasjon. Sametinget har foreslått å bruke samme fordelingsnøkkel som man la til grunn for tildeling av delegatplasser til Alta 2013 konferansen.

Parlamentarikerkonferanse i Umeå

Torsdag 20.februar samlet sametingsrepresentanter fra Finland, Norge og Sverige, samt representanter for samiske organisasjoner i Russland til parlamentarikerkonferanse i Umeå, Sverige.

Blant hovedtemaene var utnyttelse av naturressurser i samiske områder, samt Nordisk samekonvensjon.

Konferansen vedtok med stort flertall Umeå erklæringen og en uttalelse om Nordisk samekonvensjon. Disse er publisert på Sametingets nettside.

HH Dalai Lama

Den 8.mai møtte sametingspresidenten HH Dalai Lama i Oslo.

Tibetanerne og samene har felles sak i arbeidet med å styrke folkenes og menneskenes rett til frihet og beskyttelse for sin kultur og sitt samfunnsliv. Det var også hovedtema for samtalen med HH Dalai Lama. Sametingspresidenten overleverte Dalai Lama en invitasjon på vegne av seg selv og plenumsleder Jørn Are Gaski om å komme på besøk i Karasjøk, som han takket ja til, uten å konkretisere tidspunkt for besøket.

Sametingsrådet viser til presidentens kronikk om saken:

<http://www.sametinget.no/Om-Sametinget/Organisasjonsstruktur/Sametingsraadet/Taler-og-artikler/Kronikk-Rettferdighet-har-aldri-vaert-gratis>

Arktisk råds Senior Arctic Officials-møte

Sametinget deltok i Norges delegasjon på Arktisk råds senior Arctic Officials (SAO) møte i Yellowknife, Canada 26.-27. mars 2014. Dette var det andre møtet under det kanadiske formannskapet. Temaet for Kanadas formannskap er Development for the People of the North." (Utvikling for folk i nord"). Formannskapet prioriterer utvikling for folk i Arktis under sitt formannskap, men viktig arbeid på klima, naturmangfold, havmiljø, sjøsikkerhet fortsetter under det kanadiske formannskapet. Arktisk råd er et mellomstatlig forum for arktiske spørsmål, som samler representanter fra de åtte arktiske statene. Urfolksorganisasjoner deltar som permanente deltakere. Status og fremgang for det pågående arbeidet i de seks permanente arbeidsgruppene og de fire særskilte arbeidsgruppene (Task forces) ble presentert og diskutert på møtet 26.-27 mars 2014. Under det kanadiske formannskapet er det opprettet fire særskilte arbeidsgrupper (task forces) som alle skal levere til ministermøtet i 2015.

Under møtet ble det oppnådd enighet om prinsippene for opprettelsen av Arctic Economic Council. Målet med det økonomiske rådet er å fremme økonomisk utvikling, samtidig som man legger til rette for sosial utvikling og beskytte miljøet i Arktis. Arktisk råd tok dermed ett skritt nærmere et fast rammeverk for dialog med representanter for næringslivet for å utveksle erfaring om utviklingen i Arktis. Neste skritt er at de arktiske statene og de seks urfolksorganisasjonene identifiserer tre næringslivsrepresentanter hver som kan opprette det økonomiske rådet. Det legges opp til at et konstituerende møte finner sted i juni i Canada.

Prosjektet Tradisjonell og lokal kunnskap er en av prioriteringene til det kanadiske formannskapet. Formålet med prosjektet er å utvikle en enhetlig tilnærming til hvordan tradisjonell og lokal kunnskap skal inkluderes i Arktisk råds prosjekter og aktiviteter. Prosjektet ledes av arbeidsgruppen for bærekraftig utvikling, men skal involvere alle arbeidsgruppene. Det er utviklet et utkast til styringsprinsipper som skal være veiledende for hvordan Arktisk råd skal inkludere tradisjonskunnskap i sitt arbeid. Neste skritt er at landene skal gi sine kommentarer til utkastet. Formannskapet leder prosjektet som skal resultere i et kompendium med beste praksis når det gjelder å fremme urfolks tradisjonelle levemåter. Kanada ba statene og urfolksorganisasjonene om å bidra i prosjektet med eksempler fra sine områder.

Ny implementeringsplan for kommunikasjon om Arktisk råd ble godkjent. Det var enighet om at det er viktig at statene, urfolksorganisasjonen og arbeidsgruppene tar planen aktivt i bruk. Planen blir

også et godt verktøy for å sikre åpenhet og transparens i Arktisk råd. Målgruppene er beslutningstakere, forskere, journalister, folk, NGOer og næringslivet.

Rapporten Arctic Offshore Oil and Gas Guidelines ble tatt til etterretning. Den fikk støtte fra en rekke land, men det ble også påpekt, blant annet fra Norge, at rapporten ikke godt nok reflekterer de ulike forholdene i Arktis, og det ble vist til at Norge har mange års erfaring med oljeutvinning og en moderne industri med profesjonelle aktører. Rapporten burde også i større grad reflektert over det viktige samarbeidet statene har med industrien.

Kortlivede klimadrivere står høyt på agendaen under det kanadiske formannskapet. Et arbeid er igangsatt for å se om landene kan enes om en handlingsplan for reduksjon av kortlivede klimadrivere i de arktiske landene. Alle statene understreket at de prioriterer dette arbeidet. Det ble imidlertid også påpekt at dette arbeidet ikke må gå på bekostning av innsatsen for å redusere utslipp fra CO2 og andre drivhusgasser.

Arktisk råd har fått utarbeidet en rapport om tungolje i Arktis. Rapportene gir en oversikt over skipstrafikk, bruk av tungolje, identifisering av risiko og risikoanalyse knyttet til oljeutslipp og vurdering av mulige tiltak for å redusere risikoen. Trafikkbegrensninger og redusert hastighet i enkelte områder blir ansett som de mest effektive tiltakene ut fra vurdering av kost/nytte. På bakgrunn av rapporten vil de arktiske landene nå vurdere anbefalinger frem mot ministermøtet i 2015 for å redusere faren for utslipp av tungolje i Arktis.

Deltakelse på FNs kvinnekommisjon

I mars deltok sametingsrådet på den årlige sesjonen av FNs Kvinnekommisjon. Kommisjonen har som mandat å følge opp handlingsplanen fra FNs kvinnekongress i Beijing (1995). Årets tema var status for oppnåelse av FNs tusenårsmål for kvinner og jenter. Tusenårsmålene er åtte konkrete mål for bekjempelse av fattigdom, som skal nåes innen 2015. Dette er et arbeid sametingsrådet i vår tiltredelseserklæring har signalisert at vi ønsker å engasjere oss mer med.

Sametingsrådet hadde to plasser i den norske delegasjonen og hadde anledning til å gi innspill til sluttdokumentet gjennom Norges forhandlere. Da tusenårsmålene ble formulert, ble ikke hensynet til urfolk og andre marginaliserte grupper inkludert. For sametingsrådet var det derfor viktig at de spesielle behovene og de rettighetene urfolkskvinner har, ble synliggjort i slutterklæringen for sesjonen og i det videre arbeidet med nye utviklingsmål. Sametinget ga også konkrete innspill på temaer som utdanning, miljø, helse, vold mot kvinner og jenter, land og ressurser, og deltakelse i beslutningsprosesser. Vi opplevde imidlertid at Norge i liten grad ivaretok urfolkshensyn i forhandlingene.

Et annet formål med sametingsrådets deltakelse var at vi ønsker å arbeide for at urfolkskvinner skal være med i beslutningsprosessene. Spørsmål som gjelder urfolkskvinner blir ofte usynliggjort i FN-prosessene, også i kvinnekommisjonen. I tillegg blir spørsmål som gjelder urfolkskvinner ofte usynliggjort på arenaer der urfolksspørsmål tas opp eksplisitt. Det kommer stadig sterkere krav fra urfolkskvinner om at de må bli inkludert i beslutningsprosesser og arenaer som gjelder urfolk. Mange urfolkskvinner deltok på kvinnekommisjonen og vi hadde faste møter med dem. Utfordringen videre i dette arbeidet er å inkludere spørsmål som gjelder urfolkskvinner i det øvrige internasjonale arbeidet.

Sør-Koreas ambassadør besøkte Sametingspresidenten

Den 14. april fikk president Aili Keskitalo besøk av ambassadøren fra Sør-Korea LEE Byun-hwa i Kautokeino. Ambassadøren var på rundreise i Nord-Norge og så det som viktig også å få informasjon om Sametinget i Norge. Spesielt interessant var informasjon knyttet opp mot Arktisk Råd. Sør-Korea nå tatt opp som permanente observatører i Arktisk råd (2013).

Den koreanske Ambassaden skal i samarbeid med Steigen Taekwondoklubb arrangere et "Arctic TKD Games" den 4. oktober 2014. Foreløpig er det invitert til sammen fire klubber fra Nordland og

Troms, på bakgrunn av besøket ved Sametinget ønsker de også å invitere et lag fra Finnmark til denne turneringen.

Delegasjon fra Guatemala

Sametingsrådet hadde besøk av en delegasjon fra Guatemala 28. april 2014. Besøket var i forbindelse med rettsstyrkingsprosjektet til Den Norske Dommerforenings Menneskerettighetsutvalg. Besøket var en del av programmet i tilknytning til utvalgets prosjekt "Reinforcement of the Rule of Law in Guatemala".

11 Andre saker

Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU)

Sametingsrådet hadde et møte med det nyoppnevnte ungdomspolitiske utvalg 07. mars i Karasjok. Formålet med møtet var å bli kjent med de nye medlemmene i SUPU, samt utveksling av informasjon. Andre temaer var blant annet SUPUs muligheter innspill og påvirkning.

Sametingets ungdomspolitiske utvalg har i perioden hatt et møte i Karasjok under plenumssamlingen i mars. I tillegg til at SUPU fulgte deler av plenumsmøtene og fikk nærmere orientering om Sametingets virksomhet, drøftet SUPU ulike saker. SUPU har valgt Kristine Marie Inga til nestleder.

SUPU sendte Nærings- og kulturkomiteen et innspill til saken om Mineralvirksomhet i samiske områder. I innspillet understreket SUPU blant annet at mineralloven må stå i samsvar med internasjonale og nasjonale rettigheter som primærnæringsutøverne innehar, og at denne loven bør endres i tett samarbeid med Sametinget. All mineralvirksomhet bør skje i dialog med og i respekt for kultur og næring som utøves på stedet, i tillegg til å være så miljøvennlig som mulig.

SUPU deltok på Samisk parlamentarikerkonferanse 20. februar i Umeå. Der hadde de også et uformelt møte med medlemmer fra ungdomsutvalgene og – rådene ved sametingene i Sverige og Finland. SUPU er medaktør i Sametingets utlyste konkurranse om å lage en plakat for å bekjempe mobbing.

Sametingets elderråd

Sametingets elderråd for perioden 2014 – 2017 har avholdt konstitueringsmøte. På møtet ble Inga Karlsen, Drag valgt som leder for denne perioden, og Kåre Eriksen, Storfjord ble valgt som ny nestleder. Sametingsrådet har etter anmodning fra elderrådet, utnevnt ytterligere 2 varamedlemmer til elderrådet for denne perioden. Disse er Synnøve Brevik, Slemmestad og Idar Reinås fra Evenes.

Samefolkets jubileum 2017

Sametingspresident Aili Keskitalo, plenumsleder Jørn Are Gaski, fylkesordfører i Sør-Trøndelag, Tore O. Sandvik og varaordfører i Trondheim kommune, Knut Fagerbakke hadde møte i Stortinget 24. mars 2014 hvor Samefolkets jubileum 2017 ble presentert overfor Stortingspresident Olemic Thommessen. Det ble vist til det første samiske landsmøte som ble avholdt i Metodistkirken i Trondheim, 6.februar 1917.

Stortingspresidenten uttrykte seg positiv til ideen om å markere en slik historisk hendelse. Stortinget vil ikke ta en aktiv rolle i arrangementet. Det ble nevnt at markeringen kunne ha også et nordisk perspektiv. For å oppnå dette kunne Stortinget bidra til kontakt med nordisk råd for forankring der.

Som oppfølging av møtet med Stortingspresident Olemic Thommessen har Sametinget, Trondheim kommune og Sør-Trøndelag Fylkeskommune rettet i fellesskap henvendelse til Kommunal- og moderniseringsdepartementet og bedt om møte med Kommunal- og moderniseringsminister Jan Tore Sanner for å drøfte forventninger og ambisjoner, herunder budsjett i forbindelse med jubileet i 2017.

Manifest mot mobbing

Sametinget er partner i den nasjonale kampanjen Manifest mot mobbing og deltar i år for andre året på rad. Sametinget og Sametingets ungdomspolitiske utvalg utfordrer de samiske skolene til ekstra innsats mot mobbing og utlyser derfor en konkurranse om å lage en inspirerende plakat mot mobbing. Konkurransens varighet er april – august 2014. Den 7.04 var Sametingsrådet på ledermøte med partnerne i Manifest mot mobbing og statssekretær Birgitte Jordahl. Konklusjon av det møtet er at Manifest mot mobbing fortsetter sitt arbeid inntil videre.

Retts hjelpskontoret i Indre Finnmark

Det årlige tilskuddet til Retts hjelpskontoret Indre Finnmark (RIF) er under vurdering av Justisdepartementet. Sametinget er i konsultasjoner med Justisdepartementet om saken og hadde første konsultasjonsmøte 12. mars. Departementet redegjorde der nærmere for sine vurderinger. Det ble blant annet vist til at Stortinget i 2000 bestemte at retts hjelpsprojekter som mottar offentlig støtte i hovedsak skal drive innenfor dekningsområdet til lov om fri retts hjelp, og at samers retts hjelpsbehov kan dekkes ved bruk av ordinært advokat tilbud innenfor fri-retts hjelpsordningen.

Sametingsrådet mener at Retts hjelpskontoret bør opprettholdes og at den forskning som finnes på området viser et økende udekket retts hjelpsbehov i Nord-Norge. Terskelen for å gå til advokat er allerede høy og i tillegg er det språklige barrierer i samiske områder. I tillegg er det få samisktalende privatpraktiserende advokater. Sametingsrådet har anbefalt departementet at det gjøres en ny retts hjelpsundersøkelse i samiske områder. Konsultasjoner om saken pågår fortsatt.

Revidering av grunnloven

Sametinget er positiv til at Grunnloven gis en språklig oppdatering og at den vedtas på målformene bokmål og nynorsk, som jamnstilte skriftspråk etter mållova. Sametinget hadde samtidig gjerne sett at Grunnloven også ble vedtatt med tekstversjon på samisk, som etter sameloven er et språk likeverdig norsk. Sametinget ønsker at Stortinget og Sametinget i fellesskap kan få iverksatt et arbeid med sikte på at det kan fremmes et grunnlovsforslag med språklig versjon på samiske til 2017, som er 100-årsmarkeringen for det første fellesnordiske samemøtet 6. februar 1917.

Det forelå to forslag til endring av Grunnlovens § 110a. Forslagene er videreført fra rapport fra Menneskerettighetsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven. Endringen berører samene direkte. Sametingsrådet hadde derfor helst sett at forslagene som ble fremmet i forrige stortingsperiode, og som nå ligger til behandling, var drøftet med Sametinget før de ble fremmet. De to alternative endringene av § 110a er:

Nåværende § 110 a blir ny § 108 i nytt kapittel E og skal lyde:

- Alternativ 1 § 108 (bokmål)
Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for at samene, som urfolk, kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunns liv.
- Alternativ 2 § 108 (bokmål):
Statens myndigheter skal legge forholdene til rette for at det samiske folk kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunns liv.

Sametinget ser at den beste løsningen ville vært at samene både ble omtalt som folk og urfolk i Grunnloven. Når dette ikke er inntatt som eget forslag forutsetter Sametinget at begge alternativer er en videreføring av dagens retts tilstand og dermed i realiteten omfatter at samene både er folk og urfolk. Dette kan komiteen eventuelt velge å tydeliggjøre gjennom en merknad.

Sametingsrådet var sammen med opposisjonsleder Vibeke Larsen i møte med stortingets presidentskap om saken.

Nasjonal institusjon for menneskerettigheter

Sametingsrådet har tidligere avgitt høringsuttalelse til utenriksdepartementets høringsdokument om vurdering av endringer av nasjonal institusjon for menneskerettigheter (NI). Det foreligger nå et nytt representantforslag til behandling i Stortinget. Sametingsrådet har møtt i åpen høring og hatt et eget møte med Stortingets presidentskap om saken. Representantforslaget innebærer at det i denne omgang kun skal tas stiling til hvorvidt NI skal etableres som en egen institusjon under Stortingets ombudsmann for forvaltningen. Sametingsrådet har uttalt seg positivt til dette, men samtidig understreket en del grunnleggende forutsetninger for at en slik etablering kan finne sted med den nødvendige legitimitet også i det samiske samfunn, med en grunnleggende kompetanse som sikrer samenes menneskerettigheter. Det er viktig at dette i første omgang kommer til uttrykk som merknader under stortingsbehandlingen av saken og at det deretter konkret følges opp gjennom de videre konsultasjoner med Sametinget om endringer av sivilombudsmannsloven og i instruksen for sivilombudsmannen.

Sametingets stilling og plassering i styringssystemet tilsier at Sametinget også nevnes som en innstans NI skal kunne gi råd. Det vil også være viktig at Sametinget og det samiske samfunn får en rolle som sikrer samisk innflytelse når det gjelder premisser for oppnevning av de delene av NI som skal sikre etterlevelsen av samenes menneskerettigheter, samt samisk deltagelse i rådgivende utvalg for NI.

Sametingsrådet ser det som viktig at det raskt kommer på plass en uavhengig og tilstrekkelig finansiert institusjon som avspeiler mangfoldet i samfunnet og med bredt mandat for å fremme og beskytte menneskerettighetene i Norge.

Lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven)

Forslag til ny Tanalov ble sendt på høring 5. juli 2013 med frist for uttalelse 15. oktober 2013. Sametinget ble rådspurt da høringsutkastet ble utformet, og Sametingets syn var godt redegjort for i høringsnotatet. Blant annet fremkom det at Sametinget ønsket ILO-169 inkorporert i den nye loven. Sametinget mottok utkast av 18.02.2014 fra Klima- og miljødepartementet til ny Tanalov. I etterfølgende konsultasjon 04.03.2014, etter høringen, kom Sametinget og Klima- og miljødepartementet til enighet om ordlyden til ny tanalov, der også ILO-169 var inkorporert med forrang. Sametinget fikk oversendt revidert utkast til proposisjon 05.03.2014.

Tanaloven av 1888 er videreført som en rettighetslov som skal beskytte lokalbefolkningens fiskerett i tanavassdraget. Garnfiskeretten er videreført som før og kriteriene som har fulgt av praksis og som i dag ligger i tanaforskriften er konkretisert og innarbeidet. Retten til stangfiske som følger av sedvane har nylig blitt forskriftsfestet i tanaforskriften og blir lovfestet i den nye tanaloven. Bestemmelsen som i dag ligger i finnmarksloven § 28 angående tanavassdraget om at retten følger av lov, alder tids bruk og lokal sedvane flyttes til tanalovens formålsparagraf.

Sametingsrådet ga i Sak SR 33/14 samtykke til forslaget til tanalov. Saken ligger til behandling i Stortinget jf. Prop. 58 L (2013–2014) Lov om fiskeretten i Tanavassdraget (Tanaloven). Energi- og miljøkomiteen har frist for innstilling i saken 5. juni 2014.

Tanaforskriften

Det har oppstått tolkingsuenighet om muligheten til å skifte ut valgte medlemmer til Tana Fiskeforvaltning (TF). Klima- og miljødepartementet har søkt å løse dette ved å sende endringer i forskriften på høring med høringsfrist 31. januar 2014. I forkant av høringen spilte Sametinget inn sitt syn. Dette ble ikke tatt til følge og uenigheten ble heller ikke synliggjort i høringsutkastet.

Forskriftspresiseringen går ut på at det bare kan skiftes ut medlemmer i den valgte perioden når de ikke er i stand til å ivareta oppgavene. Dette begrunnes med at TF i stor grad har offentligrettslige oppgaver. Det er sametingsrådet prinsipielle syn at TF er et rettighetsorgan, som i liten eller ingen grad kan sies å ha en offentligrettslig rolle. Sametingsrådet mener at dette også klart ble slått fast ved

fastsettingen av tanaforskriften. Det vil derfor være rimelig at rettighetshaverne har mulighet til å kunne skifte ut sine valgte medlemmer. Samtidig ser rådet at det er viktig at det foreligger mulighet til en viss forutsigbarhet for de valgte medlemmene, og at det etableres nærmere regler for når og hvordan valg av medlemmer til TF skal foregå. Sametingsrådet vil følge opp denne problemstillingen i konsultasjoner med departementet.

Sametingsrådet hadde møte med TF på Sametinget 3. mars og LBT (Laksebreveierforeningen i Tana) har avtalt et møte med sametingsrådet 15. mai. Sametinget har anmodet departementet om å se velvillig på forespørsler om utvidet høringsfrist fra organisasjoner, lag og foreninger.

Forhandling med Finland om ny overenskomst i Tana

Det viser seg at det er vanskelig å komme til enighet med Finland om felles reguleringer av fisket på grensestrekket i Tanavassdraget. Arbeidet med å få på plass en ny overenskomst går tregt. Finland ba i fjor om at fristen for å få på plass en ny overenskomst måtte flyttes fra 2015 til 2016. Delegasjonen har så langt i år avholdt et forhandlingsmøte 1. – 2. april i Kirkenes. Neste forhandling med Finland er berammet til juni 2014.

Sametingsrådet har én person i den norske forhandlingsdelegasjonen og det lokale forvaltningsorganet, Tanavassdragets fiskeforvaltning, har to personer i delegasjonen. I dag er andel fisketurister økende, spesielt på finsk side. På norsk side er lokalbefolkningen meget misfornøyd med at den lokale fiskekulturen og tilgangen til de tradisjonelle fiskeplassene er sterkt utfordret av antall turister. Det er behov for strengere reguleringer i vassdraget, og en ny overenskomst som tar hensyn til lokalbefolkningens rettigheter. Den norsk-finske forskningsgruppen, som skal gi råd til forvaltningen, har over flere år rapportert om overfiske i vassdraget sett i lys av dårligere sjøoverlevelse for laksen. På samme tid har lokale fiskere, spesielt øverst i vassdraget, rapportert om stadig dårligere fiske.

Markering mot vold i nære relasjoner

I anledning kvinnedagen under forrige plenum hadde Sametinget en markering mot vold i nære relasjoner. Markeringen var et samarbeid med politiet i Finnmark og var en del av deres kampanje ”Leker med ilden”. Sametinget har gitt støtte til denne kampanjen. Politiet ga Sametingets representanter og andre tilhørere fakta om temaet, de viste filmen ”Leker med ilden” av Anne Merete Gaup og de åpnet for en diskusjon om teamet.

I sin åpningstale trakk sametingsrådet fram viktigheten av å tørre å snakke om vold i nære relasjoner. Nettopp tausheten om temaet er det største hinderet for å bekjempe volden.

I løpet av året vil forskningsprosjektet Vold i nære relasjoner i samiske samfunn komme i gang. Dette er et samarbeid med Justis- og beredskapsdepartementet. Med prosjektet ønsker vi å kartlegge hvilke faktorer i samiske samfunn som påvirker forekomst og utøvelse av vold i nære relasjoner.

Regjeringens kontaktkonferanse

Sametingsrådet deltok på regjeringens kontaktkonferanse i Fredrikstad 8. og 9. april., og kom med innspill til regjeringens arbeid på kommunereformen, regional utvikling, planprosesser og videregående opplæring. Dette er et fast møtepunkt mellom regjeringen og fylkeskommunen, hvor Sametinget de senere år har deltatt.

III Votering

Av 39 representanter var 37 til stede. Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Aili Keskitalo, saksordfører	Mariann Wollmann Magga
		Vibeke Larsen
		Aud Marthinsen
	Aili Keskitalo	
2	Vibeke Larsen	
3	Kirsti Guvsám	Mariann Wollmann Magga
		Vibeke Larsen
	Kirsti Guvsám	
4	Lars Filip Paulsen	Inger Elin Utsi
		Ann-Mari Thomassen
		Piera Heaika Muotka
	Lars Filip Paulsen	
5	Tor Gunnar Nystad	Marit Kirsten Anti Gaup
6	Toril Bakken Kåven	Vibeke Larsen
		Mariann Wollmann Magga
		Inger Elin Utsi
	Toril Bakken Kåven	
7	Mariann Wollmann Magga	Aili Keskitalo
		Piera Heaika Muotka
	Mariann Wollmann Magga	
8	Ellinor Marita Jåma	Silje Karine Muotka
		Kirsti Guvsám
		Mariann Wollmann Magga
9	Isak Mathis O. Hætta	Aili Keskitalo
		Inger Elin Utsi
		Thomas Åhrén
	Isak Mathis O. Hætta	
10	Piera Heaika Muotka	Silje Karine Muotka
		Aud Marthinsen
	Piera Heaika Muotka	
11	Ann-Mari Thomassen	Vibeke Larsen
		John Kappfjell
		Mariann Wollmann Magga
	Ann-Mari Thomassen	
12	Christina Henriksen	Mariann Wollmann Magga
	Christina Henriksen	
13	Knut Inge Store	
14	Ronny Wilhelmsen	
15	Thomas Åhrén	
16	Aili Keskitalo	
17	Inger Eline Eriksen	
18	Silje Karine Muotka	
19	Henrik Olsen	
20	Ann-Mari Thomassen	
21	Aili Keskitalo	
22	Inger Elin Utsi	
23	Tor Gunnar Nystad	
24	Mariann Wollmann Magga	
25	Ronny Wilhelmsen	

26	Per Mathis Oskal	
27	Hartvik Hansen	
28	Thomas Åhrén	
29	Johan Vasara	
30	Aili Keskitalo	

VI Sametingets vedtak

Sametinget tar Sametingsrådets beretning om virksomheten i perioden til orientering.

Behandlingen av saken ble avsluttet 03.06.14 kl. 12.00.

Ašši/Sak SP | 014/14

Spørsmål til Sametingsrådet i henhold til Sametingets forretningsorden § 11

Arkiv

Arkivsaksnr.

SF-

14/2510

Saken påbegynt 03.06.14 kl. 15.25

I Dokumentliste

Nr	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

II Spørsmål

Spørsmål 1: Representant Torbjørg Leirbakken, Árjas sametingsgruppe

Norskspråklige samiske barns rett til samisk barnehagetilbud

Spørsmål 2: Representant Mariann Wollmann Magga, Aps sametingsgruppe

Innsigelse i plan- og bygningssaker

Spørsmål 3: Representant Marit Kirsten A. Gaup, Aps sametingsgruppe

Tap til rovvilt

Spørsmål 4: Representant John Kappfjell, Aps sametingsgruppe

Holmvassdalen Nautreservat

Spørsmål 5: Representant Ronny Wilhelmsen, Aps sametingsgruppe

Kommunikasjon mellom rådet og fjordfiskeremnda

Spørsmål 6: Representant Johan Vasara, Aps sametingsgruppe

Vårjakt på ender

Spørsmål 7: Representant, Inger Elin Utsi, NSR – NSR/SáBs sametingsgruppe

Lang sykereise for samiske pasienter

Spørsmål 8: Representant, Ellinor Marita Jåma, ÅaSGs sametingsgruppe

Rovdyrproblematikken

Spørsmål 9: Representant, Jovna Z. Dunfjell, ÅaSGs sametingsgruppe

Utfordringer med konflikter mellom grunneiere og reineiere i Sør-Trøndelag

III Votering

Av 39 representanter var 34 til stede. Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
	Mariann Wollmann Magga, til forreningsorden	
1	Torbjørgh Leirbakken	
	Silje Karine Muotka	
	Torbjørgh Leirbakken	
	Vibeke Larsen	
	Kirsti Guvsám	
	Mariann Wollmann Magga	
	Silje Karine Muotka	
2	Mariann Wollmann Magga	
	Thomas Åhrén	
	Mariann Wollmann Magga	
	Vibeke Larsen	
	Hartvik Hansen	
	Per Mathis Oskal	
	Thomas Åhrén	
3	Marit Kirsten Anti Gaup	
	Thomas Åhrén	
	Marit Kirsten Anti Gaup	
	Beaska Niillas	
	Per Andersen Bæhr	
	Johan Vasara	
	Thomas Åhrén	
4	John Kappfjell	
	Thomas Åhrén	
	John Kappfjell	
	Ronny Wilhelmsen	
	Nora Marie Bransfjell	
	Thomas Åhrén	
5	Ronny Wilhelmsen	

	Silje Karine Muotka	
	Ronny Wilhelmsen	
	Silje Karine Muotka	
6	Johan Vasara	
	Thomas Åhrén	
	Johan Vasara	
	Inger Elin Utsi	
	Hartvik Hansen	
	Thomas Åhrén	
7	Inger Elin Utsi	
	Henrik Olsen	
	Marit Kirsten Anti Gaup	
	Johan Vasara	
	Henrik Olsen	
8	Ellinor Marita Jåma	
	Thomas Åhrén	
	Ellen Kristine Saba	
	Piera Heaika Muotka	
	Marit Kirsten Anti Gaup	
	Ellinor Marita Jåma	
	Thomas Åhrén	
9	Jovna Zakarias Dunfjell	
	Thomas Åhrén	
	Jovna Zakarias Dunfjell	
	Mariann Wollmann Magga	
	Thomas Åhrén	

Behandlingen av saken ble avsluttet 03.06.14 kl. 17.30.

Åšši/Sak SP 015/14

Sametingsrådets redegjørelse om samisk internasjonalt arbeid

Arkivsaknr.
13/5040

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	09.05.14	SR 059/14
Sametingets plenum	03. – 06.06.14	SP 015/14

Saken påbegynt 03.06.14 kl. 15.10.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget har drøftet Sametingsrådets redegjørelse om samisk internasjonalt arbeid. Redegjørelsen er vedlagt protokollen.

Sametingsrådets redegjørelse om samisk internasjonalt arbeid

1. Innledning

Det samiske folket har lange tradisjoner for å være aktive pådrivere i internasjonale organer, spesielt i De forente nasjoner (FN), for å utvikle og følge opp folkerettslige konvensjoner, erklæringer og andre instrumenter som styrker rettighetene til verdens urfolk. Dette arbeidet har blitt gjort i samarbeid og solidaritet med andre urfolk.

Vårt mål er at prinsippene i FNs erklæring om urfolks rettigheter (FNs urfolkserklæring) implementeres i lovverk og praktisk politikk som påvirker vår og andre urfolks hverdag.

Minst 370 millioner av jordens befolkning, på litt over 7 milliarder, regnes som urfolk. Disse er fordelt på over 5000 urfolksgrupper. En stor andel av urfolk er blant verdens fattige, og de regnes ofte som de fattigste av de fattige. Mange urfolk er direkte avhengig av naturressursene i sine leveområder, for eksempel gir regnskogene mat, medisiner, redskaper og byggematerialer til over 60 millioner urfolk.

Situasjonen for urfolk varierer fra region til region og fra land til land. Det må derfor tas hensyn til

nasjonal og regional egenart og til varierende historisk og kulturell bakgrunn. Men uansett har urfolk rett til å nyte fullt ut godt av alle de menneskerettigheter og grunnleggende friheter som anerkjennes i FN-pakten, Verdenserklæringen om menneskerettighetene og internasjonale menneskerettsbestemmelser. FN og verdenssamfunnet har en viktig og kontinuerlig rolle å spille ved å anerkjenne, fremme og verne om urfolks rettigheter og friheter.

Vi bor i noen av verdens rikeste land, og har etablerte folkevalgte organer som disponerer egne midler til vår virksomhet. De fleste urfolksgrupper i verden er lagt fra å være i en slik situasjon og posisjon. Levevilkårene og graden av brudd på menneskerettigheter varierer mye. Vi har en solidarisk forpliktelse til å bistå til at situasjonen til andre urfolk blir bedre. Både i form av å gi politisk støtte, utveksling av erfaringer, bistand til tiltak og prosjekter og gjennom deltakelse i det internasjonale arbeidet for urfolks rettigheter.

Internasjonal lov og rett er videre avgjørende for å fremme og beskytte våre egne rettigheter og interesser. God urfolkspolitikk er derfor ofte også god samepolitikk. I en verden som blir stadig mer globalisert og sammenvevd er det viktig at det internasjonale regelverket utvikles i takt med økende samkvem over landegrensene og i lys nye globale utfordringer som for eksempel klimaendringer og tap av natur med tilhørende biologisk mangfold.

Vi ser en utvikling der internasjonale løsninger henger i stadig større grad sammen med nasjonal utforming av politikk. For eksempel er nordområdepolitikken i Norge koplet både til innenrikspolitiske satsinger i nord og til den sirkumpolare arktiske utenrikspolitikken. Samtidig er det viktig å ha med seg at Norges rolle som troverdig aktør på det urfolkspolitiske området står og faller på om man samtidig finner gode løsninger på hjemmebane. Sånn er det også for de andre stater som har urfolksgrupper innenfor sine landegrensene, og som har som mål å fremstå som en spydspiss i innsatsen for å styrke menneskerettigheter og demokrati.

2. Bakgrunn, status og mål

Samene er ett folk bosatt over landegrensene i Finland, Norge, Russland og Sverige. Samene er forent gjennom felles historie, kultur og samisk språk. Samt gjennom bruken av våre landområder, og fjord- og kystområder. Kontakten mellom samer på tvers av landegrensene har avgjørende betydning for slektsbånd, bevaring av tradisjoner og for utvikling av samisk fellesskap og mangfold. Den grenseoverskridende dimensjonen er en viktig del av det samiske samfunnslivet.

Sametinget i Finland (1973/1996), Sametinget i Norge (1989) og Sametinget i Sverige (1993) og har opprettet et felles samarbeidsorgan, Samisk parlamentarisk råd (SPR, 2000). SPR er et institusjonalisert samarbeid mellom sametingene, og er et viktig organ i det nordiske samarbeidet, og deltar også aktivt i ulike internasjonale fora. Sámiráđđi/Samerådet (1953) er en uavhengig kulturpolitisk og politisk organisasjon som er en viktig og anerkjent internasjonal urfolksaktør. Rådet er en fellessamisk organisasjon et samarbeidsorgan for de samiske organisasjonene i Finland, Norge, Sverige og på Kola i Russland. Sámiráđđi/Samerådet og sametingene samarbeider på det internasjonale saksområdet, og har ulike roller som i stor grad utfyller hverandre.

Det er viktig å bidra til at samene på russisk side styrker forutsetningene for å ivareta sitt språk, kultur, næringer og samfunnsnivå. I 2010 ble Kola Sámi Sobbar etablert, det er en representativ forsamling for samer i Russland, og består av 9 representanter, som velges av 73 delegater for de ulike samiske gruppene. Kola Sámi Sobbar skal blant annet arbeide for en lovgivning i Russland som stadfester opprettelsen av et permanent samisk parlamentarisk organ i landet. Kola Sámi Sobbar har fått en stemme i SPR gjennom sin aktive observatørstatus. Det er naturlig at denne deltakelsen videreutvikles, og at det legges til rette for å skaffe tilstrekkelig kapasitet og økonomiske ressurser for at samer fra russisk side kan delta politisk på en effektiv og fullverdig måte.

Sametinget arbeider langsiktig på den internasjonale arenaen, og vi har i stor grad lyktes i å få gjennomslag for våre interesser og prioriteringer. Det handler om å se de lange linjene og utnytte de strategiske mulighetene som åpner seg i prosesser som pågår over lange tidsløp. Vi bygger allianser både blant urfolk og stater.

Og hovedårsaken til at vi får innflytelse, er at andre opplever at vi har relevante kunnskaper på sentrale områder som blir etterspurt. Dette er områder der vi har erfaringer og som kan være til nytte for andre. For eksempel erfaringer fra oppbyggingen av vårt eget folkevalgte organ, om urfolks landrettigheter gjennom arbeidet med finnmarksloven, om konsultasjonsavtalen mellom statlige myndigheter og Sametinget som er bygd på artikler i ILO konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater (ILO-169), arbeidet med nordisk samekonvensjon og fra vår mangeårige deltakelse på den internasjonale arenaen der urfolksspørsmål står sentralt.

På den internasjonale arenaen følger vi prinsippene i FNs urfolkserklæring som ble vedtatt i Generalforsamlingen i 2007. Den bygger på rettferd, demokrati, respekt for menneskerettighetene, likhet, ikke-diskriminering, godt styresett og god tro. Vårt utgangspunkt er at de rettigheter som anerkjennes i erklæringen, utgjør minstestandarder for overlevelsen av verdens urfolk, og deres verdighet og velferd. Og vårt mål er at disse rettighetene og prinsippene implementeres i lovverk og praktisk politikk som påvirker vår og andre urfolks hverdag.

FNs urfolkserklæring styrker dialogen og partnerskapet mellom stater og urfolk, og legger til rette for fredfull relasjon mellom folkegrupper. Vi ser på erklæringa som et nyttig verktøy i vårt daglige arbeid, og den er styrende for dialogen med statlige myndigheter og andre aktører på alle nivåer i styringssystemet.

I dag er vi aktiv i forberedelsene til FNs verdenskonferanse om urfolk i 2014 (WCIP 2014). FNs generalforsamling har bestemt at de vil vedta en handlingsorientert FN-resolusjon på WCIP 2014. Det vil være en viktig oppfølging i implementeringen av FNs urfolkserklæring. Vi husker godt at Sametinget med bravur forberedte, deltok og var vertskap til den forberedende urfolkskonferansen i Alta 2013. Der deltok 300 urfolksdelegater, sammensatt fra de 7 ulike urfolksregionene, samt fra urfolks kvinne- og ungdomsnettverk. Til sammen var det ca 800 personer tilstede under konferansen. Alta 2013 konferansen ble erklært som en stor suksess da urfolksdelegatene i fellesskap og i enighet vedtok sluttdokumentet.

Alta 2013 sluttdokumentet danner utgangspunktet for forhandlingene under WCIP 2014, og er et offisielt FN-dokument; The Alta Outcome document (A/67/994). Dokumentet identifiserer globalt vidtrekkende temaer og gir anbefalinger til WCIP 2014. Disse temaene omhandler urfolks rett til selvbestemmelse og inkluderer:

- Urfolks land, territorier, ressurser, hav og vann
- Implementering av urfolks rettigheter, og FN-systemets handlinger
- Urfolks prioriteringer for utvikling med fritt og informert forhåndssamtykke

Urfolkspolitikken er dynamisk og har gått gjennom en stadig utvikling på den internasjonale plan de siste 40 år. Samene har også vært aktive på den internasjonale arenaen lenge før Sametinget ble etablert i 1989. Samiske representanter sentrale i planleggingen av Verdensrådet for urfolk (World Council of Indigenous Peoples, WCIP) som ble stiftet allerede i 1975, og de var aktiv på møtene der til rådet hadde utspilt sin rolle og ble nedlagt i 1996. Verdensrådet fikk konsultativ status i FN-systemet. Da organisasjonen var på sitt sterkeste, ble arbeidet koordinert gjennom fem regioner med egne organisasjoner: det nord-amerikanske regionalråd, Sámiráđđi/Samerådet, Stillehavsregionen og Asia, det mellom-amerikanske indianerrådet og det sør-amerikanske indianerrådet.

Med bakgrunn i forslag fremmet i FNs første spesialstudie om tiltak mot diskriminering av urfolk (Cobo-rapporten) og de ovennevnte aktiviteter fra de internasjonale urfolksorganisasjonene ble FNs

arbeidsgruppe for urfolk etablert i 1982, og FN's frivillige fond for urfolk kom på plass i 1986. Da startet også arbeidet med FN's urfolkserklæring. Det arbeidet ble i 1995 overtatt av en særskilt opprettet arbeidsgruppe nedsatt av Menneskerettighetskommisjonen. Erklæringen ble vedtatt i 2007. Både Sámiráđđi/Samerådet og sametingene var svært aktive i dette arbeidet.

Urfolks rett til selvbestemmelse er en av de viktigste bestemmelsene i FN's urfolkserklæring. Den fastslår at urfolk er likeverdige andre folk. Erklæringas bestemmelser omhandler forhold til land-, territorie- og ressursrettigheter og rettigheter til å delta i beslutningsprosesser som angår urfolk både på nasjonalt og internasjonalt nivå, som for eksempel konsultasjonsretten. Videre ivaretar erklæringa prinsippet om urfolks frie og informerte forhåndssamtykke, beskyttelse mot alle former for diskriminering, assimilasjon og rasisme, beskyttelse av tradisjonell kunnskap og tradisjonelle kulturuttrykk, religionsfrihet, arbeidsrettigheter, rett til et tilpasset og godt helsetilbud, språkrettigheter, utdannings- og opplæringsrettigheter, likestillingsrettigheter, og rettigheter i forhold til media. I tillegg oppfordres statene til å fremme forståelse for urfolks kultur og bekjempe rasisme, kompensere urfolk for tapte landområder, og unngå militære aktiviteter på urfolks territorier.

Det er riktig å si at erklæringen har utviklet innholdet i ILO-169, og er et uttrykk for folkerettslig sedvane, og således har juridisk bindende karakter på linje med konvensjoner. At erklæringas innhold er bindende støttes opp om urfolks rett til fullt ut å benytte alle eksisterende og bindende menneskerettigheter, kollektivt eller individuelt, slik det fremkommer av erklæringas første artikkel. Innholdet i erklæringa gjengir eksisterende og bindende internasjonale menneskerettigheter, generell internasjonal lov eller internasjonal sedvanerett som stater, og andre etableringer, er forpliktet av, som for eksempel gjennom vedtakelse av konvensjoner eller bindende sedvane. Erklæringa bygger på eksisterende grunnleggende menneskerettigheter innen kulturelle, historiske, sosiale og økonomiske omstendigheter som tilligger urfolks spesielle situasjon. I følge artikkel 38 skal statene i samarbeid med vedkommende urfolk treffe hensiktsmessige tiltak, blant annet ved lovgivning, for å oppfylle erklæringas formål.

Norge har siden Alta-konflikten spilt en sentral rolle på den internasjonale arenaen hva gjelder urfolks rettigheter. Gjennomslaget kom da Storting og regjering besluttet å vedta og iverksette forslagene fra den første delutredningen fra Samerettsutvalget fra 1984 og vedtok sameloven (1987), ny Grunnlovparagraf 110a (1988), og opprettet Sametinget (1989). Likeså ble samelovens språkregler vedtatt i 1990, og ILO-169 ratifiserte (1990). Sámiráđđi/Samerådet gjorde en stor innsats i forhandlingene om ILO-169 på slutten av 80-tallet. ILO-169 dannet i 1989 et gjennombrudd i internasjonal rett da den ble vedtatt, og den ble utviklet i en tid med positive strømmer i internasjonale fora for sterkere beskyttelse av urfolks rettigheter.

Samene var videre aktive når FN's tre mekanismer for urfolks rettigheter ble etablert. Vi har jevnlig og direkte kontakt med FN's Permanente forum for urfolkssaker (2001), FN's spesialrapportør for urfolks rettigheter (2001) og Ekspertmekanismen for urfolks rettigheter (EMRIP, 2008) som jobber tett sammen for å koordinere innsatsen på urfolksområdet internasjonalt. Sametinget deltar også på andre møter i FN-systemet der urfolksperspektivet er sentralt, særlig i saker opp mot FN's menneskerettighetsråd, og de senere årene også i FN's Generalforsamling i forbindelse med de forberedende prosesser fram mot FN's generalforsamlings verdenskonferanse om urfolk. Likeså på arenaer der nordområdepolitikk drøftes som i Barentssamarbeidet (1993) og Arktisk råd (1996). Sámiráđđi/Samerådet er en av seks urfolksorganisasjoner med status som "permanent deltaker" rundt bordet på linje med de åtte arktiske statene i Arktisk råd. Sametingene deltar gjennom sine respektive lands delegasjoner.

I tillegg deltar vi i det bilaterale samarbeidet med andre urfolk, og da særlig mellom samene og inuittene som utgjør den arktiske regionen i FN. Sametinget har gjennom sitt arbeid på den internasjonale arenaen etablert et nært samarbeid med representative urfolksorganisasjoner fra hele verden. Et annet viktig internasjonalt bidrag er utarbeidelse av Sametingets rapporteringer og skyggerapporter til FN-konvensjonenes overvåkingskomiteer. Sametinget rapporterer hvert 5 år til

ILOs ekspertkomité om ILO-169. Det rapporteres også på gjennomføringen av Minoritetsspråkpakten til Europarådet. Disse rapportene gir oss anledning til å påkalle oppmerksomhet om våre egne forhold samtidig som de forutsettes å være bidrag til å styrke statenes forvaltning og praktisering av internasjonale instrumenter om urfolk og urfolks rettigheter.

3. Prosess

Utviklingen nasjonalt og internasjonalt i forhold til urfolks rettigheter og interesser tilsier at det er behov for å oppdatere *Sametingsrådets melding om internasjonale satsningsområder* som Sametingets plenum gav sin enstemmige tilslutning til i Sak 49/06 den 1.12.2006.

Sametingsrådet har varslet en melding om samisk internasjonalt arbeid. Denne redegjørelsen er oppstarten til dette meldingsarbeidet, og tar opp utfordringer som er aktuelle å drøfte i meldingen. Innholdet i redegjørelsen er på et foreløpig nivå, og debatten i Sametingets plenum vil danne et bredt grunnlag for perspektiver og temaer til det videre meldingsarbeidet.

Sametingsrådet vil gjennomføre egne innspillmøter med relevante samiske organisasjoner og institusjoner i meldingsarbeidet, og da særskilt med Sámiráđđi/Samerådet og Arbeidsgruppen for urfolk i Barentssamarbeidet. Og med Árran som koordinerer Samiske institusjoners nordområdenettverk. Videre vurderes egne møter med Gáldu - Kompetansesenteret for urfolks rettigheter, Riikaidgaskasas Boazodalloguovddás/Internasjonalt fag- og formidlingscenter for reindrift, Sámi allaskuvla, SNF-Sámi NissonForum /Samisk KvinneForum og Noereh!, Samisk ungdomsorganisasjon.

Sametingets delegasjon til Samisk parlamentarisk råd (SPR-N) vil være en viktig medspiller i arbeidet underveis. Et utkast til meldingen skal vurderes drøftet i Samisk parlamentarisk råd, samt med Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) og Eldrerådet. Sametingsrådet tar sikte på å fremme meldingen og presentere rådets politikk på saksområdet i 2015.

En sametingsmelding om samisk internasjonalt arbeid vil redegjøre for hvorfor, hvor og hvordan det samiske folket arbeider på den internasjonale arenaen. Og den vil danne grunnlaget for å tydeliggjøre Sametingets prioriterte innsatsområder innenfor mange komplekse saksfelt. Meldingen vil legge til rette for at Sametinget i sterkere grad kan institusjonaliserer sitt internasjonale engasjement.

4. Utfordringer

Vi er et folk med rett til selvbestemmelse. Allerede i 1971 på samekonferansen i Gällivare ble det vedtatt at: *Vi samer er ett folk, og rikenes grenser skal ikke bryte vårt folks felleskap.* På sameparlamentarikerkonferansen i Jokkmokk i 2005 ble dette og slått fast i en felles erklæring.

Vårt internasjonale engasjement gjelder for mange politikkområder som påvirker samiske interesser og samiske samfunn. I en del sammenhenger inngår vi som del av statens delegasjoner, mens andre ganger har vi legitime behov for å representere vårt folks interesser utenfor rammen av statlige delegasjoner. Det har vært en naturlig utvikling at Sametinget gradvis har økt sitt internasjonale arbeid.

Vi har hele tiden vært opptatt av å fremstå som en selvstendig aktør i samspill med andre på den internasjonale arenaen. Det pågår nå en internasjonal utvikling der FN's generalforsamling vil se på mulighetene for å tilkjenne urfolksinstitusjoner, som ikke er organisert som frivillige organisasjoner (Non-governmental organisation, NGO/ ikke-statlig organisasjon), en selvstendig adgang til å delta innenfor FN-systemet. Sametinget arbeider her aktivt for at urfolks representative organer får tilgang og akkreditering i FN-systemet på linje med hva som er praksis når FN's Permanente forum for urfolkssaker møtes.

I avtalen med Utenriksdepartementet om *Retningslinjer for Sametingets internasjonale representasjon gjennom Norges delegasjon overfor organer i FN-systemet* er formålet å sikre at kontakt mellom statlige myndigheter og Sametinget om Norges instruks og/eller posisjonsnotat i forkant av FN-møter foregår i god tro med formål om å oppnå enighet om de deler av innholdet som kan påvirke samiske interesser direkte.

Det pågår forhandlinger mellom Finland, Norge og Sverige om en nordisk samekonvensjon. Målsettingen er at disse forhandlingene skal være sluttført i 2016. Sametingene deltar i forhandlingene, med representasjon i delegasjonene. Formålet i konvensjonsutkastet er å bekrefte og styrke slike rettigheter for det samiske folket at det kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur, sine næringer og sitt samfunnsnivå med minst mulig hinder av landegrensene. Det forhandles blant annet om en artikkel om samene og internasjonal representasjon. Praktiseringen av selvbestemmelse og anerkjennelse av landrettigheter fremstår som de største utfordringene i forhandlingene. Prosess, innhold og oppfølging av en framtidig nordisk samekonvensjon skal drøftes i meldingen.

Meldingen skal drøfte samisk internasjonalt arbeid og rollefordeling. Dette inkluderer hvordan Samisk parlamentarisk råd, sametingene, statlige myndigheter, samiske institusjoner, samiske organisasjoner, samiske politiske partier, herunder det samiske sivile samfunnet samhandler. Utfordringer knyttet til hvordan Samisk parlamentarisk råd kan videreutvikles til å bli en effektiv internasjonale urfolksaktør skal vies særskilt oppmerksomhet. Meldingen skal videre gi en relevant oversikt over FN og urfolk, og hvordan urfolksperspektivet fremkommer i Barentssamarbeidet og i Arktisk Råd.

Samenes forhold til EU/EØS vil bli presentert, sammen med forslag til strategier for å ivareta samenes interesser overfor EU. En rekke regelverk og direktiver som påvirker samiske næringer og samisk lokalsamfunn har sitt opphav fra EU-systemet. Samepolitisk innflytelse i den europeiske konteksten forutsetter at vi er i stand til å formulere, synliggjøre og kommunisere politiske mål, krav og forventninger som igjen fører til institusjonaliserte ordninger for innflytelse. Dette kan skje via flere kanaler. Et partnerskap med Nord-Norges EU-kontor i Brussel kan være en slik kanal. Mens et samarbeid gjennom Samisk parlamentarisk råd, der sametingene i Finland og Sverige kan dra veksel på EU-medlemskapet til sine respektive land, kan gi enda bedre påvirkningskraft. For eksempel har Grønland egen representasjon i Brussel.

Som et resultat av medlemsforhandlingene og samenes inntreden i EU via det finske og svenske medlemskapet i 1995, ble det etablert samiske del-programmer innenfor EUs regionalfond, og samiske rettighetsforhold er gjennom protokoll 3, en del av EUs lovverk. Sametingenes EU-engasjement har i stor grad vært konsentrert om deltakelse i de nevnte delprogrammene. Alle sametingene er for eksempel involvert i Interreg programmet IV/Nord som skal foregå i perioden 2014-2020.

EØS-avtalen forpliktet Norge til å innlemme indre markedslovgiving i norsk rett. Norge ble med i Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet da EØS-avtalen trådte i kraft i 1994. EØS-loven, gjelder som norsk lov, og går foran andre bestemmelser som regulerer samme forhold. EØS består av EUs 27 medlemsland og tre EFTA-land. Avtalen gir Norge rett til deltakelse i EUs indre marked på lik linje med EUs medlemsland, noe som i praksis gir fri bevegelse av varer, tjenester, kapital og personer. For at dette skal være mulig i praksis, skal alt EU-lovverk knyttet til det indre marked implementeres i norsk rett, med unntak av fiskeri og landbruk som ikke er en del av EØS-avtalen.

Vi er videre involvert i Europapolitisk forum som møtes to ganger i året, og som er definert som en møteplass for departementer, fylkeskommuner, kommuner og Sametinget. Regjeringen er i gang med å utarbeide en strategi for samarbeidet med EU, som et ledd i en mer aktiv europapolitikk. Strategien skal presentere regjeringens hovedprioriteringer for europapolitikken i perioden 2014-2017, og hvordan Norge vil jobbe for å få gjennomslag for sine interesser.

Utfordringer knyttet til den nordlige dimensjon (1997/2006) som består av EU, Island, Norge og Russland bør omtales. Sammen med Nordisk Råd, som er det offisielle nordiske samarbeidets

parlamentariske organ. Samt omtale om hvordan sametingene representerer samene i mellomstatlige forhold. Oppfølginger knyttet til WCIP 2014 vil selvsagt også bli drøftet.

Meldingen bør gå inn på om samisk samarbeid over landegrensene om indre anliggende skal defineres som internasjonalt arbeid, eller om det skal avgrenses i forhold til det. Ofte har et slikt allsamisk arbeid et internasjonalt tilsnitt. For eksempel er Sámi Giellagáldu et samarbeid mellom Sametingene i Finland, Norge og Sverige. Prosjektet har ansvaret for alle de offisielle språkene i de tre landene, til sammen fem samiske språk. Det overordnede målet er å etablere et permanent senter, Sámi Giellagáldu, Fag- og Ressurscenter for samiske språk. Prosjektet jobber med å få fast finansiering for å nå målet om permanent drift. Prosjektet er nå hovedsaklig finansiert av EUs Interreg program.

Vårt samfunn har utviklet seg til å bli et kunnskapssamfunn med blant annet etablerte samiske vitenskapelige institusjoner. Mye av forskningen på samiske samfunn gjøres for eksempel av våre egne med høyere vitenskapelig kompetanse. Vi skal drøfte internasjonalisering av utdanning, både i høyere utdanning og i form av samisk skolesamarbeid over grensene. Vår evne til å ha en internasjonalt rettet utdanning er avgjørende for utviklingen av vårt eget kunnskapssystem i årene som kommer. Dette skal ses i sammenheng med Sametingsrådets arbeid med en melding om forskning og høyere utdanning.

Det vil være naturlig at meldingen omtaler andre relevante prosjekter og institusjoner som har en internasjonal samisk- og/eller urfolks profil. For eksempel har Árran, Lulesamisk senter, nylig igangsatt et prosjekt om evaluering av etiske retningslinjer med fokus på urfolk og ressursutvinning i Arktisk. Urfolksperspektivet i bedrifters samfunnsansvar (Corporate Social Responsibilities, CSR) programmer er her helt sentralt.

Andre relevante ordninger som bør drøftes i meldingen er OECDs retningslinjer for flernasjonale selskap og Norges kontaktpunkt. Det samme gjelder for FN's veiledende prinsipper for næringer og menneskerettigheter. Ett annet eksempel er Stiftelsen Protect Sápmi, som er stiftet av Norske Reindriftssamers Landsforbund og Svenske Samers Riksforbund. Stiftelsen skal blant annet bygge opp og opprettholde en faglig, solid og profesjonell organisasjon for å kunne yte bistand til å ivareta samiske rettighetshaveres arealinteresser, land- og ressursrettigheter og utviklingsmuligheter. Stiftelsen skal ut fra slike interesser og rettigheter være en sentral premissleverandør og samhandlingspartner overfor myndigheter og nye næringsaktører. Vi ser stadig oftere at multinasjonale selskaper starter virksomheter i samiske områder.

Vi bør også se på idrettssamarbeidet. Et sterkt samisk idrettsliv er en viktig identitetsfaktor for barn og unge. Og bidrar til et sterkt samhold. Team Sápmi under Arctic Winter Games, som arrangeres annethvert år, er et godt eksempel på det. Deltakelse på internasjonale idrettsarrangementer utvikler dialog, nettverk og forståelse mellom vår ungdom og annen urfolksungdom. Sametinget bidrar her med finansieringen av den samiske deltakelsen, og Sametinget kan se på mulighetene for at Sápmi blir arrangør av Arctic Winter Games en gang i framtiden. Videre kan rollen og arbeidet til Samisk kirkeråd som er aktiv i internasjonale urfolksspørsmål drøftes. Sametinget oppnevner ett medlem dit.

Sametingets prioriterte innsatsområder på den internasjonale arenaen vil omfatte mange og komplekse saksfelt. Det gjelder både urfolks rettigheter og globale felles utfordringer som klimaendringer, fattigdom, helseproblemer, tap av natur og biologisk mangfold, tilgang til utdanning, språk og kultur. Samt miljøvern, bærekraftig utvikling og bevaring og videreføring av tradisjonelle kunnskaper og tradisjonelle kulturuttrykk. Meldingen skal her drøfte spennet mellom urfolksrett, bærekraftig bruk og vern. Det viktig at internasjonale konvensjoner for arter og leveområder ikke tolkes slik at de legger utilbørlige hindringer for urfolks levemåter og næringsveier. Etter vår mening kan for eksempel ikke Bern-konvensjonens formål om vern av ville dyr og planter og deres levesteder tolkes slik at rovviltpolitikken i Skandinavia fører til at samer må gi opp sin næring og kultur på grunn av rovvilttap, dette gjelder blant annet innenfor reindrift og sauedrift. Det er en grunn til at det i Norge er bestemt at menneskerettsloven (1999) går foran annen lovgiving, som miljørett, ved

motstrid.

Det skal ses på ordninger og prosesser som sikrer en best mulig institusjonalisering av vårt internasjonale arbeid, og hvordan rekrutteringen best kan sikres. Det skal informeres om hospiterings- og andre ordninger hos ulike internasjonale organisasjoner som samisk ungdom og andre kan søke på. Sametingsrådet har startet arbeidet med å implementere FN's erklæring om urfolks rettigheter i budsjettarbeidet for 2015. Liknende prosesser kan vurderes for andre interne prosesser. I tillegg brukes urfolkserklæringen aktivt i konsultasjoner med statlige myndigheter, særlig i saker der det planlegges å innføre ny lovgivning, som for eksempel i oppfølgingen av Samerettsutvalget II.

Likestilling gir positive effekter i samfunnet og sikrer kvinner og menn like deler av ressursene. I FN er likestilling ett av hovedprioritetsområdene for generalsekretærens andre periode (2012-2016), og skal fullt ut integreres i all FN-virksomhet. Styrking av kvinners stilling i det politiske og økonomiske liv, samt økt innsats mot vold mot kvinner står sentralt. Målet er at kvinner og jenter skal delta i utformingen av fremtiden på lik linje med menn og gutter. Likestilling dreier seg både om makt og muligheter, og at ingen skal fratras mulighet til å hevde sine rettigheter og bruke sine ressurser.

Det er naturlig at en melding om samisk internasjonalt arbeid omtaler likestillingsperspektivet i forhold til urfolk på den internasjonale arenaen. Likestilling er relevant for alle, uavhengig av politisk kontekst, sosiale og kulturelle forhold og utviklingsnivå.

Urfolk har store utfordringer i å skaffe til veie nødvendige menneskelige og økonomiske ressurser til å delta og utnytte de muligheter som en aktiv internasjonal deltakelse fører med seg. Internasjonalt samarbeid er dyrt, og selv store urfolksaktører som sametingene har problemer med å dekke slik aktivitet. I så måte har Sámiráđđi/Samerådet, tross relativt små ressurser, evnet å jobbe effektivt internasjonalt. Overføringsverdier knyttet til de erfaringene og suksesskriteriene bør drøftes i meldingen.

Det er viktig at meldingen på en analytisk måte drøfter vår rolle og ansvar internasjonalt. Dette må ses i sammenheng med organisasjonens kompetanse, kapasitet og budsjetter. Hvordan bruke begrensede ressurser beste mulig er her et sentralt spørsmål. Både kapasitet og økonomi tilsier at vi løpende må gjøre vurderinger og prioriteringer om deltakelse på de internasjonale arenaene som gir mest mulig uttelling i forhold til å sikre og utvikle samiske rettigheter og interesser. Og hvordan vi på mest mulig effektiv måte kan videreutvikle solidaritetsarbeide med andre urfolk. Det er ønskelig at en melding om samisk internasjonalt arbeid skal fungere som et godt verktøy til det.

Merknad, Arbeiderpartiet v/representant Mariann Wollmann Magga

Internasjonalt samarbeid på europeisk nivå

Det er viktig med å ha flere arenaer for samarbeid for å ivareta samiske interesser. Den europeiske dimensjonen har vært nedprioritert av Sametinget, samtidig som vedtak, forordninger og regelverk vedtatt av EU får konsekvenser for samene i alle de 4 land.

De samiske interessene ivaretas i liten grad på grunn av kunnskapsmangel og det er et behov for at Sametinget tar et større initiativ til å rette opp dette.

Arbeiderpartiet er fornøyd med at Sametingsrådet følger opp vårt forslag med å ta initiativ for å inngå partnerskap med Nord-Norges EU-kontor (North Norway Office) Dette vil styrke internasjonalt samarbeid og deltakelse i internasjonale fora som styrker samene som urfolk. Regionskontorene har godt utviklet samarbeid med tilsvarende svenske og finske regionskontorer. De senere år har det vært stort trykk på energi- og transportløsninger, som har særlig interesse av nordområdene. Utviklingen av EUs politikk på ulike områder har stor betydning, og her har samene i Finland og Sverige en arena der samene på norsk side er lite representert. Det vil være av stor betydning å kunne delta i fora som har direkte innvirkning på myndighetenes håndtering av samiske interesser. For næringslivet og

kulturlivet vil det være av betydelig interesse å kunne nyttiggjøre seg programmer og aktiviteter for å utvikle og styrke næringslivet i samiske områder. Likeledes har Sverige og Finland utnyttet mulighetene for nasjonale unntaksbestemmelser adskillig bedre enn Norge. Det vil kunne utvikles en eget samisk representasjon på sikt.

Internasjonalt samarbeid og solidaritet er nødvendig for at urfolk skal utvikle sin kultur og sitt samfunnsliv. Romfolket er et folk som har store utfordringer, og som Sametinget bør omtale i sin melding om Internasjonalt arbeid.

Merknad, Arbeiderpartiet v/representant Mariann Wollmann Magga

Internasjonalt arbeid

Sametinget vil påpeke at frivillige organisasjoners bistandsarbeid til andre urfolk er viktig. Mama Sara Education Foundation gjør et unikt arbeid på dette feltet, spesielt rettet mot Maasai-barn.

Denne organisasjonen følger med i brudd på menneskerettigheter og rapportere om disse forhold til myndighetene i Norge.

Sametingsrådet må ta med denne organisasjonen med i det videre arbeid med Sametingsmeldinga.

III Votering

Av 39 representanter var 30 til stede. Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.



V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Aili Keskitalo, saksordfører	
2	Vibeke Larsen	
3	Mariann Wollmann Magga	
4	Christina Henriksen	Mariann Wollmann Magga
	Christina Henriksen	
5	Johan Vasara	
6	Hartvik Hansen	Christina Henriksen
7	Piera Heaika Muotka	
8	Kirsti Guvsám	
9	Aili Keskitalo	
10	Lars Filip Paulsen	
11	Aili Keskitalo	

VI Sametingets vedtak

Sametinget har drøftet Sametingsrådets redegjørelse om samisk internasjonalt arbeid. Redegjørelsen er vedlagt protokollen.

Sametingsrådets redegjørelse om samisk internasjonalt arbeid

1. Innledning

Det samiske folket har lange tradisjoner for å være aktive pådrivere i internasjonale organer, spesielt i

De forente nasjoner (FN), for å utvikle og følge opp folkerettslige konvensjoner, erklæringer og andre instrumenter som styrker rettighetene til verdens urfolk. Dette arbeidet har blitt gjort i samarbeid og solidaritet med andre urfolk.

Vårt mål er at prinsippene i FNs erklæring om urfolks rettigheter (FNs urfolkserklæring) implementeres i lovverk og praktisk politikk som påvirker vår og andre urfolks hverdag.

Minst 370 millioner av jordens befolkning, på litt over 7 milliarder, regnes som urfolk. Disse er fordelt på over 5000 urfolksgrupper. En stor andel av urfolk er blant verdens fattige, og de regnes ofte som de fattigste av de fattige. Mange urfolk er direkte avhengig av naturressursene i sine leveområder, for eksempel gir regnskogene mat, medisiner, redskaper og byggematerialer til over 60 millioner urfolk.

Situasjonen for urfolk varierer fra region til region og fra land til land. Det må derfor tas hensyn til nasjonal og regional egenart og til varierende historisk og kulturell bakgrunn. Men uansett har urfolk rett til å nyte fullt ut godt av alle de menneskerettigheter og grunnleggende friheter som anerkjennes i FN-pakten, Verdenserklæringen om menneskerettighetene og internasjonale menneskerettighetsbestemmelser. FN og verdenssamfunnet har en viktig og kontinuerlig rolle å spille ved å anerkjenne, fremme og verne om urfolks rettigheter og friheter.

Vi bor i noen av verdens rikeste land, og har etablerte folkevalgte organer som disponerer egne midler til vår virksomhet. De fleste urfolksgrupper i verden er lagt fra å være i en slik situasjon og posisjon. Levevilkårene og graden av brudd på menneskerettigheter varierer mye. Vi har en solidarisk forpliktelse til å bistå til at situasjonen til andre urfolk blir bedre. Både i form av å gi politisk støtte, utveksling av erfaringer, bistand til tiltak og prosjekter og gjennom deltakelse i det internasjonale arbeidet for urfolks rettigheter.

Internasjonal lov og rett er videre avgjørende for å fremme og beskytte våre egne rettigheter og interesser. God urfolkspolitikk er derfor ofte også god samepolitikk. I en verden som blir stadig mer globalisert og sammenvevd er det viktig at det internasjonale regelverket utvikles i takt med økende samkvem over landegrensene og i lys nye globale utfordringer som for eksempel klimaendringer og tap av natur med tilhørende biologisk mangfold.

Vi ser en utvikling der internasjonale løsninger henger i stadig større grad sammen med nasjonal utforming av politikk. For eksempel er nordområdepolitikken i Norge koplet både til innenrikspolitiske satsinger i nord og til den sirkumpolare arktiske utenrikspolitikken. Samtidig er det viktig å ha med seg at Norges rolle som troverdig aktør på det urfolkspolitiske området står og faller på om man samtidig finner gode løsninger på hjemmebane. Sånn er det også for de andre stater som har urfolksgrupper innenfor sine landegrensene, og som har som mål å fremstå som en spydspiss i innsatsen for å styrke menneskerettigheter og demokrati.

2. Bakgrunn, status og mål

Samene er ett folk bosatt over landegrensene i Finland, Norge, Russland og Sverige. Samene er forent gjennom felles historie, kultur og samisk språk. Samt gjennom bruken av våre landområder, og fjord- og kystområder. Kontakten mellom samer på tvers av landegrensene har avgjørende betydning for slektsbånd, bevaring av tradisjoner og for utvikling av samisk fellesskap og mangfold. Den grenseoverskridende dimensjonen er en viktig del av det samiske samfunnslivet.

Sametinget i Finland (1973/1996), Sametinget i Norge (1989) og Sametinget i Sverige (1993) og har opprettet et felles samarbeidsorgan, Samisk parlamentarisk råd (SPR, 2000). SPR er et institusjonalisert samarbeid mellom sametingene, og er et viktig organ i det nordiske samarbeidet, og deltar også aktivt i ulike internasjonale fora. Sámiráđđi/Samerådet (1953) er en uavhengig kulturpolitisk og politisk organisasjon som er en viktig og anerkjent internasjonal urfolksaktør. Rådet

er en fellessamisk organisasjon et samarbeidsorgan for de samiske organisasjonene i Finland, Norge, Sverige og på Kola i Russland. Sámiráđđi/Samerådet og sametingene samarbeider på det internasjonale saksområdet, og har ulike roller som i stor grad utfyller hverandre.

Det er viktig å bidra til at samene på russisk side styrker forutsetningene for å ivareta sitt språk, kultur, næringer og samfunnsliv. I 2010 ble Kola Sámi Sobbar etablert, det er en representativ forsamling for samer i Russland, og består av 9 representanter, som velges av 73 delegater for de ulike samiske gruppene. Kola Sámi Sobbar skal blant annet arbeide for en lovgivning i Russland som stadfester opprettelsen av et permanent samisk parlamentarisk organ i landet. Kola Sámi Sobbar har fått en stemme i SPR gjennom sin aktive observatørstatus. Det er naturlig at denne deltakelsen videreutvikles, og at det legges til rette for å skaffe tilstrekkelig kapasitet og økonomiske ressurser for at samer fra russisk side kan delta politisk på en effektiv og fullverdig måte.

Sametinget arbeider langsiktig på den internasjonale arenaen, og vi har i stor grad lyktes i å få gjennomslag for våre interesser og prioriteringer. Det handler om å se de lange linjene og utnytte de strategiske mulighetene som åpner seg i prosesser som pågår over lange tidsløp. Vi bygger allianser både blant urfolk og stater.

Og hovedårsaken til at vi får innflytelse, er at andre opplever at vi har relevante kunnskaper på sentrale områder som blir etterspurt. Dette er områder der vi har erfaringer og som kan være til nytte for andre. For eksempel erfaringer fra oppbyggingen av vårt eget folkevalgte organ, om urfolks landrettigheter gjennom arbeidet med finnmarksloven, om konsultasjonsavtalen mellom statlige myndigheter og Sametinget som er bygd på artikler i ILO konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater (ILO-169), arbeidet med nordisk samekonvensjon og fra vår mangeårige deltakelse på den internasjonale arenaen der urfolksspørsmål står sentralt.

På den internasjonale arenaen følger vi prinsippene i FNs urfolkserklæring som ble vedtatt i Generalforsamlingen i 2007. Den bygger på rettferd, demokrati, respekt for menneskerettighetene, likhet, ikke-diskriminering, godt styresett og god tro. Vårt utgangspunkt er at de rettigheter som anerkjennes i erklæringen, utgjør minstestandarder for overlevelsen av verdens urfolk, og deres verdighet og velferd. Og vårt mål er at disse rettighetene og prinsippene implementeres i lovverk og praktisk politikk som påvirker vår og andre urfolks hverdag.

FNs urfolkserklæring styrker dialogen og partnerskapet mellom stater og urfolk, og legger til rette for fredfull relasjon mellom folkegrupper. Vi ser på erklæringa som et nyttig verktøy i vårt daglige arbeid, og den er styrende for dialogen med statlige myndigheter og andre aktører på alle nivåer i styringssystemet.

I dag er vi aktiv i forberedelsene til FNs verdenskonferanse om urfolk i 2014 (WCIP 2014). FNs generalforsamling har bestemt at de vil vedta en handlingsorientert FN-resolusjon på WCIP 2014. Det vil være en viktig oppfølging i implementeringen av FNs urfolkserklæring. Vi husker godt at Sametinget med bravur forberedte, deltok og var vertskap til den forberedende urfolkskonferansen i Alta 2013. Der deltok 300 urfolksdelegater, sammensatt fra de 7 ulike urfolksregionene, samt fra urfolks kvinne- og ungdomsnettverk. Til sammen var det ca 800 personer tilstede under konferansen. Alta 2013 konferansen ble erklært som en stor suksess da urfolksdelegatene i fellesskap og i enighet vedtok sluttdokumentet.

Alta 2013 sluttdokumentet danner utgangspunktet for forhandlingene under WCIP 2014, og er et offisielt FN-dokument; The Alta Outcome document (A/67/994). Dokumentet identifiserer globalt vidtrekkende temaer og gir anbefalinger til WCIP 2014. Disse temaene omhandler urfolks rett til selvbestemmelse og inkluderer:

- Urfolks land, territorier, ressurser, hav og vann
- Implementering av urfolks rettigheter, og FN-systemets handlinger

- Urfolks prioriteringer for utvikling med fritt og informert forhåndssamtykke

Urfolkspolitikken er dynamisk og har gått gjennom en stadig utvikling på det internasjonale plan de siste 40 år. Samene har også vært aktive på den internasjonale arenaen lenge før Sametinget ble etablert i 1989. Samiske representanter sentrale i planleggingen av Verdensrådet for urfolk (World Council of Indigenous Peoples, WCIP) som ble stiftet allerede i 1975, og de var aktiv på møtene der til rådet hadde utspilt sin rolle og ble nedlagt i 1996. Verdensrådet fikk konsultativ status i FN-systemet. Da organisasjonen var på sitt sterkeste, ble arbeidet koordinert gjennom fem regioner med egne organisasjoner: det nord-amerikanske regionalråd, Sámiráđđi/Samerådet, Stillehavsregionen og Asia, det mellom-amerikanske indianerrådet og det sør-amerikanske indianerrådet.

Med bakgrunn i forslag fremmet i FNs første spesialstudie om tiltak mot diskriminering av urfolk (Cobo-rapporten) og de ovennevnte aktiviteter fra de internasjonale urfolksorganisasjonene ble FNs arbeidsgruppe for urfolk etablert i 1982, og FNs frivillige fond for urfolk kom på plass i 1986. Da startet også arbeidet med FNs urfolkserklæring. Det arbeidet ble i 1995 overtatt av en særskilt opprettet arbeidsgruppe nedsatt av Menneskerettighetskommisjonen. Erklæringen ble vedtatt i 2007. Både Sámiráđđi/Samerådet og sametingene var svært aktive i dette arbeidet.

Urfolks rett til selvbestemmelse er en av de viktigste bestemmelsene i FNs urfolkserklæring. Den fastslår at urfolk er likeverdige andre folk. Erklæringas bestemmelser omhandler forhold til land-, territorie- og ressursrettigheter og rettigheter til å delta i beslutningsprosesser som angår urfolk både på nasjonalt og internasjonalt nivå, som for eksempel konsultasjonsretten. Videre ivaretar erklæringa prinsippet om urfolks frie og informerte forhåndssamtykke, beskyttelse mot alle former for diskriminering, assimilasjon og rasisme, beskyttelse av tradisjonell kunnskap og tradisjonelle kulturuttrykk, religionsfrihet, arbeidsrettigheter, rett til et tilpasset og godt helsetilbud, språkrettigheter, utdannings- og opplæringsrettigheter, likestillingsrettigheter, og rettigheter i forhold til media. I tillegg oppfordres statene til å fremme forståelse for urfolks kultur og bekjempe rasisme, kompensere urfolk for tapte landområder, og unngå militære aktiviteter på urfolks territorier.

Det er riktig å si at erklæringen har utviklet innholdet i ILO-169, og er et uttrykk for folkerettslig sedvane, og således har juridisk bindende karakter på linje med konvensjoner. At erklæringas innhold er bindende støttes opp om urfolks rett til fullt ut å benytte alle eksisterende og bindende menneskerettigheter, kollektivt eller individuelt, slik det fremkommer av erklæringas første artikkel. Innholdet i erklæringa gjengir eksisterende og bindende internasjonale menneskerettigheter, generell internasjonal lov eller internasjonal sedvanerett som stater, og andre etableringer, er forpliktet av, som for eksempel gjennom vedtakelse av konvensjoner eller bindende sedvane. Erklæringa bygger på eksisterende grunnleggende menneskerettigheter innen kulturelle, historiske, sosiale og økonomiske omstendigheter som tilligger urfolks spesielle situasjon. I følge artikkel 38 skal statene i samarbeid med vedkommende urfolk treffe hensiktsmessige tiltak, blant annet ved lovgivning, for å oppfylle erklæringas formål.

Norge har siden Alta-konflikten spilt en sentral rolle på den internasjonale arenaen hva gjelder urfolks rettigheter. Gjennomslaget kom da Storting og regjering besluttet å vedta og iverksette forslagene fra den første delutredningen fra Samerettsutvalget fra 1984 og vedtok sameloven (1987), ny Grunnlovsparagraf 110a (1988), og opprettet Sametinget (1989). Likeså ble samelovens språkregler vedtatt i 1990, og ILO-169 ratifiserte (1990). Sámiráđđi/Samerådet gjorde en stor innsats i forhandlingene om ILO-169 på slutten av 80-tallet. ILO-169 dannet i 1989 et gjennombrudd i internasjonal rett da den ble vedtatt, og den ble utviklet i en tid med positive strømmer i internasjonale fora for sterkere beskyttelse av urfolks rettigheter.

Samene var videre aktive når FNs tre mekanismer for urfolks rettigheter ble etablert. Vi har jevnlig og direkte kontakt med FNs Permanente forum for urfolkssaker (2001), FNs spesialrapportør for urfolks rettigheter (2001) og Ekspertmekanismen for urfolks rettigheter (EMRIP, 2008) som jobber tett sammen for å koordinere innsatsen på urfolksområdet internasjonalt. Sametinget deltar også på andre

møter i FN-systemet der urfolksperspektivet er sentralt, særlig i saker opp mot FNs menneskerettighetsråd, og de senere årene også i FNs Generalforsamling i forbindelse med de forberedende prosesser fram mot FNs generalforsamlings verdenskonferanse om urfolk. Likeså på arenaer der nordområdepolitikk drøftes som i Barentssamarbeidet (1993) og Arktisk råd (1996). Sámiráddi/Samerådet er en av seks urfolksorganisasjoner med status som ”permanent deltaker” rundt bordet på linje med de åtte arktiske statene i Arktisk råd. Sametingene deltar gjennom sine respektive lands delegasjoner.

I tillegg deltar vi i det bilaterale samarbeidet med andre urfolk, og da særlig mellom samene og inuittene som utgjør den arktiske regionen i FN. Sametinget har gjennom sitt arbeid på den internasjonale arenaen etablert et nært samarbeid med representative urfolksorganisasjoner fra hele verden. Et annet viktig internasjonalt bidrag er utarbeidelse av Sametingets rapporteringer og skyggerapporter til FN-konvensjonenes overvåkingskomiteer. Sametinget rapporterer hvert 5 år til ILOs ekspertkomité om ILO-169. Det rapporteres også på gjennomføringen av Minoritetsspråkpakten til Europarådet. Disse rapportene gir oss anledning til å påkalle oppmerksomhet om våre egne forhold samtidig som de forutsettes å være bidrag til å styrke statenes forvaltning og praktisering av internasjonale instrumenter om urfolk og urfolks rettigheter.

3. Prosess

Utviklingen nasjonalt og internasjonalt i forhold til urfolks rettigheter og interesser tilsier at det er behov for å oppdatere *Sametingsrådets melding om internasjonale satsningsområder* som Sametingets plenum gav sin enstemmige tilslutning til i Sak 49/06 den 1.12.2006.

Sametingsrådet har varslet en melding om samisk internasjonalt arbeid. Denne redegjørelsen er oppstarten til dette meldingsarbeidet, og tar opp utfordringer som er aktuelle å drøfte i meldingen. Innholdet i redegjørelsen er på et foreløpig nivå, og debatten i Sametingets plenum vil danne et bredt grunnlag for perspektiver og temaer til det videre meldingsarbeidet.

Sametingsrådet vil gjennomføre egne innspillmøter med relevante samiske organisasjoner og institusjoner i meldingsarbeidet, og da særskilt med Sámiráddi/Samerådet og Arbeidsgruppen for urfolk i Barentssamarbeidet. Og med Árran som koordinerer Samiske institusjoners nordområdenettverk. Videre vurderes egne møter med Gáldu - Kompetansesenteret for urfolks rettigheter, Riikaidgaskasas Boazodalloguovddás/Internasjonalt fag- og formidlingscenter for reindrift, Sámi allaskuvla, SNF-Sámi NissonForum /Samisk KvinneForum og Noereh!, Samisk ungdomsorganisasjon.

Sametingets delegasjon til Samisk parlamentarisk råd (SPR-N) vil være en viktig medspiller i arbeidet underveis. Et utkast til meldingen skal vurderes drøftet i Samisk parlamentarisk råd, samt med Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) og Eldrerådet. Sametingsrådet tar sikte på å fremme meldingen og presentere rådets politikk på saksområdet i 2015.

En sametingsmelding om samisk internasjonalt arbeid vil redegjøre for hvorfor, hvor og hvordan det samiske folket arbeider på den internasjonale arenaen. Og den vil danne grunnlaget for å tydeliggjøre Sametingets prioriterte innsatsområder innenfor mange komplekse saksfelt. Meldingen vil legge til rette for at Sametinget i sterkere grad kan institusjonaliserer sitt internasjonale engasjement.

4. Utfordringer

Vi er et folk med rett til selvbestemmelse. Allerede i 1971 på samekonferansen i Gällivare ble det vedtatt at: *Vi samer er ett folk, og rikenes grenser skal ikke bryte vårt folks felleskap.* På sameparlamentarikerkonferansen i Jokkmokk i 2005 ble dette og slått fast i en felles erklæring.

Vårt internasjonale engasjement gjelder for mange politikkområder som påvirker samiske interesser

og samiske samfunn. I en del sammenhenger inngår vi som del av statens delegasjoner, mens andre ganger har vi legitime behov for å representere vårt folks interesser utenfor rammen av statlige delegasjoner. Det har vært en naturlig utvikling at Sametinget gradvis har økt sitt internasjonale arbeid.

Vi har hele tiden vært opptatt av å fremstå som en selvstendig aktør i samspill med andre på den internasjonale arenaen. Det pågår nå en internasjonal utvikling der FN's generalforsamling vil se på mulighetene for å tilkjenne urfolksinstitusjoner, som ikke er organisert som frivillige organisasjoner (Non-governmental organisation, NGO/ ikke-statlig organisasjon), en selvstendig adgang til å delta innenfor FN-systemet. Sametinget arbeider her aktivt for at urfolks representative organer får tilgang og akkreditering i FN-systemet på linje med hva som er praksis når FN's Permanente forum for urfolkssaker møtes.

I avtalen med Utenriksdepartementet om *Retningslinjer for Sametingets internasjonale representasjon gjennom Norges delegasjon overfor organer i FN-systemet* er formålet å sikre at kontakt mellom statlige myndigheter og Sametinget om Norges instruks og/eller posisjonsnotat i forkant av FN-møter foregår i god tro med formål om å oppnå enighet om de deler av innholdet som kan påvirke samiske interesser direkte.

Det pågår forhandlinger mellom Finland, Norge og Sverige om en nordisk samekonvensjon. Målsettingen er at disse forhandlingene skal være sluttført i 2016. Sametingene deltar i forhandlingene, med representasjon i delegasjonene. Formålet i konvensjonsutkastet er å bekrefte og styrke slike rettigheter for det samiske folket at det kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur, sine næringer og sitt samfunnsliv med minst mulig hinder av landegrensene. Det forhandles blant annet om en artikkel om samene og internasjonal representasjon. Praktiseringen av selvbestemmelse og anerkjennelse av landrettigheter fremstår som de største utfordringene i forhandlingene. Prosess, innhold og oppfølginger av en framtidig nordisk samekonvensjon skal drøftes i meldingen.

Meldingen skal drøfte samisk internasjonalt arbeid og rollefordeling. Dette inkluderer hvordan Samisk parlamentarisk råd, sametingene, statlige myndigheter, samiske institusjoner, samiske organisasjoner, samiske politiske partier, herunder det samiske sivile samfunnet samhandler. Utfordringer knyttet til hvordan Samisk parlamentarisk råd kan videreutvikles til å bli en effektiv internasjonale urfolksaktør skal vies særskilt oppmerksomhet. Meldingen skal videre gi en relevant oversikt over FN og urfolk, og hvordan urfolksperspektivet fremkommer i Barentssamarbeidet og i Arktisk Råd.

Samenes forhold til EU/EØS vil bli presentert, sammen med forslag til strategier for å ivareta samenes interesser overfor EU. En rekke regelverk og direktiver som påvirker samiske næringer og samisk lokalsamfunn har sitt opphav fra EU-systemet. Samepolitisk innflytelse i den europeiske konteksten forutsetter at vi er i stand til å formulere, synliggjøre og kommunisere politiske mål, krav og forventninger som igjen fører til institusjonaliserte ordninger for innflytelse. Dette kan skje via flere kanaler. Et partnerskap med Nord-Norges EU-kontor i Brussel kan være en slik kanal. Mens et samarbeid gjennom Samisk parlamentarisk råd, der sametingene i Finland og Sverige kan dra veksel på EU-medlemskapet til sine respektive land, kan gi enda bedre påvirkningskraft. For eksempel har Grønland egen representasjon i Brussel.

Som et resultat av medlemsforhandlingene og samenes inntreden i EU via det finske og svenske medlemskapet i 1995, ble det etablert samiske del-programmer innenfor EUs regionalfond, og samiske rettighetsforhold er gjennom protokoll 3, en del av EUs lovverk. Sametingenes EU-engasjement har i stor grad vært konsentrert om deltakelse i de nevnte delprogrammene. Alle sametingene er for eksempel involvert i Interreg programmet IV/Nord som skal foregå i perioden 2014-2020.

EØS-avtalen forpliktet Norge til å innlemme indre markedslovgiving i norsk rett. Norge ble med i Det europeiske økonomiske samarbeidsområdet da EØS-avtalen trådte i kraft i 1994. EØS-loven, gjelder som norsk lov, og går foran andre bestemmelser som regulerer samme forhold. EØS består av

EUs 27 medlemsland og tre EFTA-land. Avtalen gir Norge rett til deltakelse i EUs indre marked på lik linje med EUs medlemsland, noe som i praksis gir fri bevegelse av varer, tjenester, kapital og personer. For at dette skal være mulig i praksis, skal alt EU-lovverk knyttet til det indre marked implementeres i norsk rett, med unntak av fiskeri og landbruk som ikke er en del av EØS-avtalen.

Vi er videre involvert i Europapolitisk forum som møtes to ganger i året, og som er definert som en møteplass for departementer, fylkeskommuner, kommuner og Sametinget. Regjeringen er i gang med å utarbeide en strategi for samarbeidet med EU, som et ledd i en mer aktiv europapolitikk. Strategien skal presentere regjeringens hovedprioriteringer for europapolitikken i perioden 2014-2017, og hvordan Norge vil jobbe for å få gjennomslag for sine interesser.

Utfordringer knyttet til den nordlige dimensjon (1997/2006) som består av EU, Island, Norge og Russland bør omtales. Sammen med Nordisk Råd, som er det offisielle nordiske samarbeidets parlamentariske organ. Samt omtale om hvordan sametingene representerer samene i mellomstatlige forhold. Oppfølginger knyttet til WCIP 2014 vil selvsagt også bli drøftet.

Meldingen bør gå inn på om samisk samarbeid over landegrensene om indre anliggende skal defineres som internasjonalt arbeid, eller om det skal avgrenses i forhold til det. Ofte har et slikt allsamisk arbeid et internasjonalt tilsnitt. For eksempel er Sámi Giellagáldu et samarbeid mellom Sametingene i Finland, Norge og Sverige. Prosjektet har ansvaret for alle de offisielle språkene i de tre landene, til sammen fem samiske språk. Det overordnede målet er å etablere et permanent senter, Sámi Giellagáldu, Fag- og Ressurscenter for samiske språk. Prosjektet jobber med å få fast finansiering for å nå målet om permanent drift. Prosjektet er nå hovedsaklig finansiert av EUs Interreg program.

Vårt samfunn har utviklet seg til å bli et kunnskapssamfunn med blant annet etablerte samiske vitenskapelige institusjoner. Mye av forskningen på samiske samfunn gjøres for eksempel av våre egne med høyere vitenskapelig kompetanse. Vi skal drøfte internasjonalisering av utdanning, både i høyere utdanning og i form av samisk skolesamarbeid over grensene. Vår evne til å ha en internasjonalt rettet utdanning er avgjørende for utviklingen av vårt eget kunnskapssystem i årene som kommer. Dette skal ses i sammenheng med Sametingsrådets arbeid med en melding om forskning og høyere utdanning.

Det vil være naturlig at meldingen omtaler andre relevante prosjekter og institusjoner som har en internasjonal samisk- og/eller urfolks profil. For eksempel har Árran, Lulesamisk senter, nylig igangsatt et prosjekt om evaluering av etiske retningslinjer med fokus på urfolk og ressursutvinning i Arktisk. Urfolksperspektivet i bedrifters samfunnsansvar (Corporate Social Responsibilities, CSR) programmer er her helt sentralt.

Andre relevante ordninger som bør drøftes i meldingen er OECDs retningslinjer for flernasjonale selskap og Norges kontaktpunkt. Det samme gjelder for FN's veiledende prinsipper for næringer og menneskerettigheter. Ett annet eksempel er Stiftelsen Protect Sápmi, som er stiftet av Norske Reindriftssamers Landsforbund og Svenske Samers Riksforbund. Stiftelsen skal blant annet bygge opp og opprettholde en faglig, solid og profesjonell organisasjon for å kunne yte bistand til å ivareta samiske rettighetshaveres arealinteresser, land- og ressursrettigheter og utviklingsmuligheter. Stiftelsen skal ut fra slike interesser og rettigheter være en sentral premissleverandør og samhandlingspartner overfor myndigheter og nye næringsaktører. Vi ser stadig oftere at multinasjonale selskaper starter virksomheter i samiske områder.

Vi bør også se på idrettssamarbeidet. Et sterkt samisk idrettsliv er en viktig identitetsfaktor for barn og unge. Og bidrar til et sterkt samhold. Team Sápmi under Arctic Winter Games, som arrangeres annethvert år, er et godt eksempel på det. Deltakelse på internasjonale idrettsarrangementer utvikler dialog, nettverk og forståelse mellom vår ungdom og annen urfolksungdom. Sametinget bidrar her med finansieringen av den samiske deltakelsen, og Sametinget kan se på mulighetene for at Sápmi blir arrangør av Arctic Winter Games en gang i framtiden. Videre kan rollen og arbeidet til Samisk

kirkeråd som er aktiv i internasjonale urfolkspørsmål drøftes. Sametinget oppnevner ett medlem dit.

Sametingets prioriterte innsatsområder på den internasjonale arenaen vil omfatte mange og komplekse saksfelt. Det gjelder både urfolks rettigheter og globale felles utfordringer som klimaendringer, fattigdom, helsespørsmål, tap av natur og biologisk mangfold, tilgang til utdanning, språk og kultur. Samt miljøvern, bærekraftig utvikling og bevaring og videreføring av tradisjonelle kunnskaper og tradisjonelle kulturuttrykk. Meldingen skal her drøfte spennet mellom urfolksrett, bærekraftig bruk og vern. Det viktig at internasjonale konvensjoner for arter og leveområder ikke tolkes slik at de legger utilbørlige hindringer for urfolks levemåter og næringsveier. Etter vår mening kan for eksempel ikke Bern-konvensjonens formål om vern av ville dyr og planter og deres levesteder tolkes slik at rovviltpolitikken i Skandinavia fører til at samer må gi opp sin næring og kultur på grunn av rovvilttap, dette gjelder blant annet innenfor reindrift og sauedrift. Det er en grunn til at det i Norge er bestemt at menneskerettsloven (1999) går foran annen lovgiving, som miljørett, ved motstrid.

Det skal ses på ordninger og prosesser som sikrer en best mulig institusjonalisering av vårt internasjonale arbeid, og hvordan rekrutteringen best kan sikres. Det skal informeres om hospiterings- og andre ordninger hos ulike internasjonale organisasjoner som samisk ungdom og andre kan søke på. Sametingsrådet har startet arbeidet med å implementere FN's erklæring om urfolks rettigheter i budsjettarbeidet for 2015. Liknende prosesser kan vurderes for andre interne prosesser. I tillegg brukes urfolks erklæringen aktivt i konsultasjoner med statlige myndigheter, særlig i saker der det planlegges å innføre ny lovgiving, som for eksempel i oppfølgingen av Samerettsutvalget II.

Likestilling gir positive effekter i samfunnet og sikrer kvinner og menn like deler av ressursene. I FN er likestilling ett av hovedprioritetsområdene for generalsekretærens andre periode (2012-2016), og skal fullt ut integreres i all FN-virksomhet. Styrking av kvinners stilling i det politiske og økonomiske liv, samt økt innsats mot vold mot kvinner står sentralt. Målet er at kvinner og jenter skal delta i utformingen av fremtiden på lik linje med menn og gutter. Likestilling dreier seg både om makt og muligheter, og at ingen skal fratras mulighet til å hevde sine rettigheter og bruke sine ressurser.

Det er naturlig at en melding om samisk internasjonalt arbeid omtaler likestillingsperspektivet i forhold til urfolk på den internasjonale arenaen. Likestilling er relevant for alle, uavhengig av politisk kontekst, sosiale og kulturelle forhold og utviklingsnivå.

Urfolk har store utfordringer i å skaffe til veie nødvendige menneskelige og økonomiske ressurser til å delta og utnytte de muligheter som en aktiv internasjonal deltakelse fører med seg. Internasjonalt samarbeid er dyrt, og selv store urfolksaktører som sametingene har problemer med å dekke slik aktivitet. I så måte har Sámiráddi/Samerådet, tross relativt små ressurser, evnet å jobbe effektivt internasjonalt. Overføringsverdier knyttet til de erfaringene og suksesskriteriene bør drøftes i meldingen.

Det er viktig at meldingen på en analytisk måte drøfter vår rolle og ansvar internasjonalt. Dette må ses i sammenheng med organisasjonens kompetanse, kapasitet og budsjetter. Hvordan bruke begrensede ressurser beste mulig er her et sentralt spørsmål. Både kapasitet og økonomi tilsier at vi løpende må gjøre vurderinger og prioriteringer om deltakelse på de internasjonale arenaene som gir mest mulig uttelling i forhold til å sikre og utvikle samiske rettigheter og interesser. Og hvordan vi på mest mulig effektiv måte kan videreutvikle solidaritetsarbeide med andre urfolk. Det er ønskelig at en melding om samisk internasjonalt arbeid skal fungere som et godt verktøy til det.

Behandlingen av saken ble avsluttet 06.05.14 kl. 11.35.

Åšši/Sak PFK	
Åšši/Sak SP	016/14

Sametingets arbeidsorden - revidering

Arkivsaknr.
14/780

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Plenumsledelsen	05.05.14	DCJ 012/14
Plan- og finanskomiteen	20. – 22.05.14	PFK
Sametingets plenum	03. – 06.06.14	SP 016/14

Saken påbegynt 05.06.14 kl. 09.00.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1		Plenumsledelsen	Sak 012/14 Sametingets arbeidsorden - revidering
2	09.04.14	Fremskrittspartiet	Innspill fra FrP til endringer i Sametingets forretningsorden
3	21.04.14	Nordkalottfolket	Innspill fra Nordkalottfolket
4	11.04.14	Arbeiderpartiet	Forretningsorden forslag fra Aps sametingsgruppe
5			Sametingets forretningsorden – revidert 6. mars 2014

II Forslag og merknader

Plenumsledelsens forslag til innstilling:

Sametinget vedtar følgende endringer i Sametingets forretningsorden. Endringene gjelder fra det tidspunkt vedtaket er gjort.

§ 7 Plenumsledelsen

1. Første avsnitt som lyder slik:

Plenum velger blant sine representanter en plenumsledelse. Plenumsledelsen består av plenumsleder, nestleder og tre medlemmer.

endres til å lyde slik:

Plenum velger blant sine representanter en plenumsledelse. Plenumsledelsen består av plenumsleder, nestleder og tre medlemmer. Valget skjer etter forholdstallsprinsippet.

2. Andre avsnitt som lyder slik utgår:

Opposisjonen skal ha minimum to representanter i plenumsledelsen, en av disse skal være leder eller nestleder.

3. Tredje avsnitt som lyder slik:

Ved valg av plenumsleder kreves vanlig flertall, det vil si over halvparten av de avgitte stemmene. Oppnår ingen av kandidatene slikt flertall ved første valg, foretas omvalg mellom de to kandidatene som har fått flest stemmer. Den som da får flest stemmer er valgt.

blir til nytt andre avsnitt og endres til å lyde slik:

Plenum velger blant plenumsledelsens medlemmer en plenumsleder og en nestleder.

§ 11 Sametingsrådets oppgaver

1. Tillegg nytt punkt h) som lyder slik:

Drøftingssaker innenfor ulike saksområder. Drøftingssaken fremmes direkte for plenum.

2. Dagens punkt h) blir til nytt punkt i).

§ 13 Fagkomiteenes arbeid

Første avsnitt som lyder slik:

Fagkomiteene fremmer innstilling til plenum i saker som plenumsledelsen oversender komiteene. I hver sak velger komiteene en saksordfører, eller hvis det er reist krav om det, flere saksordførere som presenterer komiteens innstilling for plenum.

endres til å lyde slik:

Fagkomiteene fremmer innstilling til plenum i saker som plenumsledelsen oversender komiteene. I hver sak velger komiteene en saksordfører.

§ 15 Kontrollutvalgets oppgaver

Nest siste avsnitt som lyder slik:

Utvalget kan avgi innstilling til Sametingets plenum om de saker den tar opp til behandling.

endres til å lyde slik:

Utvalget kan avgi innstilling til Sametingets plenum om de saker den tar opp til behandling. Et mindretall på to av utvalgets medlemmer kan kreve at en sak blir tatt opp til behandling i utvalget.

§ 21 Spørsmål til sametingsrådet

Andre og tredje avsnitt som lyder slik:

Representantene kan stille korte, aktuelle spørsmål, der taletiden er begrenset til to minutter. Sametingsrådet får inntil tre minutter til å svare på spørsmålet. Representanten kan stille ett oppfølgingsspørsmål, der taletiden er begrenset til ett minutt. Sametingsrådet får inntil to minutter til å svare på spørsmålet.

Møteleder kan gi andre representanter ordet én gang til den saken som er tatt opp i spørsmålet, med en taletid begrenset til ett minutt.

slås sammen til ett avsnitt – andre avsnitt – som endres til å lyde slik:

Representantene kan stille korte, aktuelle spørsmål, der taletiden er begrenset til to minutter. Sametingsrådet får inntil tre minutter til å svare på spørsmålet. Møteleder kan gi andre representanter ordet én gang til den saken som er tatt opp i spørsmålet, med en taletid begrenset til ett minutt. Representanten kan stille ett oppfølgingsspørsmål, der taletiden er begrenset til ett minutt. Sametingsrådet får inntil to minutter til å svare på spørsmålet.

§ 26 Votering ved ansettelse

Paragrafen utgår som en følge av at det ikke lenger er plenum, men et utvalg valgt av plenum som ansetter Sametingets direktør.

§ 27- § 34

Som en følge av at § 26 utgår endres nummeret på §§ 27-34 til §§ 26-33.

Plan- og finanskomiteens innstilling

Innledning

Plan- og finanskomiteen har på bakgrunn av plenums vedtak i mars 2014 behandlet Sametingets arbeidsorden.

Forslag

Forslag fra Nordkalottfolket Toril Bakken Kåven og Fremskrittspartiet (FrP) Aud Marthinsen

Forslag 1

§6: Sametingets faste organer

Nytt siste avsnitt:

Ved sammensetning av organer under Sametinget, skal forholdstallsprinsippet legges til grunn.

Alle komiteer, råd og utvalg under hovedorganet skal gjenspeile sammensetningen i sametingets plenum.

§ 7: Plenumsledelsen

...endres til å lyde slik: ... Siste setning strykes: *Valget skjer etter forholdstallsprinsippet.*

§9: Valgkomiteen

Siste setning strykes:

Valget skjer ved forholdstallsvalg.

Forslag fra Norske samers riksforbund (NSR) Kirsti Guvsám, Anita P. Ravna, Laila Nystad, Piera Heika Muotka og Beaska Niillas, medlemmene fra Arbeiderpartiets sametingsgruppe (Ap) Vibeke Larsen, Knut Store og Ronny Wilhelmsen, medlemmet fra Árja Laila Susanne Vars, medlemmet fra Høyre (H) Ellen Kristine Saba, medlemmet fra Aarjel-Saemiej Giel Jovna Z. Dumfjell og Nordkalottfolket Toril Bakken Kåven:

Forslag 2:

§ 14: Kontrollutvalget

Ny andre setning: *Flertallet i kontrollutvalget skal velges fra opposisjonen.*

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig plenumsledelsens forslag til innstilling.

III Votering

Av 39 representanter var 34 til stede. Det ble ikke votert over saken.

Forslag 1 ble forkastet med 29 mot 5 stemmer

Forslag 2 ble enstemmig vedtatt.

Plan- og finanskomiteens tilråding ble enstemmig vedtatt.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Jovna Zakarias Dunfjell, saksordfører	
2	Kjetil Romsdal	Inger Elin Utsi
3	Piera Heaika Muotka	
4	Knut Store	
5	Inger Elin Utsi	Marie Therese N. Aslaksen
	Inger Elin Utsi	
6	Per Andersen Bæhr	
7	Jovna Zakarias Dunfjell	

VI Sametingets vedtak

Sametinget vedtar følgende endringer i Sametingets forretningsorden. Endringene gjelder fra det tidspunkt vedtaket er gjort.

§ 7 Plenumsledelsen

Første avsnitt som lyder slik:

Plenum velger blant sine representanter en plenumsledelse. Plenumsledelsen består av plenumsleder, nestleder og tre medlemmer.

endres til å lyde slik:

Plenum velger blant sine representanter en plenumsledelse. Plenumsledelsen består av plenumsleder, nestleder og tre medlemmer. Valget skjer etter forholdstallsprinsippet.

Andre avsnitt som lyder slik utgår:

Opposisjonen skal ha minimum to representanter i plenumsledelsen, en av disse skal være leder eller nestleder.

Tredje avsnitt som lyder slik:

Ved valg av plenumsleder kreves vanlig flertall, det vil si over halvparten av de avgitte stemmene. Oppnår ingen av kandidatene slikt flertall ved første valg, foretas omvalg mellom de to kandidatene som har fått flest stemmer. Den som da får flest stemmer er valgt.

blir til nytt andre avsnitt og endres til å lyde slik:

Plenum velger blant plenumsledelsens medlemmer en plenumsleder og en nestleder.

§ 11 Sametingsrådets oppgaver

Tillegg nytt punkt h) som lyder slik:

Drøftingssaker innenfor ulike saksområder. Drøftingssaken fremmes direkte for plenum. Dagens punkt h) blir til nytt punkt i).

§ 13 Fagkomiteenes arbeid

Første avsnitt som lyder slik:

Fagkomiteene fremmer innstilling til plenum i saker som plenumsledelsen oversender komiteene. I hver sak velger komiteene en saksordfører, eller hvis det er reist krav om det, flere saksordførere som presenterer komiteens innstilling for plenum.

endres til å lyde slik:

Fagkomiteene fremmer innstilling til plenum i saker som plenumsledelsen oversender komiteene. I hver sak velger komiteene en saksordfører.

§ 14: Kontrollutvalget

Ny andre setning: *Flertallet i kontrollutvalget skal velges fra opposisjonen.*

§ 15 Kontrollutvalgets oppgaver

Nest siste avsnitt som lyder slik:

Utvalget kan avgi innstilling til Sametingets plenum om de saker den tar opp til behandling.

endres til å lyde slik:

Utvalget kan avgi innstilling til Sametingets plenum om de saker den tar opp til behandling.

Et mindretall på to av utvalgets medlemmer kan kreve at en sak blir tatt opp til behandling i utvalget.

§ 21 Spørsmål til sametingsrådet

Andre og tredje avsnitt som lyder slik:

Representantene kan stille korte, aktuelle spørsmål, der taletiden er begrenset til to minutter.

Sametingsrådet får inntil tre minutter til å svare på spørsmålet. Representanten kan stille ett

oppfølgingsspørsmål, der taletiden er begrenset til ett minutt. Sametingsrådet får inntil to minutter til å svare på spørsmålet.

Møteleder kan gi andre representanter ordet én gang til den saken som er tatt opp i spørsmålet, med en taletid begrenset til ett minutt.

slås sammen til ett avsnitt – andre avsnitt – som endres til å lyde slik:

Representantene kan stille korte, aktuelle spørsmål, der taletiden er begrenset til to minutter.

Sametingsrådet får inntil tre minutter til å svare på spørsmålet. Møteleder kan gi andre representanter ordet én gang til den saken som er tatt opp i spørsmålet, med en taletid begrenset til ett minutt.

Representanten kan stille ett oppfølgingsspørsmål, der taletiden er begrenset til ett minutt.

Sametingsrådet får inntil to minutter til å svare på spørsmålet.

§ 26 Votering ved ansettelse

Paragrafen utgår som en følge av at det ikke lenger er plenum, men et utvalg valgt av plenum som ansetter Sametingets direktør.

§ 27- § 34

Som en følge av at § 26 utgår endres nummeret på §§ 27-34 til §§ 26-33.

Behandlingen av saken ble avsluttet 05.06.14 kl. 09.25.

Åšši/Sak PFK	
Åšši/Sak SP	017/14

Sametingets reviderte budsjett 2014

Arkivsaknr.
14/2367

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	02.05.14	SR 057/14
Plan- og finanskomiteen	20.–22.05.14	PFK
Sametingets plenum	03. – 06.06.14	SP 017/14

Saken påbegynt 05.06.14 kl. 09.25

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1			Sametingets regnskap 2013 / Sámedikki 2013 rehketoallu

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget er definert som en nettobudsjettert virksomhet, derfor beholder og fordeler Sametinget sine budsjettoverskudd. Eventuelt underskudd dekkes inn ved neste års budsjett. Sametinget foretar årlige budsjettrevisjoner i plenum i juni måned, på bakgrunn av vedtaket av årsmelding i mars som også inkluderer årsregnskapet.

Sametinget kan forvalte post 50-midler tildelt fra departementene fritt. Dette gjelder ikke øremerkede midler som kommer fra andre departementale poster, så som postene 22 og 72. Tilleggsbevilgningene vil likevel tas med i det reviderte budsjettet.

Sametingets regnskap for 2013 viser et regnskapsmessig underskudd på kr 11 377 545 og sammenholdt med positiv egenkapital (ubrukt overskudd) fra 2012 på kr 4 407 772 er egenkapitalen pr. 31.12.2013 på kr 6 969 773 (negativ egenkapital). Dette beløpet må dekkes inn ved revidert budsjett 2014.

Regnskapet for 2013 viser at de største underskuddene ligger på drift politisk nivå, Alta 2013 og de søkerbaserte tilskuddene innenfor kultur, kunnskap, næring og regionalutvikling. Det vises for øvrig til Sametingets årsregnskap og Sametingets årsmelding 2013 sak 005/14.

Refordeling av budsjettet for 2014 fremgår av nedenforstående tabeller med tilhørende omtale av de enkelte poster.

Sametinget har prioritert å redusere de største søkerbaserte tilskuddsordningene og i de ordningene som har hatt det største overforbruket i 2013. Det er også prioritert å redusere prosjekter i egen regi som ennå ikke er kommet i gang, samt at det er foretatt reduksjoner i utviklingstilskuddet til kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk.

Det er ikke foretatt reduksjoner i direkte tilskudd. Sametinget har sendt ut tildelingsbrev til alle mottakere av direkte tilskudd og er forpliktet til å opprettholde disse tilskuddene i 2014. Det er heller ikke foretatt reduksjoner i poster som berører inngåtte avtaler og avsetninger fra Samefolkets fond.

Sametingets samlede inntekter og utgifter

	Budsjett 2014	Refordel. budsjett	Revidert bud. -14
Driftsinntekter			
Bevilgninger fra departementene	412 499 000	0	412 499 000
Bevilgning Samefolkets fond	5 000 000	0	5 000 000
Oppspart avkastning Samefolkets fond	2 800 000	0	2 800 000
Sum driftsinntekter	420 299 000	0	420 299 000
Virkemidler			
Språk	80 965 000	-2 216 000	78 749 000
Kultur	102 568 000	-1 564 000	101 004 000
Bibliotek	8 711 000	0	8 711 000
Kunnskap	39 653 000	-990 000	38 663 000
Helse og sosial	3 531 000	0	3 531 000
Arealer og Miljø	2 000 000	0	2 000 000
Kulturminnervern	2 900 000	0	2 900 000
Næring	37 684 000	-3 061 000	34 623 000
Regionalutvikling	2 500 000	0	2 500 000
Samisk samarbeid og internasjonalt arbeid	1 796 000	0	1 796 000
Andre tiltak	3 552 000	500 000	4 052 000
Sum virkemidler	285 860 000	-7 331 000	278 529 000
Sum driftsinntekter - virkemidler	134 439 000	7 331 000	141 770 000
Driftskostnader			
Drift politisk nivå	31 067 000	361 227	31 428 227
Drift administrasjon	103 372 000	0	103 372 000
Sum driftskostnader	134 439 000	361 227	134 800 227
ARSRESULTAT	0	6 969 773	6 969 773

Fordeling av underskuddet

Tabellene nedenfor viser fordelingen av underskuddet på kr 6 969 773.

Språk

Samletabell - språk

Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
Ansvar og rammebetingelser for samisk språk	1 000 000	0	1 000 000
Språkbrukere	8 000 000	0	8 000 000
Bruken av samisk språk	71 965 000	-2 216 000	69 749 000
Sum	80 965 000	-2 216 000	78 749 000

Samletabell - bruken av samisk språk

Akt.	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
12500	Samisk språkkampanje	1 400 000	0	1 400 000
10000- 10054	Tospråklighetstilskudd	48 429 000	-2 000 000	46 429 000
60500	Skrive- og lesehjelp for eldre	450 000	0	450 000
10100- 10113	Samiske språksentre	14 076 000	0	14 076 000
11000- 11020	Språkprosjekter	7 610 000	-216 000	7 394 000
Sum		71 965 000	-2 216 000	69 749 000

Samletabell - bruken av samisk språk - tospråklighetstilskudd til kommuner

Akt.	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
10000	Kautokeino kommune	6 459 000	0	6 459 000
10001	Karasjok kommune	6 113 000	0	6 113 000
10002	Tana kommune	3 785 000	0	3 785 000
10003	Porsanger kommune	3 534 000	0	3 534 000
10004	Nesseby kommune	2 509 000	0	2 509 000
10005	Kåfjord kommune	2 559 000	0	2 559 000
10006	Tysfjord kommune	2 422 000	0	2 422 000
10007	Snåsa kommune	1 798 000	0	1 798 000
10008	Lavangen kommune	1 717 000	0	1 717 000
10009	Røyrvik kommune	1 601 000	0	1 601 000
10010	Utviklingstilskudd	10 832 000	-2 000 000	8 832 000
Sum		43 329 000	-2 000 000	41 329 000

Kr 2 000 000 av utviklingstilskuddet til kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk omdisponeres til andre formål innenfor Sametingets budsjett.

Årsaken til dette er at kommunene Tysfjord og Porsanger har avsatt tidligere års ubrukte tospråklighetsmidler på fond. Dermed er midlene overført til bruk i 2014. Sametingsrådet har rett til å trekke tilbake tilskuddet hvis det ikke er benyttet i henhold til formålet med tildelingen. Dette ifølge regelverk for tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner.

Kultur

Samletabell - kultur

Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
Gode rammevilkår for samiske kunstnere	21 408 000	-1 273 000	20 135 000
Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelser av samisk kultur	74 968 000	-291 000	74 677 000
Samisk idrett	2 427 000	0	2 427 000
Samiske medietilbud	3 765 000	0	3 765 000
Sum	102 568 000	-1 564 000	101 004 000

Samletabell - gode rammevilkår for samiske kunstnere

Akt.	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
19000-19060	Samisk kunstneravtale	6 870 000	0	6 870 000
56100	Samiske kultur- og ungdomsorganisasjoner	400 000	0	400 000
17010	Musikk og litteratur	9 038 000	-700 000	8 338 000
17050	Forfatterskap	500 000	0	500 000
17100	Kulturtiltak	4 600 000	-573 000	4 027 000
Sum		21 408 000	-1 273 000	20 135 000

Samletabell - samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelser av samisk kultur

Akt.	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
15100-15106	Samiske festivaler	4 585 000	0	4 585 000
15300-15302	Samiske teater	21 428 000	0	21 428 000
15500-15506	Samiske museer	27 752 000	0	27 752 000
15000-15017	Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner	14 914 000	0	14 914 000
17300	Arenaer for kunst- og kulturformidling	3 139 000	-291 000	2 848 000
17040	Samiske forlag	2 750 000	0	2 750 000
60200	Program for institusjonsutvikling	400 000	0	400 000
Sum		74 968 000	-291 000	74 677 000

Kunnskap

Samletabell - kunnskap

	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
	Barnehage	11 405 000	-360 000	11 045 000
	Grunnoppplæring	24 248 000	-630 000	23 618 000
	Høyere utdanning og forskning	4 000 000	0	4 000 000
Sum		39 653 000	-990 000	38 663 000

Samletabell - barnehage

	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
21200	Samisk barnehage tilbud	11 405 000	-360 000	11 045 000
Sum		11 405 000	-360 000	11 045 000

Samletabell - grunnopplæring

	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
22000	Samisk læremiddelportal – Ovttas- Aktan- Aktesne	1 000 000	0	1 000 000
21000	Utvikling av læringsressurser	17 625 000	-630 000	16 995 000
21030	Oversetting og tilpasning av læreverk	3 323 000	0	3 323 000
20200	Sørsamisk læremiddel- og terminologiutvikling	1 000 000	0	1 000 000
21130	Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen	1 000 000	0	1 000 000
22400	Samisk lærenettverk	300 000	0	300 000
Sum		24 248 000	-630 000	23 618 000

Næring

Samletabell - næring

	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
	Rammebetingelser i primærnæringene	8 100 000	-1 288 000	6 812 000
	Attraktive lokalsamfunn	7 000 000	-1 101 000	5 899 000
	Kulturnæringer	17 584 000	-300 000	17 284 000
	Verdiskaping og nyetableringer	5 000 000	-372 000	4 628 000
Sum		37 684 000	-3 061 000	34 623 000

Samletabell - rammebetingelser i primærnæringene

	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
40000	Tilskudd til primærnæringer	8 100 000	-1 288 000	6 812 000
Sum		8 100 000	-1 288 000	6 812 000

Samletabell - attraktive lokalsamfunn

	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
40510	Næringsliv og bedriftsutvikling	7 000 000	-1 101 000	5 899 000
Sum		7 000 000	-1 101 000	5 899 000

Samletabell - kulturnæringer

	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
41020	Utvikling av rekruttering til duodjinæringen	2 578 000	0	2 578 000
41030	Duodjeinstituhhta	2 856 000	0	2 856 000
41000	Utvikling samisk kulturnæring	1 400 000	-300 000	1 100 000
41001	Utvikling av en kompetansebasert kulturnæring	1 350 000	0	1 350 000
40510	Næringsavtale for duodji	9 400 000	0	9 400 000
Sum		17 584 000	-300 000	17 284 000

Samletabell - verdiskaping og nyetableringer

	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
41010	Verdiskaping og nyetableringer	4 000 000	-372 000	3 628 000
42020	Kompetanseheving og oppfølging	1 000 000	0	1 000 000
Sum		5 000 000	-372 000	4 628 000

Andre tiltak

Samletabell - Andre tiltak

Akt.	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
80000	Konferanser i regi av Sametinget	1 000 000	500 000	1 500 000
80100	Samiskrelatert statistikk i Norge	375 000	0	375 000
85004	Kultur- og idrettsstipend	125 000	0	125 000
86000	Utredninger og evalueringer	1 052 000	0	1 052 000
86500	Sametingets 25-årsjubileum	1 000 000	0	1 000 000
Sum		3 552 000	500 000	4 052 000

I budsjettet for 2014 ble det avsatt kr 1 000 000 til konferanser i regi av Sametinget. Sametinget har allerede gjennomført flere konferanser i 2014. Utgiftene til de gjennomførte og planlagte konferansene er høyere enn det som er budsjettet. Det er derfor behov for å øke denne posten.

Hittil i 2014 er rovviltseminar, evalueringsseminar om sametingsvalget 2013 og pedagogiske fagdager gjennomført.

Følgende konferanser skal gjennomføres senere i 2014:

- Kunstnerkonferanse
- Kulturminnekonferanse
- Barnehageseminar
- Sametingets markering av Grunnlovens 200-årsjubileum
- Sametingets 25-årsjubileum
- Samiske litteraturdager

- Oppstartskonferanse høyere utdanning
- Seminar om revidering av læreplan i duodji og reindrifsfaget

Det avsettes kr 500 000 ved revidert budsjett 2014 til konferanser i regi av Sametinget.

Driftsutgifter politisk nivå

Samletabell - driftsutgifter politisk nivå

Akt. 01	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-13
	Driftsutgiver politisk nivå	22 991 000	361 227	23 352 227
	Virkemidler til plenumsledelsens disposisjon	8 076 000	0	8 076 000
Sum		31 067 000	361 227	31 428 227

Driftsutgifter politisk nivå

Akt. 01	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-13
1010	Sametingets plenum	9 136 000	361 227	9 497 227
1110	Sametingets plenumsledelse	2 150 000	0	2 150 000
1120	Sametingets kontrollutvalg	900 000	0	900 000
1310	Samisk parlamentarisk råd	900 000	0	900 000
1510	Sametingsrådet	9 000 000	0	9 000 000
1910	Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU)	350 000	0	350 000
1920	Sametingets elderåd	400 000	0	400 000
1930	Sametingets klagenemnd	155 000	0	155 000
Sum		22 991 000	361 227	23 352 227

I budsjettet for 2014 ble det avsatt kr 9 136 000 til Sametingets plenum. Med bakgrunn i overforbruk i Sametingets regnskap for 2013 er det behov for å øke denne posten. Det avsettes kr 361 227 ved revidert budsjett 2014 til Sametingets plenum.

Plan- og finanskomiteens innstilling

Innledning

Sametinget er definert som en nettobudsjettert virksomhet, derfor beholder og fordeler Sametinget sine budsjettoverskudd. Budsjettunderskudd dekkes inn ved neste års budsjett. Sametingets regnskap for 2013 viser et regnskapsmessig underskudd på kr 11 377 545, sammenholdt med positiv egenkapital (ubrukt overskudd) fra 2012 på kr 4 407 772 er egenkapitalen pr. 31.12.2013 på kr 6 969 773 (negativ egenkapital). Dette beløpet må dekkes inn ved revidert budsjett 2014, og denne saken er blitt behandlet av Plan- og finanskomiteen.

Forslag

Forslag fra NSR, Arbeiderpartiet, Nordkalottfolket, Árja, Høyre og Áarjel - Saemiej Giel

Forslag 1

Talljusteringer i budsjettet

Tabell 4.2.	Samisk offentlig utredning reduseres med kr 1.000.000,- og strykes
Tabell 16	Driftsutgifter administrasjon reduseres med kr 1.000.000. Posten blir stående med kr 102.372.000,-
Tabell 14.2	Konferanser i regi av Sametinget reduseres med 500.000,- og blir stående med 1.000.000,-
Akt 1510	Sametingsrådet reduseres med kr 500.000,- og blir stående med kr 8.500.000,-
Akt 1010	Sametings plenum reduseres med kr 361.227,- og blir stående med kr 9.136.000,-
Akt 11000-11020	Språkprosjekter økes med kr 216.000,- og blir stående med kr 7.610.000,-
Akt 21000	Utvikling av læringsressurser økes med kr 630.000,- og blir stående med kr 17.625.000,-
Akt 41010	Verdiskapning og nyetableringer økes med kr 372.000,- og blir stående med kr 4.000.000,-
Akt 17010	Musikk og litteratur økes med kr 700.000,- og blir stående med kr 9.038.000,-
Akt 17100	Kulturtiltak økes med kr 573.000,- og blir stående med kr 4.600.000,-
Akt 40000	Tilskudd primærnæringer økes med kr 400.000,- og summen blir kr 7.212.000,-
Akt 40510	Næringsliv og bedriftsutvikling økes med kr 470.227,- og summen blir kr 6 369 227,-

Tekstforslag i budsjett:

Kap 15.1 Driftsutgifter politisk nivå

Tekst under underkapittel **Sametingets plenum** tilføres:

Komite- og plenumsuken i november og desember 2014 slås sammen til en uke.

Midler til komitéreiser og deltakelse på seminarer og konferanser for fagkomiteene stoppes ut året.

Forslag 2

Tekstforslag til budsjett:

Språk

Viser til kapittel 4.2.2

Ny tekst under samletabell - språk

Igangsettingen av utvalg som skal utrede og fremme forslag til forbedring av lovverket, ansvars-, tilsyns- og kontrollfunksjoner, ressurs situasjonen og kompetansesituasjonen for samisk språk, utsettes. Sametinget inngår i en dialog med eksisterende ombudsordninger, herunder Sivilombudsmannen, Nasjonal institusjon for menneskerettigheter, Likestillings og diskrimineringsombudet, Barneombudet, Pasientombudsordningen og andre relevante offentlige ombudsordninger med det formål å se på hvordan disse ombudenes kompetanse innenfor samisk språk og kultur kan styrkes.

Komiteens tilråding

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Merknad, Arbeiderpartiet v/representant Vibeke Larsen

Innkjøpsordning for Savio-kunst

Kunstneren John Andreas Savio var den første samene med egen utstilling på Nasjonalgalleriet og vi har et kunstmuseum som formidler Savio-kunst. Store deler av Savio-kunsten er i privat eie, også utenfor Sápmi. Derfor mener Arbeiderpartiet det må vurderes en egen innkjøpsordning for Savio-kunst tillagt Savio-museet, slik at mer av Savio-kunsten tilhører det offentlige Sápmi.

Forslag 3, representant Isak Mathis O. Hætta, fastboendes liste

Igangsette utredninger og fremme forslag til forbedring av lovverket i forhold i utmarksbruk og utmarksnæring slik at kulturen, språk og levestøttet ikke blir borte.

Det er spesielt: Lov om motorferdsel i utmark, naturmangfoldsloven, og plan- og bygningsloven. Det er spesielt de 3 lovene som er trussel for samisk bruk av utmarksressurser.

III Votering

Av 39 representanter var 36 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

3 forslag

- Fastboendes listes forslag ble vedtatt med 26 mot 10 stemmer.
- Forslag 1 ble enstemmig vedtatt
- Forslag 2 ble enstemmig vedtatt
- Plan- og finanskomiteens forslag ble enstemmig vedtatt

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Laila Nystad, saksordfører	Mariann Wollmann Magga
		Ellen Kristine Saba
	Laila Nystad	
2	Vibeke Larsen	Kirsti Guvsám
		Inger Elin Utsi
		Piera Heaika Muotka
	Vibeke Larsen	
3	Ann-Mari Thomassen	Vibeke Larsen
		Mariann Wollmann Magga
		Marit Kirsten Anti Gaup
	Ann-Mari Thomassen	
4	Isak Mathis O. Hætta	Kjetil Romsdal
		Marit Kirsten Anti Gaup
		Per Andersen Bæhr
	Isak Mathis O. Hætta	
5	Ronny Wilhelmsen	Piera Heaika Muotka
		Kirsti Guvsám
		Inger Elin Utsi
	Ronny Wilhelmsen	
6	Kirsti Guvsám	Mariann Wollmann Magga
		Johan Vasara
		Vibeke Larsen
	Kirsti Guvsám	

7	Mariann Wollmann Magga	Kirsti Guvsám
		Inger Elin Utsi
		Ellen Kristine Saba
	Mariann Wollmann Magga	
8	Láilá Susanne Vars	Piera Heaika Muotka
		Christina Henriksen
		Kirsti Guvsám
	Láilá Susanne Vars	
9	Per Andersen Bæhr	Inger Elin Utsi
		Piera Heaika Muotka
		Kirsti Guvsám
10	Lars Filip Paulsen	Kirsti Guvsám
		Inger Elin Utsi
		Beaska Niillas
	Lars Filip Paulsen	
11	Ellen Kristine Saba	Mariann Wollmann Magga
		Inger Elin Utsi
		Isak Mathis O. Hætta
	Ellen Kristine Saba	
12	Laila Nystad	
13	Jovna Zakarias Dunfjell	
14	Marie Therese N. Aslaksen	
15	Anita P. Ravna	
16	Hartvik Hansen	
17	Láilá Susanne Vars	
18	Vibeke Larsen	
19	Piera Heaika Muotka	
20	Ann-Mari Thomassen	
21	Christina Henriksen	
	Laila Nystad, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Sametinget er definert som en nettobudsjettert virksomhet, derfor beholder og fordeler Sametinget sine budsjettoverskudd. Eventuelt underskudd dekkes inn ved neste års budsjett. Sametinget foretar årlige budsjettrevisjoner i plenum i juni måned, på bakgrunn av vedtaket av årsmelding i mars som også inkluderer årsregnskapet.

Sametinget kan forvalte post 50-midler tildelt fra departementene fritt. Dette gjelder ikke øremerkede midler som kommer fra andre departementale poster, så som postene 22 og 72. Tilleggsbevilgningene vil likevel tas med i det reviderte budsjettet.

Sametingets regnskap for 2013 viser et regnskapsmessig underskudd på kr 11 377 545 og sammenholdt med positiv egenkapital (ubrukt overskudd) fra 2012 på kr 4 407 772 er egenkapitalen pr. 31.12.2013 på kr 6 969 773 (negativ egenkapital). Dette beløpet må dekkes inn ved revidert budsjett 2014.

Regnskapet for 2013 viser at de største underskuddene ligger på drift politisk nivå, Alta 2013 og de søkerbaserte tilskuddene innenfor kultur, kunnskap, næring og regionalutvikling. Det vises for øvrig til Sametingets årsregnskap og Sametingets årsmelding 2013 sak 005/14.

Refordeling av budsjettet for 2014 fremgår av nedenforstående tabeller med tilhørende omtale av de enkelte poster.

Sametinget har prioritert å redusere de største søkerbaserte tilskuddsordningene og i de ordningene som har hatt det største overforbruket i 2013. Det er også prioritert å redusere prosjekter i egen regi som ennå ikke er kommet i gang, samt at det er foretatt reduksjoner i utviklingstilskuddet til kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk.

Det er ikke foretatt reduksjoner i direkte tilskudd. Sametinget har sendt ut tildelingsbrev til alle mottakere av direkte tilskudd og er forpliktet til å opprettholde disse tilskuddene i 2014. Det er heller ikke foretatt reduksjoner i poster som berører inngåtte avtaler og avsetninger fra Samefolkets fond.

Sametingets samlede inntekter og utgifter

	Budsjett 2014	Refordel. budsjett	Revidert bud. -14
Driftsinntekter			
Bevilgninger fra departementene	412 499 000	0	412 499 000
Bevilgning Samefolkets fond	5 000 000	0	5 000 000
Oppspart avkastning Samefolkets fond	2 800 000	0	2 800 000
Sum driftsinntekter	420 299 000	0	420 299 000
Virkemidler			
Språk	80 965 000	-3 000 000	77 965 000
Kultur	102 568 000	-291 000	102 277 000
Bibliotek	8 711 000	0	8 711 000
Kunnskap	39 653 000	-360 000	39 293 000
Helse og sosial	3 531 000	0	3 531 000
Arealer og Miljø	2 000 000	0	2 000 000
Kulturminnervern	2 900 000	0	2 900 000
Næring	37 684 000	-1 818 773	35 865 227
Regionalutvikling	2 500 000	0	2 500 000
Samisk samarbeid og internasjonalt arbeid	1 796 000	0	1 796 000
Andre tiltak	3 552 000	0	3 552 000
Sum virkemidler	285 860 000	-5 469 773	280 390 227
Sum driftsinntekter - virkemidler	134 439 000	5 469 773	139 908 773
Driftskostnader			
Drift politisk nivå	31 067 000	-500 000	30 567 000
Drift administrasjon	103 372 000	-1 000 000	102 372 000
Sum driftskostnader	134 439 000	-1 500 000	132 939 000
ARSRESULTAT	0	6 969 773	6 969 773

Fordeling av underskuddet

Tabellene nedenfor viser fordelingen av underskuddet på kr 6 969 773.

Språk

Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
Ansvar og rammebetingelser for samisk språk	1 000 000	-1 000 000	0
Språkbrukere	8 000 000	0	8 000 000
Bruken av samisk språk	71 965 000	-2 000 000	69 965 000
Sum	80 965 000	-3 000 000	77 965 000

Samletabell - ansvar og rammebetingelser for samisk språk

Akt.	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
	Samisk offentlig utredning	1 000 000	-1 000 000	0
Sum		1 000 000	-1 000 000	0

Igangsettingen av utvalg som skal utrede og fremme forslag til forbedring av lovverket, ansvars-, tilsyns- og kontrollfunksjoner, ressursituasjonen og kompetansesituasjonen for samisk språk, utsettes. Sametinget inngår i en dialog med eksisterende ombudsordninger, herunder Sivilombudsmannen, Nasjonal institusjon for menneskerettigheter, Likestillings og diskrimineringsombudet, Barneombudet, Pasientombudsordningen og andre relevante offentlige ombudsordninger med det formål å se på hvordan disse ombudenes kompetanse innenfor samisk språk og kultur kan styrkes.

Samletabell - bruken av samisk språk

Akt.	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
12500	Samisk språkkampanje	1 400 000	0	1 400 000
10000- 10054	Tospråklighetstilskudd	48 429 000	-2 000 000	46 429 000
60500	Skrive- og lesehjelp for eldre	450 000	0	450 000
10100- 10113	Samiske språksentre	14 076 000	0	14 076 000
11000- 11020	Språkprosjekter	7 610 000	0	7 610 000
Sum		71 965 000	-2 000 000	69 965 000

Samletabell - bruken av samisk språk - tospråklighetstilskudd til kommuner

Akt.	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
10000	Kautokeino kommune	6 459 000	0	6 459 000
10001	Karasjok kommune	6 113 000	0	6 113 000
10002	Tana kommune	3 785 000	0	3 785 000
10003	Porsanger kommune	3 534 000	0	3 534 000
10004	Nesseby kommune	2 509 000	0	2 509 000
10005	Kåfjord kommune	2 559 000	0	2 559 000
10006	Tysfjord kommune	2 422 000	0	2 422 000
10007	Snåsa kommune	1 798 000	0	1 798 000
10008	Lavangen kommune	1 717 000	0	1 717 000
10009	Røyrvik kommune	1 601 000	0	1 601 000
10010	Utviklingstilskudd	10 832 000	-2 000 000	8 832 000
Sum		43 329 000	-2 000 000	41 329 000

Kr 2 000 000 av utviklingstilskuddet til kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk omdisponeres til andre formål innenfor Sametingets budsjett.

Årsaken til dette er at kommunene Tysfjord og Porsanger har avsatt tidligere års ubrukte tospråklighetsmidler på fond. Dermed er midlene overført til bruk i 2014. Sametingsrådet har rett til å trekke tilbake tilskuddet hvis det ikke er benyttet i henhold til formålet med tildelingen. Dette ifølge regelverk for tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner.

Kultur

Samletabell - kultur

Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
Gode rammevilkår for samiske kunstnere	21 408 000	0	21 408 000
Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelser av samisk kultur	74 968 000	-291 000	74 677 000
Samisk idrett	2 427 000	0	2 427 000
Samiske medietilbud	3 765 000	0	3 765 000
Sum	102 568 000	-291 000	102 277 000

Samletabell - samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelser av samisk kultur

Akt.	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
15100-15106	Samiske festivaler	4 585 000	0	4 585 000
15300-15302	Samiske teater	21 428 000	0	21 428 000
15500-15506	Samiske museer	27 752 000	0	27 752 000
15000-15017	Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner	14 914 000	0	14 914 000
17300	Arenaer for kunst- og kulturformidling	3 139 000	-291 000	2 848 000
17040	Samiske forlag	2 750 000	0	2 750 000
60200	Program for institusjonsutvikling	400 000	0	400 000
Sum		74 968 000	-291 000	74 677 000

Kunnskap

Samletabell - kunnskap

Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
Barnehage	11 405 000	-360 000	11 045 000
Grunnoppplæring	24 248 000	0	24 248 000
Høyere utdanning og forskning	4 000 000	0	4 000 000
Sum	39 653 000	-360 000	39 293 000

Samletabell - barnehage

Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
21200 Samisk barnehage tilbud	11 405 000	-360 000	11 045 000
Sum	11 405 000	-360 000	11 045 000

Næring

Samletabell - næring

Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
Rammebetingelser i primærnæringene	8 100 000	-888 000	7 212 000
Attraktive lokalsamfunn	7 000 000	-630 773	6 369 227
Kulturnæringer	17 584 000	-300 000	17 284 000
Verdiskaping og nyetableringer	5 000 000	0	5 000 000
Sum	37 684 000	-1 818 773	35 865 227

Samletabell - rammebetingelser i primærnæringene

	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
40000	Tilskudd til primærnæringene	8 100 000	-888 000	7 212 000
Sum		8 100 000	-888 000	7 212 000

Samletabell - attraktive lokalsamfunn

	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
40510	Næringsliv og bedriftsutvikling	7 000 000	-630 773	6 369 227
Sum		7 000 000	-630 773	6 369 227

Samletabell - kulturnæringene

	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
41020	Utvikling av rekruttering til duodjinæringene	2 578 000	0	2 578 000
41030	Duodjeinstituttene	2 856 000	0	2 856 000
41000	Utvikling samisk kulturnæring	1 400 000	-300 000	1 100 000
41001	Utvikling av en kompetansebasert kulturnæring	1 350 000	0	1 350 000
40510	Næringsavtale for duodji	9 400 000	0	9 400 000
Sum		17 584 000	-300 000	17 284 000

Andre tiltak

Samletabell - Andre tiltak

Akt.	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-14
80000	Konferanser i regi av Sametinget	1 000 000	0	1 000 000
80100	Samiskrelatert statistikk i Norge	375 000	0	375 000
85004	Kultur- og idrettsstipend	125 000	0	125 000
86000	Utredninger og evalueringer	1 052 000	0	1 052 000
86500	Sametingets 25-årsjubileum	1 000 000	0	1 000 000
Sum		3 552 000	0	3 552 000

Igangsette tiltak for å fremme forslag til forbedring av lovverket i forhold til utmarksbruk og utmarksnæring slik at kulturen, språk og levestil ikke blir borte.

Det er spesielt: Lov om motorferdsel i utmark, naturmangfoldsloven, og plan- og bygningsloven. Det er spesielt de 3 lovene som er trussel for samisk bruk av utmarksressurser.

I budsjettet for 2014 ble det avsatt kr 1 000 000 til konferanser i regi av Sametinget. Sametinget har allerede gjennomført flere konferanser i 2014. Utgiftene til de gjennomførte og planlagte konferansene er høyere enn det som er budsjettet. Det er derfor behov for å øke denne posten.

Hittil i 2014 er rovviltseminar, evalueringsseminar om sametingsvalget 2013 og pedagogiske fagdager gjennomført.

Følgende konferanser skal gjennomføres senere i 2014:

- Kunstnerkonferanse
- Kulturminnekonferanse
- Barnehageseminar
- Sametingets markering av Grunnlovens 200-årsjubileum
- Sametingets 25-årsjubileum
- Samiske litteraturdager
- Oppstartskonferanse høyere utdanning
- Seminar om revidering av læreplan i duodji og reindrifsfaget

Driftsutgifter politisk nivå

Samletabell - driftsutgifter politisk nivå

Akt. 01	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-13
	Driftsutgiver politisk nivå	22 991 000	-500 000	22 491 000
	Virkemidler til plenumsledelsens disposisjon	8 076 000	0	8 076 000
Sum		31 067 000	-500 000	30 567 000

Driftsutgifter politisk nivå

Akt. 01	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-13
1010	Sametingets plenum	9 136 000	0	9 136 000
1110	Sametingets plenumsledelse	2 150 000	0	2 150 000
1120	Sametingets kontrollutvalg	900 000	0	900 000
1310	Samisk parlamentarisk råd	900 000	0	900 000
1510	Sametingsrådet	9 000 000	-500 000	8 500 000
1910	Sametingets ungdomspolitisk utvalg (SUPU)	350 000	0	350 000
1920	Sametingets eldreråd	400 000	0	400 000
1930	Sametingets klagenemnd	155 000	0	155 000
Sum		22 991 000	-500 000	22 491 000

Komiteé- og plenumsuken i november og desember 2014 slås sammen til en uke.

Midler til komitéreiser og deltakelse på seminarer og konferanser for fagkomiteene stoppes ut året.

Driftsutgifter administrativt nivå

Akt. 01	Benevnelse	Budsjett -14	Refordel.bud	Rev.bud-13
90000	Driftsutgifter administrasjon	103 372 000	-1 000 000	102 372 000
Sum		103 372 000	-1 000 000	102 372 000

Behandlingen av saken ble avsluttet 05.06.14 kl. 14.20

Åšši/Sak SP	018/14
--------------------	---------------

Sametingets kontrollutvalg – beretning 2013

Arkivsaknr.
14/128

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingets kontrollutvalg	27.03.14	
Sametingets plenum	3. – 6.06.14	SP 018/14

Saken påbegynt 05.06.14 kl. 14.30

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

II Forslag og merknader

Kontrollutvalgets innstilling:

Sametinget har drøftet kontrollutvalgets beretning 2013. Beretningen er vedlagt protokollen.

Årsmelding 2013

1. INNLEDNING

Sametingets kontrollkomité fikk ved behandlingen i plenumssak 09/10 nytt navn. Det nye navnet er Sametingets kontrollutvalg. I gjeldende regelverk for kontrollutvalget anvendes fortsatt benevnelsen Sametingets kontrollkomité.

I henhold til Særskilte regler for Kontrollkomiteens ansvars- og arbeidsområde § 2 skal kontrollkomiteen «.. skal på faglig grunnlag utøve parlamentarisk kontroll og styringskontroll ved å undersøke og utrede saksforhold, vurdere det opp mot etablerte kriterier og ordninger og påpeke eventuelle feil og mangler.

Kontrollutvalget eller den Kontrollutvalget bemyndiger, har rett til fullt innsyn i dokumenter, rapporter og lignede i Sametinget.

Kontrollutvalgets oppgaver framkommer i Sametingets arbeidsorden § 15. Utvalgets oppgaver er:

- a) å utøve den parlamentariske kontroll over virksomheten som finansieres via Sametingets budsjett,
- og
- b) å kontrollere Sametingets årsregnskap og gjennomgå eventuelle merknader vedrørende disse fra Riksrevisjonen

Utvalget kan foreta de undersøkelser i Sametingets administrasjon som det anser som nødvendig for Sametingets kontroll. Før utvalget selv foretar slike undersøkelser, underrettes sametingsrådet, eventuelt plenumsledelsen, som plikter å framskaffe ønskede opplysninger.

Utvalget kan avgi innstilling til Sametingets plenum om de saker den tar opp til behandling.

Plenum kan fastsette særskilte regler for kontrollutvalgets ansvars- og arbeidsområde.

Sametingets kontrollutvalg skal, i henhold til Særskilte regler for kontrollutvalgets ansvars- og arbeidsområde § 5, avgi årsmelding. Årsmeldingen skal avspeile kontrollutvalgets virksomhet i foregående år.

2. KONTROLLUTVALGETS MEDLEMMER

Sametinget valgte den 14.10.09 i sak 34/09 følgende medlemmer til kontrollutvalget for perioden 2009 - 2013:

1. Randi A. Skum, leder
2. Åge Nordkild, nestleder
3. Silje Karine Muotka, medlem
4. Jørn Are Gaski, medlem
5. Mariann W. Magga, medlem

Videre valgte Sametinget den 15.10.2013 i sak 037/13 følgende medlemmer til kontrollutvalget for perioden 2013 - 2017:

1. John Kappfjell, leder
2. Marie Therese N. Aslaksen, nestleder
3. Tor Gunnar Nystad, medlem
4. Inger Elin Utsi, medlem
5. Arthur Tørfoss, medlem

Interne møter:

Kontrollutvalget har gjennomført følgende interne møter i virkeperioden:

- Oslo 25.01.13
- Oslo 06.05.13
- Tromsø 22.08.13
- Karasjok 17.10.13

3. KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET

Rammeavtalen for saksbehandlingstjenester

Sametingets kontrollutvalg har inngått rammeavtale for saksbehandlingstjenester med ALT advokatfirma AS. ALT advokatfirma AS skal levere en uhildet saksbehandlingstjeneste til Sametingets kontrollutvalg. Kontraksperioden gjelder for tre år (2012 - 2015), med mulighet til forlengelse for ett år.

Kontrollutvalget har behandlet følgende saker i 2013:

Sak 03/13 Referater

Kontrollutvalget behandlet klagen fra Sami Duodji region Vest-Finnmark. Sami Duodji region Vest-Finnmark klager på at Landsorganisasjonen Samiid Duodji ikke følger vedtektene sine i arbeidet internt i organisasjonen.

Klagen ble avvist fra kontrollutvalget side med henvisning til Sametingets forretningsorden §15, hvor det framkommer at kontrollutvalget skal utøve parlamentarisk kontroll og kontroll av Sametingets årsregnskap.

Sak 04/13 Revidering av kontrollutvalgets retningslinjer

Sametingets kontrollutvalg så det som nødvendig å revidere sitt eget regelverk. Endring av regelverket ble framlagt for behandling i Sametingets plan- og finanskomité, sak 06/13 og fremmet for plenum og godkjent under sak 26/13 - *Særskilte regler for kontrollutvalgets ansvars og arbeidsområde - revidering*.

I forholdt til det opprinnelige regelverket, er nåværende regelverk rettet opp for rene faktafeil. Det er tatt inn nye paragrafer på områder som går på hvordan undersøkelser og høringer skal gjennomføres. Videre nye paragrafer som omhandler arbeidsformen til kontrollutvalget og hvordan berørtes rettigheter skal ivaretas.

Det er også utarbeidet en veileder til kontrollutvalgets retningslinjer.

Sak 05/13 Revidering av Sametinget regnskap 2011

Kontrollutvalget grunnlag for behandlingen av Sametinget regnskap 2011 var "*Merknader til riksrevisjonenes revisjon av Sametingets tilskuddsområde for 2011*" fra ALT advokatfirma AS. Kontrollutvalget konkluderte, med bakgrunn i rapporten, at mer informasjon var nødvendig for å belyse saken.

Administrasjonen kom med utfyllende svar på punktene som gikk på tilskuddsforvaltningen, prinsipper for verdsetting og kjøp av aksjer i Senter for Nordlige Folk AS og rutiner ved håndtering av reiseregninger.

Saken ble sluttbehandlet under sak 11/13. Kontrollutvalget konkluderte med at administrasjonen har svart på spørsmålene som ble fremmet under førstegangsbehandling.

Sak 12/13 Gjennomgang av Sametingets møtebøker

Kontrollutvalget bestemte i 2012 at en gjennomgang av Sametingets møtebøker skulle gjennomføres og arbeidet kom også i gang i løpet av året.

Gjennomgangen av møtebøkene ble videreført i løpet av 2013. ALT advokatfirma AS fremmet et notat som omhandlet statusen for møtebøkene i 2012. Konklusjonen i rapporten gikk ut på følgende:

- det bør utarbeidet rutiner som legger til rette for kontrollutvalgets gjennomgang av Sametingsrådets møtebøker
- Sametingsrådets møtebøker bør ferdigstilles kort tid etter at møtet er avsluttet, og møtebøkene bør gjøres tilgjengelig.
- Det bør påses at saken som angis på saklisten presenteres med tett nummerrekkefølge

Notatet ble lagt fram for sametingsrådet og de fikk mulighet for å komme med kommentarer til punktene i notatet.

Framlagte kommentarer ble tatt til etterretning av kontrollutvalget.

Sak 19/13 Status for kontrollutvalgets saker pr. juli 2013.

Avtroppende kontrollutvalg utformet et notat med status for arbeidet for valgperioden 2009 - 2013. I notatet kom det også fram utfordringer som det nye kontrollutvalget kan jobbe med.

Notatet ble forelagt det nyvalgte kontrollutvalget for perioden 2013 - 2017 under møte i oktober 2013.

Sak 20/13 Risikovurdering - identifisering av risikoområder i Sametinget

Kontrollutvalget la inn bestilling på arbeidet av risikoområdene i Sametinget. Bestillingen gikk ut på kartlegging og innhenting av aktuelle dokumenter.

Grunnet budsjettssituasjonen i kontrollutvalget høsten 2013, ble bestilling av arbeidet utsatt til 2014.

Sak 21/13 Sametingets tilskuddsforvaltning - foranalyse forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget fikk presentert en foranalyse av forvaltningsrevisjon av Sametingets tilskuddsforvaltning.

Kontrollutvalget valgte å avvente med å legge inn bestilling på det videre arbeid med forvaltningsrevisjonen.

Sak 23/13 Status i arbeid med saker i kontrollutvalget

Møtet ble berammet som et informasjonsmøte mellom det nyvalgte kontrollutvalg og administrasjonen. Kontrollutvalget fikk forelagt statusoppdateringen fra det forrige kontrollutvalget. Administrasjonen informerte om budsjettstatusen og at tildelte midler for 2013 var oppbrukt.

4. UNDERSØKELSER SOM VIL BLI GJENNOMFØRT I KOMMENDE ÅR

Også det nyvalgte kontrollutvalget forutsetter at de økonomiske rammene økes betydelig slik at utvalget på sikt skal kunne gjennomføre de oppgaver som det er forutsatt at kontrollutvalget skal gjennomføre i forhold ansvars- og arbeidsområder.

Kontrollutvalget har igangsatt arbeidet med risikoanalyse av risikoområdene i Sametinget. Resultatet av dette arbeidet forventes klar i løpet av 2014. Hva angår arbeidet med forvaltningsrevisjon av Sametingets tilskuddsforvaltning, så vil kontrollutvalget på et senere tidspunkt avgjøre når arbeidet igangsettes.

5. UTFORDRINGER

Kontrollutvalgets arbeidssituasjon er forbedret også i inneværende periode gjennom rammeavtalen for saksbehandlingstjenestene med ALT advokatfirmaet. Ved å ha fått på plass nevnte avtale, vil dette bidra til at det nye kontrollutvalget i langt større grad vil kunne fokusere på arbeidsoppgaver slik de er beskrevet i § 5 særskilte regler for kontrollutvalgets ansvars- og arbeidsområde.

De økonomiske rammene må komme opp på et nivå som bidrar til av revisjonsoppgaver kan gjennomføres på en tilfredsstillende måte.

Kontrollutvalget ser behov for å oppdatere medlemmene i egenutvikling i forhold til kontrollarbeid. Dette innebærer deltakelser på kurs og konferanser.

Kontrollutvalget vil understreke at Sametinget er i ferd med å rendyrke en parlamentarisk modell som ressursmessig også må avspeiles i forhold til kontrollfunksjonen i Sametinget.

III Votering

Av 39 representanter var 34 til stede. Det ble ikke votert over saken.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	John Kappfjell, saksordfører	Jørn Are Gaski
2	Mariann Wollmann Magga	
3	Kirsti Guvsám	
4	Beaska Niillas	
5	Jørn Are Gaski	Inger Elin Utsi
		Marie Therese N. Aslaksen
		Piera Heaika Muotka
	Jørn Are Gaski	
6	Tor Gunnar Nystad	Jørn Are Gaski
		Hartvik Hansen
7	Inger Elin Utsi	Jørn Are Gaski
	Inger Elin Utsi	
8	Arthur Johan Tørfoss	Inger Elin Utsi
		Tor Gunnar Nystad
9	Jørn Are Gaski	
	John Kappfjell, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Sametinget har drøftet kontrollutvalgets beretning 2013. Beretningen er vedlagt protokollen.

Årsmelding 2013

1. INNLEDNING

Sametingets kontrollkomité fikk ved behandlingen i plenumssak 09/10 nytt navn. Det nye navnet er Sametingets kontrollutvalg. I gjeldende regelverk for kontrollutvalget anvendes fortsatt benevnelsen Sametingets kontrollkomité.

I henhold til Særskilte regler for Kontrollkomiteens ansvars- og arbeidsområde § 2 skal kontrollkomiteen «.. skal på faglig grunnlag utøve parlamentarisk kontroll og styringskontroll ved å undersøke og utrede saksforhold, vurdere det opp mot etablerte kriterier og ordninger og påpeke eventuelle feil og mangler.

Kontrollutvalget eller den Kontrollutvalget bemyndiger, har rett til fullt innsyn i dokumenter, rapporter og lignede i Sametinget.

Kontrollutvalgets oppgaver framkommer i Sametingets arbeidsorden § 15. Utvalgets oppgaver er:

- a) å utøve den parlamentariske kontroll over virksomheten som finansieres via Sametingets budsjett, og
- b) å kontrollere Sametingets årsregnskap og gjennomgå eventuelle merknader vedrørende disse fra Riksrevisjonen

Utvalget kan foreta de undersøkelser i Sametingets administrasjon som det anser som nødvendig for Sametingets kontroll. Før utvalget selv foretar slike undersøkelser, underrettes sametingsrådet, eventuelt plenumsledelsen, som plikter å framskaffe ønskede opplysninger.

Utvalget kan avgi innstilling til Sametingets plenum om de saker den tar opp til behandling.

Plenum kan fastsette særskilte regler for kontrollutvalgets ansvars- og arbeidsområde.

Sametingets kontrollutvalg skal, i henhold til Særskilte regler for kontrollutvalgets ansvars- og arbeidsområde § 5, avgi årsmelding. Årsmeldingen skal avspeile kontrollutvalgets virksomhet i foregående år.

2. KONTROLLUTVALGETS MEDLEMMER

Sametinget valgte den 14.10.09 i sak 34/09 følgende medlemmer til kontrollutvalget for perioden 2009 - 2013:

Randi A. Skum, leder
Åge Nordkild, nestleder
Silje Karine Muotka, medlem
Jørn Are Gaski, medlem
Mariann W. Magga, medlem

Videre valgte Sametinget den 15.10.2013 i sak 037/13 følgende medlemmer til kontrollutvalget for perioden 2013 - 2017:

John Kappfjell, leder
Marie Therese N. Aslaksen, nestleder
Tor Gunnar Nystad, medlem
Inger Elin Utsi, medlem
Arthur Tørfoss, medlem

Interne møter:

Kontrollutvalget har gjennomført følgende interne møter i virkeperioden:

Oslo	25.01.13
Oslo	06.05.13
Tromsø	22.08.13
Karasjok	17.10.13

3. KONTROLLUTVALGETS VIRKSOMHET

Rammeavtalen for saksbehandlingstjenester

Sametingets kontrollutvalg har inngått rammeavtale for saksbehandlingstjenester med ALT advokatfirma AS. ALT advokatfirma AS skal levere en uhildet saksbehandlingstjeneste til Sametingets kontrollutvalg. Kontraktperioden gjelder for tre år (2012 - 2015), med mulighet til forlengelse for ett år.

Kontrollutvalget har behandlet følgende saker i 2013:

Sak 03/13 Referater

Kontrollutvalget behandlet klagen fra Sami Duodji region Vest-Finnmark. Sami Duodji region Vest-Finnmark klager på at Landsorganisasjonen Samiid Duodji ikke følger vedtektene sine i arbeidet internt i organisasjonen.

Klagen ble avvist fra kontrollutvalget side med henvisning til Sametingets forretningsorden §15, hvor det framkommer at kontrollutvalget skal utøve parlamentarisk kontroll og kontroll av Sametingets årsregnskap.

Sak 04/13 Revidering av kontrollutvalgets retningslinjer

Sametingets kontrollutvalg så det som nødvendig å revidere sitt eget regelverk. Endring av regelverket ble framlagt for behandling i Sametingets plan- og finanskomité, sak 06/13 og fremmet for plenum og godkjent under sak 26/13 - Særskilte regler for kontrollutvalgets ansvars og arbeidsområde - revidering.

I forholdt til det opprinnelige regelverket, er nåværende regelverk rettet opp for rene faktafeil. Det er tatt inn nye paragrafer på områder som går på hvordan undersøkelser og høringer skal gjennomføres. Videre nye paragrafer som omhandler arbeidsformen til kontrollutvalget og hvordan berørtes rettigheter skal ivaretas.

Det er også utarbeidet en veileder til kontrollutvalgets retningslinjer.

Sak 05/13 Revidering av Sametinget regnskap 2011

Kontrollutvalget grunnlag for behandlingen av Sametinget regnskap 2011 var "Merknader til riksrevisjonenes revisjon av Sametingets tilskuddsområde for 2011" fra ALT advokatfirma AS. Kontrollutvalget konkluderte, med bakgrunn i rapporten, at mer informasjon var nødvendig for å belyse saken.

Administrasjonen kom med utfyllende svar på punktene som gikk på tilskuddsforvaltningen, prinsipper for verdsetting og kjøp av aksjer i Senter for Nordlige Folk AS og rutiner ved håndtering av reiseregninger.

Saken ble sluttbehandlet under sak 11/13. Kontrollutvalget konkluderte med at administrasjonen har svart på spørsmålene som ble fremmet under førstegangsbehandling.

Sak 12/13 Gjennomgang av Sametingets møtebøker

Kontrollutvalget bestemte i 2012 at en gjennomgang av Sametingets møtebøker skulle gjennomføres og arbeidet kom også i gang i løpet av året.

Gjennomgangen av møtebøkene ble videreført i løpet av 2013. ALT advokatfirma AS fremmet et notat som omhandlet statusen for møtebøkene i 2012. Konklusjonen i rapporten gikk ut på følgende: det bør utarbeidet rutiner som legger til rette for kontrollutvalgets gjennomgang av Sametingsrådets møtebøker

Sametingsrådets møtebøker bør ferdigstilles kort tid etter at møtet er avsluttet, og møtebøkene bør gjøres tilgjengelig.

Det bør påses at saken som angis på saklisten presenteres med tett nummerrekkefølge

Notatet ble lagt fram for sametingsrådet og de fikk mulighet for å komme med kommentarer til punktene i notatet.

Framlagte kommentarer ble tatt til etterretning av kontrollutvalget.

Sak 19/13 Status for kontrollutvalgets saker pr. juli 2013.

Avtroppende kontrollutvalg utformet et notat med status for arbeidet for valgperioden 2009 - 2013. I notatet kom det også fram utfordringer som det nye kontrollutvalget kan jobbe med.

Notatet ble forelagt det nyalgte kontrollutvalget for perioden 2013 - 2017 under møte i oktober 2013.

Sak 20/13 Risikovurdering - identifisering av risikoområder i Sametinget

Kontrollutvalget la inn bestilling på arbeidet av risikoområdene i Sametinget. Bestillingen gikk ut på kartlegging og innhenting av aktuelle dokumenter.

Grunnet budsjettssituasjonen i kontrollutvalget høsten 2013, ble bestilling av arbeidet utsatt til 2014.

Sak 21/13 Sametingets tilskuddsforvaltning - foranalyse forvaltningsrevisjon

Kontrollutvalget fikk presentert en foranalyse av forvaltningsrevisjon av Sametingets tilskuddsforvaltning.

Kontrollutvalget valgte å avvente med å legge inn bestilling på det videre arbeid med forvaltningsrevisjonen.

Sak 23/13 Status i arbeid med saker i kontrollutvalget

Møtet ble berammet som et informasjonsmøte mellom det nyvalgte kontrollutvalg og administrasjonen. Kontrollutvalget fikk forelagt statusoppdateringen fra det forrige kontrollutvalget. Administrasjonen informerte om budsjettstatusen og at tildelte midler for 2013 var oppbrukt.

4. UNDERSØKELSER SOM VIL BLI GJENNOMFØRT I KOMMENDE ÅR

Også det nyvalgte kontrollutvalget forutsetter at de økonomiske rammene økes betydelig slik at utvalget på sikt skal kunne gjennomføre de oppgaver som det er forutsatt at kontrollutvalget skal gjennomføre i forhold ansvars- og arbeidsområder.

Kontrollutvalget har igangsatt arbeidet med risikoanalyse av risikoområdene i Sametinget. Resultatet av dette arbeidet forventes klar i løpet av 2014. Hva angår arbeidet med forvaltningsrevisjon av Sametingets tilskuddsforvaltning, så vil kontrollutvalget på et senere tidspunkt avgjøre når arbeidet igangsettes.

5. UTFORDRINGER

Kontrollutvalgets arbeidssituasjon er forbedret også i inneværende periode gjennom rammeavtalen for saksbehandlingstjenestene med ALT advokatfirmaet. Ved å ha fått på plass nevnte avtale, vil dette bidra til at det nye kontrollutvalget i langt større grad vil kunne fokusere på arbeidsoppgaver slik de er beskrevet i § 5 særskilte regler for kontrollutvalgets ansvars- og arbeidsområde.

De økonomiske rammene må komme opp på et nivå som bidrar til at revisjonsoppgaver kan gjennomføres på en tilfredsstillende måte.

Kontrollutvalget ser behov for å oppdatere medlemmene i egenutvikling i forhold til kontrollarbeid. Dette innebærer deltakelser på kurs og konferanser.

Kontrollutvalget vil understreke at Sametinget er i ferd med å rendyrke en parlamentarisk modell som ressursmessig også må avspeiles i forhold til kontrollfunksjonen i Sametinget.

Behandlingen av saken ble avsluttet 05.06.14 kl. 15.15.

Originalspråk: Norsk

Åšši/Sak NKK	
Åšši/Sak SP	019/14

Oppfølging av Finnmarksloven

Arkivsaknr.
14/210

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	02.05.14	SR058/14
Nærings- og kulturkomiteen	20. – 22.05.14	NKK
Sametingets plenum	03. – 06.06.14	SP 019/14

Saken påbegynt 05.06.14 kl. 15.15.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1			Åšši/Sak SR 058/14
2		Sametinget	Sak 19/05 Utkast til innstilling fra Stortingets justiskomit� til finnmarksloven
3		Sametinget	Sak 56/05 Oppnevning av Finnmarkseiendommens styre og kontrollkomiteen. Lokalisering av Finnmarkseiendommen, Finnmarkskommisjonen og Utmarksdomstolen for Finnmark
4		Sametinget	Sak 23/06 Sametingets retningslinjer for endret bruk av utmark i Finnmark fylke
5		Sametinget	Sak 23/07 Sametinget retningslinjer etter finnmarksloven § 4
6		Sametinget	Sak 08/09 NOU 2007: 13 Den nye sameretten - Sametingets grunnlag og premisser
7		Sametinget	Sak 23/10 Sametingets planveileder for sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsut�velse og samfunnsliv for planlegging etter plan- og bygningslovens plandel
8		Sametinget	Sak SP 45/10 Utforming av Finnmarkseiendommens strategiske plan
9		Sametingsrådet	Sak SR 154/10 Utforming av Finnmarkseiendommens strategiske plan
10		Sametinget	Sak SP 39/12 Finnmarkseiendommen - Eierstrategier og overskuddsanvendelse
11	20.06.12	Finnmark fylkeskommune	Fefo - eierstrategier og overskuddsanvendelse - orientering om fylkestingsvedtak
12	2012	FFK/Fefo/Sametinget	Notat - Alternativer for overskuddsanvendelse fro Fefo
13	21.03.05	Stortingets justiskomit�	Notat
14	2005	Sametinget	Arbeidsdokument 7: Forvaltning og utmarkstilsyn

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Sametinget viser til at det er gått ni år siden finnmarksloven ble vedtatt av et bredt flertall i Stortinget og med Sametingets enstemmige samtykke. Videre vises det til at Finnmarkseiendommens virksomhet siden 2006 og Finnmarkskommisjonens arbeid siden 2008 har gitt erfaringer om praktiseringen av loven. Dette tilsier at Sametinget foretar en helhetlig gjennomgang og uttrykker samlede prioriteringer for den videre oppfølgingen av finnmarksloven, samt uttrykker et tydelig grunnlag for oppfølging og en støtte for arbeidet til oppnevnte medlemmer i organer etablert etter finnmarksloven.

Generelt

1. Sametinget viser til at Stortinget har lagt til grunn at hovedformålet med finnmarksloven er å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur. Dette er framhevet ved at det av lovens formålsbestemmelse framkommer at grunn og naturressursene i Finnmark skal forvaltes særlig som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. Sametinget minner om at dette hovedformålet skal synliggjøres og aktivt ivaretas i oppfølgingen av lovens enkelte bestemmelser.
2. Sametinget viser til sitt vedtak i Sak 56/05 om lokalisering av Finnmarkseiendommen i Porsanger. Det konstateres at Finnmarkseiendommen har etablert sitt hovedkontor i Lakselv. Sametinget merker seg likevel at størstedelen av Finnmarkseiendommens ansatte har arbeidsplass andre steder enn i Lakselv. Sametinget ber Finnmarkseiendommen se til at hovedtyngden av kompetanse og ansatte i Finnmarkseiendommen er ved hovedkontoret i Lakselv.
3. Sametinget viser til sitt vedtak i Sak SP 19/12 om Prop 70 L (2011-2012) Kystfiskeutvalget og vil igjen slå fast at samene har etablert rettigheter til fiske og andre marine ressurser i kystnære samiske områder. Sametinget holder fast ved at sameer og andre bosatt ved kysten har rett til fiske på grunnlag av alders tids bruk og lokal sedvane. Folkerettens regler om urfolk og minoriteter gir i tillegg rett til fiske på selvstendig grunnlag. Det understrekes at lovendringene som følge av Prop 70 L (2011-2012) ikke kan forstås å gjøre inngrep i opparbeidede rettigheter til fiske. Sametinget vil derfor arbeide for en anerkjennelse i lov av retten til fiske for fjord og kystbefolkningen i samiske områder.

Finnmarkseiendommen

4. Sametinget viser til at Finnmarkseiendommens styre skal fatte vedtak om endret bruk av utmark og avhendelse av fast eiendom etter finnmarksloven § 10, jf. §§ 4 og 5. Sametinget ber om at slike vedtak blir fattet og gjort allment tilgjengelig, der det er tilgang på de faglige vurderinger etter Sametingets retningslinjer om endret bruk av utmark som ligger til grunn for vedtak. I saker der Finnmarkseiendommen opplever usikkerhet med hensyn til hva som er å forstås som endret bruk av utmark vil Sametinget bidra til klargjøring. Eventuell bemyndigelse til administrasjonen om å fatte vedtak om endret bruk av utmark og avhendelse av fast eiendom kan etter Sametingets mening bare knyttes til saker av mindre omfang og uten prinsipiell betydning eller premissgivende virkning.
5. For ivaretagelsen av varslings- og høringsretten, etter forvaltningslovens § 16, jf finnmarksloven § 18, for vedtak om endret bruk av utmark og avhendelse av fast eiendom, legger Sametinget til grunn at Finnmarkseiendommen som hovedregel kan samordne dette med høringene som foretas av plan- og konsesjonsmyndighetene.
6. Sametinget legger til grunn at økonomisk overskudd av Finnmarkseiendommens virksomhet utbetales i henhold til finnmarksloven § 15. Sametinget ber sametingsrådet komme tilbake med et forslag til formål, anvending og organisering av fond bestående av

overskuddsutbetaling fra Finnmarkseiendommen og eventuelle andre ordninger for andel av nytteverdi.

7. Sametinget forutsetter at målsettingen til Finnmarkseiendommen ikke er å maksimere overskudd, men å utøve en forvaltning etter finnmarkslovens bestemmelser. Finnmarkseiendommens overskudd må som hovedregel ikke investeres i foretningsevirsomhet i utviklingsprosjekter basert på endret bruk av utmark og avhendelse av fast eiendom. Sametinget viser til at slik virksomhet kan komme i strid med finnmarkslovens bestemmelse om at den ikke gjør inngrep i opparbeidede kollektive og individuelle rettigheter (jf. § 5), samt direkte interessekonflikt i forhold til bestemmelsen om vedtak om endret bruk av utmark med vurderinger etter Sametingets retningslinjer (jf. § 10, jf. § 4). Finnmarkseiendommens sikring av andel ved verdistigning ved forettings- og eiendomsutviklingsprosjekter bør som hovedregel skje på måter som ikke kan sette Finnmarkseiendommen i en direkte interessekonflikt med forvaltningsoppgavene etter loven, og konflikt med opparbeidede kollektive og individuelle rettigheter. Der Finnmarkseiendommen vurderer behovet for å avvike fra denne hovedregelen bes det om at dette tas opp med Sametinget for drøfting. Sametinget ber Finnmarkseiendommen overveie alternativer til sitt eierskap i Finnmark Kraft as.
8. Sametinget ser at Finnmarkseiendommen kan forestå og delta i foretningsevirsomhet basert på fornybare ressurser, der dette a) ikke medfører endret bruk av utmark og avhendelse av eiendom, b) er til hinder for etablert tradisjonell næringsvirksomhet, og c) virker til å forvalte ressursene på en økologisk bærekraftig måte.

Fornybare ressurser

9. Sametinget framhever at Finnmarkseiendommens forvaltning av fornybare ressurser må skje ut fra forståelsen av at lokalbefolkningen har en rett på selvstendig rettsgrunnlag i alders tids bruk og sedvane til jakt, fangst, fiske, hogst og annen høsting. Reguleringer eller disponeringer av de fornybare ressursene må dermed skje slik at lokalbefolkningens rett til bruk blir videreført og ikke fortrent av andre.
10. Sametinget understreker at andres adgang til fornybare ressurser kan reguleres sterkere og på andre måter enn lokalbefolkningens bruk. Dette følger både av finnmarkslovens §§ 5, 21 og 27, samt ILO 169 artikkel 14, jf. finnmarksloven § 3. Særlig der lokalbefolkningen etterspør reguleringer for å sikrer en videreføring av sin bruk av naturressursene i sine bruksområder må dette søkes ivaretatt. Dette kan skje på flere måter, også ved særskilte reguleringer i fastsatte innskrenkingsområder. Sametinget ser derfor at Finnmarkseiendommen, i samarbeid med lokalbefolkningen, foretar konkrete vurderinger av den lokale bruken (jf. § 5 og 21) og ressursituasjonen (jf. § 27) for å ivareta lokalbefolkningens fortsatte bruk, forvaltning og inntjening. Sametinget mener denne tilnærmingen også må ligge til grunn ved søknader om særskilt rett til lokal utnyttelse (jf. § 24) og tildeling av rett til lokal forvaltning av jakt og fiske (jf. § 26).

Tana og Neiden

11. Det konstateres at bruken og forvaltningen av fisket i Tana med sideelver er en rettighet for lokalbefolkningen basert på særlige rettsforhold i alders tids bruk og sedvane. Sametinget viser til at Tanavassdragets fiskeforvaltning er et lokalt rettighetsbasert forvaltningsorgan, som til enhver tid må være representativ for et flertall av rettighetshaverne blant de ulike rettighetsgruppene. Sametinget ser fram til at den lokale stangfiskeretten i Tanavassdraget kodifiseres i lov. Sametinget ser det som særlig positivt at Klima- og miljødepartementet i sitt lovforslag til ny tanalov innarbeider en bestemmelse tilsvarende finnmarksloven bestemmelse om forholdet til ILO 169. Sametinget legger til grunn at reguleringen i forskrift om andres adgang til fiske ikke skjer på en slik måte at lokalbefolkningens bruk innskrenkes.

12. Sametinget viser til at den i sitt samtykkevedtak til finnmarksloven i Sak 19/05 slo fast at sikringen av samiske rettigheter i østsamiske områder er ett av skrittene som må tas i det videre rettighetsarbeidet i Finnmark. I finnmarksloven er det slått fast at lokalbefolkningen i Neiden har en særskilt rett til fiske på grunnlag av alders tids bruk og lokal sedvane, og at det ved forskrift skal gis nærmere regler om lokal rettighetsbasert forvaltningen og utøvelsen av fisket. Sametinget framheve viktigheten av at dette arbeidet snarlig følges opp, og at det skjer slik at det i særlig grad sikrer østsamisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsniv.

Kartlegging og anerkjennelse

13. Sametinget konstaterer med stor bekymring at Domstolsadministrasjonen har tildelt under halvparten av bevilgningene over statsbudsjettet for perioden 2007-2013 til arbeidet med kartlegging og anerkjennelse av eksisterende rettigheter i Finnmark. Dette kan ikke skyldes at Utmarksdomstolen for Finnmark, som ble etablert i 2014, også skal finansieres over denne bevilgningen. Den manglende oppfølgingen av bevilgningene til kartleggings- og anerkjennesarbeidet fra Domstolsadministrasjonens side hindrer framdriften i Finnmarkskommisjonens arbeid og setter Norge i fare for ikke å ivareta forpliktelsene i ILO 169 artikkel 14. Sametinget krever at det på statsbudsjettet for 2015 avsettes midler til Finnmarkskommisjonen på egen post.

14. Sametinget konstaterer at finnmarksloven § 5 er en rettslig forpliktelse til å anerkjenne kollektive og individuelle rettigheter samer ved langvaring bruk har opparbeidet til grunn i Finnmark.

15. Sametinget legger til grunn at Finnmarkskommisjonens mandat til kartlegging må leses i lys av finnmarksloven § 3, slik at begrepene 'annet grunnlag' i § 5 og 'nasjonal rett' i § 29 omfatter en klar forpliktelse til å benytte ILO 169 artikkel 14, samt samiske sedvaner og rettsoppfatninger som selvstendige rettskilder.

16. ametinget viser til at Finnmarkskommisjonen i feltene de har utredet har kommet til at lokalbefolkningens rettigheter er av langt eldre dato enn statens hevding av eierskap av grunnen i Finnmark. Statens tidligere disposisjoner som en hevder av eiendomsrett i Finnmark har i stor utstrekning skjedd i strid med lokale oppfatninger, og blitt brukt som virkemiddel for en statlig politikk der målet var å fornorske samisk kultur. Dette har da også statlige myndigheter i ettertid selv lagt til grunn var krenkende og diskriminerende overfor samene. En slik politikk og disponering kan ikke anses som rettsskapende og underbyggende av statens eierønsker av grunn i Finnmark, slik at det blir samene som i praksis har bevisbyrden for sine rettigheter. Norge har de siste tiår påtatt seg folkerettslige forpliktelser som skal beskytte samene som folk og urfolk for overgrep fra myndighetene. Sametinget vil derfor framheve at fortidens statlige disposisjoner må tolkes i lys av overgreps- og diskrimineringsvernet i folkeretten når de underliggende rettigheter skal kartlegges og anerkjennes. Sametinget understreker at dette er forhold som må inngå i den tingsrettslige vurderingen som gjøres etter finnmarkslovens § 5.

17. Sametinget viser til at Stortingets justiskomiteé i Innst. O. nr. 80 (2004-2005) 'Finnmarksloven' har gitt uttrykk for at Finnmarkseiendommens eierskap delvis var ment å være av midlertidig karakter, jf. justiskomiteens merknad til § 29 om at: "grunn som Finnmarkseiendommen står som eier av i realiteten (kan) eies av andre". Denne tilnærming samsvarer med Sametingets posisjon i konsultasjonene om finnmarksloven.

18. Sametinget påpeker at Stortinget har lagt til grunn at samer og samiske lokalsamfunn har kollektiv eiendomsrett av områder i Finnmark, og sikkert i indre deler av Finnmark (jf, finnmarksloven §§ 5, 9 og 10 og justiskomiteens notat av 21.03.05). Sametinget mener at denne forståelsen underbygges av rettsutviklingen både gjennom høyesterettspraksis og utviklingen av forståelsen av Norges folkerettslige forpliktelser overfor samene som folk og

urfolk. Sametinget ser at dette må gis betydning i Finnmarkskommisjonens vurderinger i arbeidet med identifisering av rettigheter i Finnmark.

Land- og ressursrettigheter utenfor Finnmark

19. Sametinget konstaterer at det har gått over 6 år siden Samerettsutvalget avga sin innstilling om land- og ressursrettigheter utenfor Finnmark uten at det er større framdrift i konsultasjonene om det oppfølgende lovarbeidet. Sametinget vil uttrykke bekymring over den manglende framdriften og ser det som uheldig at anerkjennelsen av samenes kollektive og individuelle land- og ressursrettigheter utenfor Finnmark fortsatt er uavklart, samtidig som det er et tiltakende press på areal- og ressursgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.
20. Sametinget framhever at vedtakelsen av finnmarksloven slo fast viktige rettslige og politiske prinsipper for anerkjennelse, sikring, styring og kartlegging av samer og andres kollektive og individuelle land- og ressursrettigheter. Fastsettingen av konsultasjonsprosedyrene mellom statlige myndigheter og Sametinget ved kgl. resolusjon i 2005 innebar en tilsvarende prinsipiell avklaring. Sametinget understreker at disse fastslåtte prinsippene sammen med erfaringene med finnmarksloven tilsier at regjeringen setter fart i arbeidet med oppfølgingen av Samerettsutvalgets utredning fra 2007.

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Innledning

Sametinget viser til at det er gått ni år siden finnmarksloven ble vedtatt av et bredt flertall i Stortinget og med Sametingets enstemmige samtykke. Videre vises det til at Finnmarkseiendommens virksomhet siden 2006 og Finnmarkskommisjonens arbeid siden 2008 har gitt erfaringer med praktiseringen av loven. Sametinget har med dette foretatt en helhetlig gjennomgang av innholdet i loven og erfaringene med praktiseringen av denne.

Komiteen legger med dette fram følgende innstilling i saken:

Forslag

Forslag 1

Forslag fra Arbeiderpartiet (AP) Mariann Wollmann Magga, Marit Kirsten A. Gaup og Per Mathis Oskal, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Mathis Nilsen Eira, Tor Gunnar Nystad, Nora Marie Bransfjell, medlemmet fra Norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/SáB) Lilly Roska, medlemmet fra Arja Inger Eline Eriksen, Nordkalottfolket ved medlem Kjetil Romsdal, medlemmet fra Flyttsamelista Per Andersen Bæhr og medlemmet fra Samer sørpå Marie Therese Aslaksen fremmet følgende forslag:

Tillegg innledning

Finnmarkseiendommen er største grunneier i Finnmark, og har ett stort samfunnsansvar. Mange har store interesser i fornybare ressurser, samtidig som også ikke- fornybare ressurser blir viktigere og viktigere. Det er derfor viktig å finne en balanse mellom å ikke bruke opp arvesølvet til kommende generasjoner, og samtidig bidra til vekst og utvikling. Fefo har nå vært gjennom en oppstart- og utviklingsfase, og har bygd opp en sterk organisasjon på flere fagfelt. Samtidig vil det for fremtiden være viktig å vise Finnmarks befolkning at man ønsker å bygge opp en trygg forvaltning av våre felles ressurser.

Tillegg til punkt 2

Sametinget anser at det er vesentlig for Finnmarks befolkning å kunne ha kontakt med FeFo. Det er viktig at FeFos tilstedeværelse er synlig i flest mulig kommuner. Drifta må også være effektiv og organiseres på en måte som er akseptabelt ut fra oppgavene de skal løse, og prinsippet om tilstedeværelse i lokalmiljøer utenfor det sentrale administrasjonssted er viktig.

Punkt 3 siste setning endres til

Sametinget vil derfor arbeide for at full anerkjennelse av retten til fiske for kyst- og fjordbefolkninga i samiske områder blir lovfestet.

Nytt avsnitt under punkt 3

Sjølaksefisket er en viktig del av samisk næring og er en språk- og kulturbærer. Når Finnmarkskommisjonen skal behandle rettighetskrav må det tas hensyn til krav om retten til gamle sjølaksefiskeplasser i aktuelle områder. Dette må vurderes før det gis tillatelse til etablering av fiskeoppdrett..

Nytt punkt etter punkt 3

Sametinget ser at det kan være nødvendig å sette i gang en utredning hvor man får klarhet i forholdet mellom Finnmarksloven, med dets tilhørende retningslinjer og forskrifter, og med Naturmangfoldloven. Det vil spesielt være viktig å se hvordan dette forholdet kan innvirke på FeFos arbeid.

Endringsforslag punkt 4, erstatter 2. og 3. setning

Det er viktig at retningslinjene for «endret bruk av utmark» kommer i aktiv bruk, slik at Sametinget får et grunnlag for å kunne evaluere og oppdatere disse på basis av erfaringer. FeFo bør igangsette et arbeid med å utvikle en veileder til retningslinjene, slik at det klart fremgår hva som inngår i begrepene. Sametinget forutsetter en bred prosess rundt dette arbeidet. Det må videre sikres at saksbehandlingsrutiner endres, slik at det i hver enkelt sak gjøres en konkret vurdering av retningslinjenes sentrale punkter, og at dette fremgår av vedtaket.

Erstatter punkt 6

Sametinget er positiv til utbetaling av eventuelt overskudd slik det er skissert i finnmarksloven. Det bør likevel sikres midler til allmenntilgode formål før en slik overskuddsutbetaling avgjøres. Det forutsettes at Sametingsrådet legger frem forslag til løsning for forvaltning av Sametingets del av overskuddet. Sametinget ber Sametingsrådet komme tilbake med en sak til plenum av hvordan overskuddsmidler skal forvaltes. Det må sikres at disse verdiene forblir i Finnmark. Inntekter fra salg og avhending av eiendommer og andre verdier må vurderes avsatt på fond eller sikres på annen måte, til rettigheter er avklart gjennom Finnmarkskommisjonens behandling av rettighetskrav. Det må vurderes hvor stor del av slike inntekter som kan tilbakeføres eventuelle rettighetshavere.

Erstatter punkt 7 bortsett fra de to siste setningene i rådets forslag

FeFo's målsetning er å utøve en forvaltning etter finnmarkslovens bestemmelser. Det bør være en harmoni mellom FeFos kostnader til ulike varer og tjenester og den prisen som brukerne skal betale. Som grunnforvalter må FeFo sørge for at tomter til allmenntilgode formål som skoler, sykehus og annet (ikke-kommersielle formål) er på et nivå som ikke hindrer gjennomføring. Det vil være opp til FeFo å sette betingelser i forbindelse med slike tomteoverdragelser. Sametinget ønsker ikke at FeFo skal eie selskaper eller finansiere prosjekter som har utgangspunkt i ressurser og bruk som medfører endret bruk av utmark og avhending av fast eiendom. Slik forretningsvirksomhet vil kunne komme i strid med opparbeidede kollektive og individuelle rettigheter. Der Finnmarkseiendommen vurderer(.....)

Nye avsnitt under punkt 9

Det bør vurderes om jakt og fiske kan skilles ut fra FeFos portefølje som en egen ikke-kommersiell enhet, hvor inntekter fra salg av jakt- og fiskekort skal gå tilbake til vilt- og fiskestell i Finnmark. Modellen her kan være statsallmenningene, hvor dette prinsippet praktiseres. Jakt og fiske i disse områdene faller ikke inn under EØS-bestemmelsene. Dermed vil det være enklere å skjerme bruk som er ment å være vernet i loven. I det videre arbeidet må Finnmarkseiendommen også legge større vekt på de prinsippene som ble slått fast da EØS-avtalen mellom Norge og EU ble inngått. Dette er

referert i Ot.prp. nr. 53 (2002–2003) der forholdet mellom EU og samenes rett til tradisjonell bruk, samt i St.prop 2007:13 ”Den nye sameretten”, som slår fast at EØS-avtalen ikke skulle være til ulempe for samisk kultur. Sametinget ber om at Fefo gjeninnfører 5- kilometersregelen for innlandsfiske, alternativt begrensningssoner med bakgrunn i ressursgrunnlag i det enkelte vann.

Sametinget har registrert den store nedgangen i det tradisjonelle sjølaksefisket, både når det gjelder antall plasser og antall fiskere. FeFo må ta grep for å beskytte de registrerte lakseplassene på sin grunn, og flest mulig må få øke antall plasser. Det bør åpnes for at andre enn kommunens innbyggere kan få lakseplass dersom det er ledige plasser.

Sametinget mener det bør utvikles en rekrutteringsordning i sjølaksefisket gjennom lakseplasser avsatt til ungdom etter egne regler i tildelingene.

Forslag 2

Forslag fra Arbeiderpartiet (AP), Norske samers riksforbund (NSR), Norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/SÁB), Árja, Samer sørpå, Flyttsamelista, Fastboendes liste og Nordkalottfolket:

Tillegg i punkt 8 (tillegget fremkommer i kursiv)

Sametinget ser at Finnmarkseiendommen kan forestå og delta i forretningsvirksomhet basert på fornybare ressurser, der dette *a) ikke strider mot Finnmarkslovens formålsbestemmelse om å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, b) ikke medfører endret bruk av utmark...*

Tillegg i punkt 13 siste setning (tillegget fremkommer i kursiv)

Sametinget krever at det på statsbudsjettet for 2015 avsettes midler til Finnmarkskommisjonen på egen post slik at *Finnmarkskommisjonen kan fullføre sitt arbeid i tråd med Finnmarkslovens intensjon. Sametinget forutsetter at Sametinget konsulteres ved fastsettelsen av denne budsjettposten.*

Tillegg i punkt 16 skal inn og erstatte: Statens disposisjoner.... Til:med lokal oppfatning(.....)

(.....) eierskap av grunnen i Finnmark. Likevel har Finnmarkskommisjonen i de utredede feltene nærmest utelukkende konkludert at Finnmarkseiendommen eier all grunn og at det heller ikke foreligger grunnlag for å anerkjenne individuelle eller kollektive bruksrettigheter av annen art enn de som allerede anerkjennes etter finnmarksloven §§ 22 og 23. Finnmarkskommisjonen begrunner sine konklusjoner med at staten har hatt så aktive og omfattende disposisjoner at det utelukker eiendoms- og bruksrett for lokalbefolkningen. Sametinget er kritisk til de manglende funn av individuelle og kollektive rettigheter. I den sammenheng ser Sametinget det nødvendig å vise til at statens tidligere disposisjoner som hevder av eiendomsrett i Finnmark i stor utstrekning har skjedd i strid med lokale oppfatninger (...)

Tillegg i punkt 16 som tilføyelse på slutten av siste setning:

og i Finnmarkskommisjonens arbeid.

Tillegg i punkt 18 som ny siste setning:

Etter Sametingets syn har ikke dette vært gjort av Finnmarkskommisjonen så langt.

Forslag 3

Forslag fra Arbeiderpartiet (AP), Árja, Fastboendes liste, Samer sørpå, Flyttsamelista og Nordkalottfolket:

Tillegg til punkt 9 (fornybare ressurser)

De siste årene har det vært lite ryper i finnmark, og Fefo har regulert alle likt. Ved ressursknapphet skal man først regulere tilreisendes høsting. Sametinget mener at Fefo ikke har tatt hensyn til finnmarksloven og lokalbefolkningens høsting.

Forslag 4

Forslag fra Arbeiderpartiet (AP), Samer sørpå og Árja:

Tillegg til punkt 2 Lokalisering

FeFo må revurdere sin virksomhet og tilstedeværelse, og må gjenopprette kontorer som er lagt ned.

Nye avsnitt under punkt 9

Videre bør tradisjonell samisk bruk av gammer, herunder byggeskikk ivaretas. Punktbeste av eldre gammer i tradisjonell stil bør vurderes, men Sametinget uttrykker bekymring for at innføring av festeavgift vil stride mot den allmenne oppfatning av eierforhold, og at tradisjonen med åpne gammer vil forsvinne.

Sametinget må også selv prioritere ulike rekrutteringstilskudd og -programmer.

Forslag 5

Forslag fra Árja, Fastboendes liste, Samer sørpå, Flyttsamelista og Nordkalottfolket:

Tillegg til punkt 9 Fornybare ressurser

Sametinget så at det var overtramp fra styret i Fefo når de leide bort elgjakt i Anarjohka nasjonalpark til et firma utenfor kommunen. Hensynet til lokalbefolkningen ble ikke ivaretatt fordi lokale jegere ble utestengt i kommunene som lokal viltmyndighet ble ikke hørt. Dette er ikke forenelig med Finnmarksloven.

Sametinget mener at vedhogst skal være gratis for befolkningen i Finnmark.

Forslag 6

Forslag fra Árja, Fastboendes liste, Samer sørpå og Nordkalottfolket:

Tillegg til punkt 9 Fornybare ressurser

Sametinget mener at bygging av hytte/gamme i områder som er brukt av lokalbefolkningen ikke er endret bruk, siden man ikke kan forvente at befolkningen som driver med høsting av utmarka skal bo i lavvo eller telt. Videre mener Sametinget at å ta i bruk nye hjelpemidler ikke er endret bruk av utmark i forbindelse med utmarkshøsting.

Jordbruk er en gammel næring i samiske områder og etter Sametingets syn er ikke tilleggsjord til bønder endret bruk. Man har eksempler på bønder ikke får tilleggsjord, og Fefo begrunner det med endret bruk. Dette er misbruk av sametingets retningslinjer.

Forslag 7

Forslag fra Árja, Samer sørpå og Fastboendes liste:

I overskriften "Fornybare ressurser" nytt punkt 11. Nåværende punkt 11 blir da punkt 12 osv.

Sametinget ser behov for at Finnmarkseiendommen i større grad vurderer utviklingstiltak som særlig retter seg mot samiske bygdesamfunn og grender som er eller kan være fraflytningstruet. Sametinget forutsetter at Finnmarkseiendommen legger frem strategier som kan bidra til å opprettholde bosetninger i slike bygdesamfunn og grender. Eksempelvis kan Finnmarkseiendommen som grunneier tilrettelegge for lokal forvaltning av fornybare ressurser og støtte opp om lokal tradisjonell bærekraftig høsting av naturressurser. Dette er i tråd med Finnmarkslovens formål og er viktig for å sikre at kunnskap om samisk tradisjonell utmarkshøsting og -utnytting består og videreføres.

Forslag 8

Forslag fra Fastboendes liste og Árja :

Tillegg til punkt 6

Etter at Fefo ble oppretter gikk prisene for befolkningen i Finnmark dramatisk opp, og samtidig går Fefo med 10 talls millioner med overskudd på bekostning av folk som er bosatt i Finnmark. Det er meget beklagelig at styret i Fefo har satt prisen så høyt opp for lokalbefolkningen, og sametinget ber om at Fefo nedjusterer prisnivået. I dag er prisen så høy at ungdom har vanskelighet med å kunne etablere seg, kjøpe eiendom, eller leie fra Fefo. Sametinget ber om at Fefo nedjusterer alle prisene til befolkningen i Finnmark.

Veidekulturen har og er viktig for lokalsamfunn i Finnmark, da spesielt høsting av utmarksressurser. Derfor skal Fefo ikke ta avgifter fra folk i Finnmark som høster av naturen.

Alle hytter som brukes i primærnæringer og utmarksbruk i Finnmark skal ikke betale avgifter.

Fefo er den som forvalter grunnen i Finnmark, og da bør Fefo være den som tilrettelegger for virksomheter som driver med høsting og bruk av fornybare ressurser.

Det er bra at Fefo engasjerer seg i etablering av større næringsvirksomhet på grunn i Finnmark, selvsagt innenfor rammene gitt i Finnmarksloven. Sametinget ser behov for at større næringsaktører etablerer seg i Finnmark av hensyn til nye arbeidsplasser.

Forslag 9

Forslag fra Fremskrittspartiet ved medlem Bengt Rune Strifeldt:

Erstatter sametingsrådets forslag

Sametinget vil be Stortinget oppheve finnmarksloven, avvikle FEFO, og overføre eiendommene til de respektive kommuner. Sametinget viser til den varslede kommunereformen, og mener større og mer robuste kommuner vil ha mer nærhet til brukerne enn FEFO, og vil både ha større demokratisk legitimitet og større kompetanse til å forvalte den offentlige grunnen i Finnmark til beste for innbyggerne. Uavhengig av innbyggernes etnisitet.

Forslag 10

Forslag fra Nordkalottfolket:

Erstatter sametingsrådets forslag

Sametinget vil påpeke at en sak om oppfølging av finnmarksloven burde ha et mye bredere utgangspunkt, der prosessen var forankret i alle folkevalgte organ i Finnmark. Vi tror et ensidig initiativ fra Sametinget rundt dette spørsmålet vil bli oppfattet som et ønske om å skjerpe loven på bekostning av den ikke-samiske befolkningen.

Sametinget bør i tillegg snarest behandle og få på plass egne retningslinjer eller en eierstrategi for sitt engasjement i FEFO. Her kunne man også gi sine synspunkter på hvordan styrerepresentanter skal ivareta sin rolle i FEFO-styret

Finnmarkseiendommen er største grunneier i Finnmark og har ett stort samfunnsansvar. Mange har store interesser i fornybare ressurser, samtidig som også ikke-fornybare ressurser blir viktigere og viktigere. Det er derfor viktig å finne en balanse mellom å ikke bruke opp arvesølvet til kommende generasjoner, og samtidig bidra til vekst og utvikling. FEFO har nå vært gjennom en oppstart- og utviklingsfase, og har bygd opp en sterk organisasjon på flere fagfelt. Samtidig vil det for fremtiden være viktig å vise Finnmarks befolkning at man ønsker å bygge opp en trygg forvaltning av våre felles ressurser. FEFO skal forvaltes til beste for alle Finnmarkinger. Dette innebærer at både samisk, kvensk og norsk kultur skal leve videre.

Prinsipper for eierstrategier kan være:

FEFO skal ha en sunn og nøktern økonomi. Selskapet trenger ikke høyest mulig overskudd som mål for sin virksomhet. FEFO skal fortrinnsvis drive med forvaltning av våre felles ressurser.

FEFO anerkjenner og respekterer lokalbefolkningens hevdvunne rett til bruk av naturen og utmark.

FEFO gjeninnfører 5-kilometersregelen for innlandsfiske, alternativt begrensningssoner med bakgrunn i ressursgrunnlag i det enkelte vann.

FEFO skal legge til rette for at naturen fortsatt skal være en viktig del av levesettet til Finnmarkinger, og gjennom dette kunne danne grunnlag for bærekraftige arbeidsplasser i lokalsamfunnene.

FEFO skal organiseres slik at flest mulig ansatte og arbeidsoppgaver er tilknyttet hovedkontoret.

Festpriser for tomter og andre avgifter skal holdet på et så lavt nivå som mulig, spesielt for privatpersoner og primærnæringer. Det skal i størst mulig grad søkes å ha samme pris på tomter i hele fylket.

Sametinget har utarbeidet retningslinjer for endret bruk av utmark. Disse er ment som et verktøy for Fefo ved vesentlige inngrep i samiske områder. Retningslinjene kan oppfattes dit hen at de skal ivareta reindriftsamiske interesser på bekostning av andre samiske næringer og interesser. Dette gir en ubalanse, og det kan synes som reindrifta har sterkere rettigheter enn alle andre i Finnmark. I tillegg sier retningslinjene ingenting om hvordan man skal behandle saker når det er konflikt mellom ulike samiske interesser. Slik retningslinjene er formulert i dag, vil det oppfattes som at reindrifta har større verdi enn all annen næring og samfunnsniv. Dette er uheldig da alle interesser skal ivaretas og veies likt. Sametinget ber derfor om å få retningslinjer for endret bruk av utmark til behandling.

Forslag 11

Forslag fra Fastboendes liste:

Tillegg til punkt 9 (fornybare ressurser)

Finnmarkseiendommen bør ta hensyn til lokale forhold ved forvaltning av fiskeressurser, her i Finnmark er det flere plasser som er regulert for fiske på grunn av ressursknapphet. I de områdene bør Fefo høre med lokale fiskemyndigheter om grunnen, og eventuelt stenge for utlendinger å fiske på egenhånd.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Merknad fra Johttisámiid listtu v/Per A. Bæhr, AP`s sametingsgruppe v/ Vibeke Larsen, NSR-NSR/SAB v/ representant Kirsti Guvsam, ÅaSG v/ Ellinor Marita Jåma

Endret bruk av utmark

Før endret bruk av utmark tas til vurdering etter finnmarkslovens § 10 skal det innhentes forhåndsinformert samtykke fra rettighetshavere.

Vi viser til finnmarkslovens § 3 om forholdet til folkeretten. Etter internasjonal rett skal det innhentes forhåndsinformert samtykke fra berørte rettighetshavere. Dette er med på å sikre effektivt vern av samenes rettigheter til eierskap og besittelse.

Det vises til ILO 169 artikkel 14 og Urfolkserklæringens artikkel 10.

Merknad, Arbeiderpartiet v/representant Mariann Wollmann Magga

FeFo som forvalter

Vi er fornøyd med at det fremmes en sak om Finnmarkseiendommen som grunnforvalter, som skal bidra til støtte og klargjøring av Sametingets syn for Sametingets representanter i FeFo.

Vi fastslår at sakens tittel har bidratt til å skape usikkerhet og uklarhet om hva saken faktisk handler om. Oppfølging av innholdet i finnmarksloven og FeFo's praktisering er imidlertid viktig for Finnmarks befolkning.

Det vil være hensiktsmessig at hovedkontoret styrkes noe, samtidig som FeFo vil tjene på tilstedeværelse i ulike kommuner. En reetablering av nedlagte kontorsteder, som Nesseby og Karasjok, vil ikke stå i motsetning til en styrking av hovedkontoret.

Videre vil styrking av sjølaksefisket, gjennom rekrutteringstiltak både fra Sametingets og FeFos side, være nødvendig for å sikre næringens eksistens. Ungdom under etablering bør få tildelt egne fiskeplasser.

Tradisjonell samisk bruk av gammer, herunder byggeskikk bør ivaretas. Punktfeste med tilhørende festeavgift vil kunne stride mot den allmenne oppfatning av eierforhold, og Sametinget er bekymret for at tradisjonen med åpne gammer vil kunne forsvinne. Det forutsettes at rettighetsforhold er avklart gjennom Finnmarkskommisjonen før slikt punktbeste tilbys.

Kartlegging og anerkjennelse

Sametinget har et spesielt ansvar for å følge opp at tradisjonelle næringers rettigheter ivaretas av Finnmarkskommisjonen, som en oppfølging av Finnmarksloven. Det hersker fortsatt tvil i deler av befolkningen i Finnmark, om hvordan krav skal meldes inn og følges opp når Finnmarkskommisjonen åpner såkalte felt for å undersøke rettigheter.

Man vil særlig peke på den endringen av Finnmarksloven som skjedde i 2012, hvor Finnmarkskommisjonen også fikk i mandat å behandle rettighetskrav til gamle/tradisjonelle fiskeplasser i sjøen. Sametinget ser det som viktig at en slik rettighetsavklaring finner sted, og vil vurdere etablere bistandsordninger for dem som ønsker å fremme krav om slike avklaringer.

Kostnader som påløper til å reise sak for Utmarksdomstolen kan oppfattes som hinder for å anke eventuelle manglende stadfesting av rettigheter av Finnmarkskommisjonen. Sametingsrådet bes arbeide videre med å finne løsninger for finansiering og støtte av krav som skal føres for Utmarksdomstolen, der kravene kan betraktes som avgjørende for næringsvirksomhet og dermed bosetting. Interesserepresentantene i de ulike feltene har en betydelig arbeidsmengde og Sametinget må bistå eller sørge for at disse får bistand til å ivareta sitt arbeid. Stiftelsen Protect Sapmi vil kunne utvikles til et godt verktøy for dette under forutsetning av at det finnes kompetanse på sjøsamiske rettigheter i stiftelsen.

Ressurser

I enkelte pressområder for jakt- og fiske, har lokalbefolkningen gitt uttrykk for at det har medført ressursknapphet. I disse områdene bør det gjennomføres en kartlegging av ressursituasjonen, slik at det kan settes inn tiltak for å ivareta lokalbefolkningens tradisjonelle rettigheter, og at begrensninger først innføres for andre enn lokalbefolkningen.

Merknad, Árja v/representant Inger Eline Eriksen, Fastboende liste v/ representant Isak Mathis O. Hætta, ÅaSG v/ Ellinor Marita Jåma, Nordkalottfolket v/ representant Kjetil Romsdal, Samer sørpå v/ Marie Theres N. Aslaksen og Høyre v/ Ellen Kristina Saba

Manglende tillit blandt Finnmarks befolkning til Finnmarksloven og Finnmarkseiendommen

Árja ser med bekymring at befolkningen i Finnmark synes å ha lite tillit til Finnmarksloven og de organer som er opprettet med grunnlag i Finnmarksloven, herunder særlig Finnmarkseiendommen. Det vises til Noruts rapport 2010:4 "Finnmarkseiendommen under lupen" hvor det for fire år siden ble det påpekt at Finnmarkseiendommen sliter med troverdighet blant folk generelt. Mye tyder på at dette problemet fremdeles eksisterer. Som forvalter av Finnmarks grunn er det viktig at Finnmarks innbyggere har tiltro til det arbeidet Finnmarkseiendommen er satt til å utføre.

For å nå målet om større legitimitet og tillit for Finnmarkseiendommens virke er åpenhet, informasjon og kommunikasjon av sentral betydning. For det første må befolkningen få økt kunnskap om Finnmarkseiendommens rolle, men også ha større innblikk i hva Finnmarkseiendommen gjør og skal gjøre. Dernest må befolkningen få muligheten til å påvirke og konsulteres for viktige vedtak treffes. I tillegg må avgjørelser og vedtak kommuniseres utad etter at de er truffet. For å muliggjøre dette er det viktig at det etableres samarbeid mellom Finnmarkseiendommen, kommunene, Fylkestinget og Sametinget på politisk og administrativt nivå.

Merknad, Árja v/ representant Hartvig Hansen, Fastboende liste v/ representant Isak Mathis O. Hætta, ÅaSG v/ Ellinor Marita Jåma, Nordkalottfolket v/ representant Kjetil Romsdal, AP`s sametingsgruppe v/ Vibeke Larsen

Det såkalte Fellesmøte av de fiskeberettigede er gitt retten til å velge majoriteten av medlemmene i Tanavassdragets fiskeforvaltning. Sametinget finner det urimelig at de samme fiskeberettigede ikke gis mulighet til gjennom et ekstraordinært fellesmøte å skifte ut medlemmer, som de selv har valgt, med begrunnelsen mistillit. Dersom en majoritet av de fiskeberettigede står bak en slik begrunnelse, så må forskriften åpne for en utskifting av flere enn ett til to enkeltmedlemmer.

Forslag 12, representant Mariann Wollmann Magga, Arbeiderpartiet

Tillegg til punkt 2

Det vil være hensiktsmessig at hovedkontoret styrkes noe, samtidig som FeFo vil tjene på tilstedeværelse i ulike kommuner. En reetablering av nedlagte kontorsteder, som Nesseby og Karasjok, vil ikke stå i motsetning til en styrking av hovedkontoret.

Nye avsnitt under punkt 9

Tradisjonell samisk bruk av gammer, herunder byggeskikk bør ivaretas. Punktfeste med tilhørende festeavgift vil kunne stride mot den allmenne oppfatning av eierforhold, og Sametinget er bekymret for at tradisjonen med åpne gammer vil kunne forsvinne.

Det bør at rettighetsforhold er avklart gjennom Finnmarkskommisjonen før slikt punktfeste tilbys.

Videre vil styrking av sjølaksefisket, gjennom rekrutteringstiltak både fra Sametingets og FeFos side, være nødvendig for å sikre næringens eksistens. Ungdom under etablering bør få tildelt egne fiskeplasser.

Forslag 13, representant Inger Eline Eriksen, Árja

Tilleggsforslag til rådets innstilling. Nytt tilleggspunkt under "*Fornybare ressurser*"

Sametinget viser til Finnmarkseiendommens planlagte revisjon av retningslinjene for forpaktning av anadrome vassdrag i Finnmark og Finnmarkseiendommens gjennomgang av eksisterende kontrakter for forpaktning. Den lokale forvaltningen av lakseførende vassdrag i Finnmark er et eksempel på hvordan lokale rettighetshavere har hatt muligheten til å være en av premissleverandørene for faktisk bruk og forvaltning av utmark. En endring av forpaktningsordningen vil kunne resultere i at den lokale forvaltningen i betydelig grad innskrenkes, samt at rettighetshavernes bruk må endres. Sametinget er derfor av det syn at en revisjon av forpaktningsordningen må utsettes til Finnmarkskommisjonens utredningsarbeid i de aktuelle områder er ferdigstilt. Under enhver omstendighet må Finnmarkseiendommens forpaktning av anadrome vassdrag skje i tråd med sedvanebasert bruk og forvaltning og den tradisjonen som har vært praktisert lokalt.

III Votering

Av 39 representanter var 36 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Forslag 9 ble forkastet med 33 mot 3 stemmer.
Forslag 10 ble forkastet med 33 mot 3 stemmer.
Forslag 12 del I ble vedtatt med 20 mot 16 stemmer
Forslag 12 del II ble vedtatt med 19 mot 17 stemmer
Forslag 12 del III forkastet med 25 mot 11 stemmer
Forslag 12 del IV ble vedtatt med 32 mot 4 stemmer
Forslag 13 ble forkastet med 23 mot 13 stemmer
Forslag 7 ble forkastet med 28 mot 8 stemmer
Forslag 5 ble forkastet 27 mot 9 stemmer
Forslag 6 ble forkastet med 26 mot 10 stemmer
Forslag 8 ble forkastet med 29 mot 7 stemmer
Forslag 11 ble forkastet med 31 mot 5 stemmer
Forslag 3 ble vedtatt med 20 mot 16 stemmer
Forslag 2 ble vedtatt med 32 mot 4 stemmer
Forslag 1 ble vedtatt med 31 mot 5 stemmer
Forslag 4 ble trukket

Nærings- og kulturkomiteens tilrådning ble vedtatt med 31 mot 5 stemmer.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Tor Gunnar Nystad, saksordfører	Mariann Wollmann Magga
	Tor Gunnar Nystad	
2	Arthur Johan Tørfoss	Inger Elin Utsi
		Mariann Wollmann Magga
		Piera Heaika Muotka
3	Silje Karine Muotka	
4	Mariann Wollmann Magga	Ellen Kristine Saba
		Hartvik Hansen

		Christina Henriksen
	Mariann Wollmann Magga	
5	Inger Eline Eriksen	Ellen Kristine Saba
		Ronny Wilhelmsen
		Marie Therese N. Aslaksen
6	Isak Mathis O. Hætta	Christina Henriksen
		Inger Elin Utsi
		Johan Vasara
	Isak Mathis O. Hætta	
7	Per Mathis Oskal	Inger Elin Utsi
	Per Mathis Oskal	
8	Nora Marie Bransfjell	
9	Per Andersen Bæhr	Mariann Wollmann Magga
		Inger Eline Eriksen
	Per Andersen Bæhr	
10	Kirsti Guvsám	
11	Kjetil Romsdal	Inger Elin Utsi
		Vibeke Larsen
		Inger Eline Eriksen
	Kjetil Romsdal	
12	Beaska Niillas	
13	Christina Henriksen	
14	Ronny Wilhelmsen	
15	Hartvik Hansen	
16	Mariann Wollmann Magga	
17	Inger Elin Utsi	
18	Christina Henriksen	
19	Ellen Kristine Saba	
20	Ellinor Marita Jáma	
21	Kirsti Guvsám	
22	Mariann Wollmann Magga	
23	Láilá Susanne Vars, til forr. Orden	
24	Isak Mathis O. Hætta, til forr. Orden	
25	Marie Therese N. Aslaksen, til forr. Orden	
26	Tor Gunnar Nystad, saksordfører	
27	Isak Mathis O. Hætta, til forr. Orden	
28	Marie Therese N. Aslaksen, til forr. orden	
29	Inger Eline Eriksen, til forr. Orden	
30	Aud Marthinsen, til forr. orden	
31	Jørn Are Gaski, til forr. orden	
32	Isak Mathis O. Hætta, til forr orden	
33	Marie Therese N. Aslaksen, til forr. orden	
34	Mariann Wollmann Magga, til	

VI Sametingets vedtak

Sametinget viser til at det er gått ni år siden finnmarksloven ble vedtatt av et bredt flertall i Stortinget og med Sametingets enstemmige samtykke. Videre vises det til at Finnmarkseiendommens virksomhet siden 2006 og Finnmarkskommisjonens arbeid siden 2008 har gitt erfaringer om praktiseringen av loven. Dette tilsier at Sametinget foretar en helhetlig gjennomgang og uttrykker samlede prioriteringer for den videre oppfølgingen av finnmarksloven, samt uttrykker et tydelig grunnlag for oppfølging og en støtte for arbeidet til oppnevnte medlemmer i organer etablert etter finnmarksloven.

Finnmarkseiendommen er største grunneier i Finnmark, og har ett stort samfunnsansvar. Mange har store interesser i fornybare ressurser, samtidig som også ikke- fornybare ressurser blir viktigere og viktigere. Det er derfor viktig å finne en balanse mellom å ikke bruke opp arvesølvet til kommende generasjoner, og samtidig bidra til vekst og utvikling. Fefo har nå vært gjennom en oppstart- og utviklingsfase, og har bygd opp en sterk organisasjon på flere fagfelt. Samtidig vil det for fremtiden være viktig å vise Finnmarks befolkning at man ønsker å bygge opp en trygg forvaltning av våre felles ressurser.

Generelt

1. Sametinget viser til at Stortinget har lagt til grunn at hovedformålet med finnmarksloven er å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur. Dette er framhevet ved at det av lovens formålsbestemmelse framkommer at grunn og naturressursene i Finnmark skal forvaltes særlig som grunnlag for samisk kultur, reindrift, utmarksbruk, næringsutøvelse og samfunnsliv. Sametinget minner om at dette hovedformålet skal synliggjøres og aktivt ivaretas i oppfølgingen av lovens enkelte bestemmelser.
2. Sametinget viser til sitt vedtak i Sak 56/05 om lokalisering av Finnmarkseiendommen i Porsanger. Det konstateres at Finnmarkseiendommen har etablert sitt hovedkontor i Lakselv. Sametinget merker seg likevel at størstedelen av Finnmarkseiendommens ansatte har arbeidsplass andre steder enn i Lakselv. Sametinget ber Finnmarkseiendommen se til at hovedtyngden av kompetanse og ansatte i Finnmarkseiendommen er ved hovedkontoret i Lakselv. Sametinget anser at det er vesentlig for Finnmarks befolkning å kunne ha kontakt med FeFo. Det er viktig at FeFos tilstedeværelse er synlig i flest mulig kommuner. Drifta må også være effektiv og organiseres på en måte som er akseptabelt ut fra oppgavene de skal løse, og prinsippet om tilstedeværelse i lokalmiljøer utenfor det sentrale administrasjonssted er viktig. Det vil være hensiktsmessig at hovedkontoret styrkes noe, samtidig som FeFo vil tjene på tilstedeværelse i ulike kommuner. En reetablering av nedlagte kontorsteder, som Nesseby og Karasjok, vil ikke stå i motsetning til en styrking av hovedkontoret.
3. Sametinget viser til sitt vedtak i Sak SP 19/12 om Prop 70 L (2011-2012) Kystfiskeutvalget og vil igjen slå fast at samene har etablert rettigheter til fiske og andre marine ressurser i kystnære samiske områder. Sametinget holder fast ved at samer og andre bosatt ved kysten har rett til fiske på grunnlag av alders tids bruk og lokal sedvane. Folkerettens regler om urfolk og minoriteter gir i tillegg rett til fiske på selvstendig grunnlag. Det understrekes at lovendringene som følge av Prop 70 L (2011-2012) ikke kan forstås å gjør inngrep i opparbeidede rettigheter til fiske. Sametinget vil derfor arbeide for at full anerkjennelse av retten til fiske for kyst- og fjordbefolkninga i samiske områder blir lovfestet.

Sjølaksefisket er en viktig del av samisk næring og er en språk- og kulturbærer. Når Finnmarkskommisjonen skal behandle rettighetskrav må det tas hensyn til krav om retten til gamle sjølaksefiskeplasser i aktuelle områder. Dette må vurderes før det gis tillatelse til

etablering av fiskeoppdrett.. Sametinget ser at det kan være nødvendig å sette i gang en utredning hvor man får klarhet i forholdet mellom Finnmarksloven, med dets tilhørende retningslinjer og forskrifter, og med Naturmangfoldloven. Det vil spesielt være viktig å se hvordan dette forholdet kan innvirke på FeFos arbeid.

Finnmarkseiendommen

Sametinget viser til at Finnmarkseiendommens styre skal fatte vedtak om endret bruk av utmark og avhendelse av fast eiendom etter finnmarksloven § 10, jf. §§ 4 og 5. Det er viktig at retningslinjene for «endret bruk av utmark» kommer i aktiv bruk, slik at Sametinget får et grunnlag for å kunne evaluere og oppdatere disse på basis av erfaringer. FeFo bør igangsette et arbeid med å utvikle en veileder til retningslinjene, slik at det klart fremgår hva som inngår i begrepene. Sametinget forutsetter en bred prosess rundt dette arbeidet. Det må videre sikres at saksbehandlingsrutiner endres, slik at det i hver enkelt sak gjøres en konkret vurdering av retningslinjenes sentrale punkter, og at dette fremgår av vedtaket.

Eventuell bemyndigelse til administrasjonen om å fatte vedtak om endret bruk av utmark og avhendelse av fast eiendom kan etter Sametingets mening bare knyttes til saker av mindre omfang og uten prinsipiell betydning eller premissgivende virkning.

4. For ivaretagelsen av varslings- og høringsretten, etter forvaltningslovens § 16, jf. finnmarksloven § 18, for vedtak om endret bruk av utmark og avhendelse av fast eiendom, legger Sametinget til grunn at Finnmarkseiendommen som hovedregel kan samordne dette med høringene som foretas av plan- og konsesjonsmyndighetene.
5. Sametinget er positiv til utbetaling av eventuelt overskudd slik det er skissert i finnmarksloven. Det bør likevel sikres midler til allmennyttige formål før en slik overskuddsutbetaling avgjøres. Det forutsettes at Sametingsrådet legger frem forslag til løsning for forvaltning av Sametingets del av overskuddet. Sametinget ber Sametingsrådet komme tilbake med en sak til plenum av hvordan overskuddsmidler skal forvaltes. Det må sikres at disse verdiene forblir i Finnmark.
Inntekter fra salg og avhending av eiendommer og andre verdier må vurderes avsatt på fond eller sikres på annen måte, til rettigheter er avklart gjennom Finnmarkskommisjonens behandling av rettighetskrav. Det må vurderes hvor stor del av slike inntekter som kan tilbakeføres eventuelle rettighetshavere.
6. FeFo's målsetning er å utøve en forvaltning etter finnmarkslovens bestemmelser. Det bør være en harmoni mellom FeFos kostnader til ulike varer og tjenester og den prisen som brukerne skal betale. Som grunnforvalter må FeFo sørge for at tomter til allmennyttige formål som skoler, sykehus og annet (ikke-kommersielle formål) er på et nivå som ikke hindrer gjennomføring. Det vil være opp til FeFo å sette betingelser i forbindelse med slike tomteoverdragelser. Sametinget ønsker ikke at FeFo skal eie selskaper eller finansiere prosjekter som har utgangspunkt i ressurser og bruk som medfører endret bruk av utmark og avhendelse av fast eiendom. Slik forretningsvirksomhet vil kunne komme i strid med opparbeidede kollektive og individuelle rettigheter. Der Finnmarkseiendommen vurderer behovet for å avvike fra denne hovedregelen bes det om at dette tas opp med Sametinget for drøfting. Sametinget ber Finnmarkseiendommen overveie alternativer til sitt eierskap i Finnmark Kraft as.
7. Sametinget ser at Finnmarkseiendommen kan forestå og delta i foretningsvirksomhet basert på fornybare ressurser, der dette a) ikke strider mot Finnmarkslovens formålsbestemmelse om å sikre naturgrunnlaget for samisk kultur, b) ikke medfører endret bruk av utmark og avhendelse av eiendom, c) ikke er til hinder for etablert tradisjonell næringsvirksomhet, og d) virker til å forvalte ressursene på en økologisk bærekraftig måte.

Fornybare ressurser

8. Sametinget framhever at Finnmarkseiendommens forvaltning av fornybare ressurser må skje ut fra forståelsen av at lokalbefolkningen har en rett på selvstendig rettsgrunnlag i alders tids bruk og sedvane til jakt, fangst, fiske, hogst og annen høsting. Reguleringer eller disponeringer av de fornybare ressursene må dermed skje slik at lokalbefolkningens rett til bruk blir videreført og ikke fortrent av andre.

Det bør vurderes om jakt og fiske kan skilles ut fra FeFos portefølje som en egen ikke-kommersiell enhet, hvor inntekter fra salg av jakt- og fiskekort skal gå tilbake til vilt- og fiskestell i Finnmark. Modellen her kan være statsallmenningene, hvor dette prinsippet praktiseres. Jakt og fiske i disse områdene faller ikke inn under EØS-bestemmelsene. Dermed vil det være enklere å skjerme bruk som er ment å være vernet i loven. I det videre arbeidet må Finnmarkseiendommen også legge større vekt på de prinsippene som ble slått fast da EØS-avtalen mellom Norge og EU ble inngått. Dette er referert i Ot.prp. nr. 53 (2002–2003) der forholdet mellom EU og samenes rett til tradisjonell bruk, samt i St.prop 2007:13 ”Den nye sameretten”, som slår fast at EØS-avtalen ikke skulle være til ulempe for samisk kultur. Sametinget ber om at Fefo gjeninnfører 5- kilometersregelen for innlandsfiske, alternativt begrensningssoner med bakgrunn i ressursgrunnlag i det enkelte vann.

Sametinget har registrert den store nedgangen i det tradisjonelle sjølaksefisket, både når det gjelder antall plasser og antall fiskere. FeFo må ta grep for å beskytte de registrerte lakseplassene på sin grunn, og flest mulig må få øke antall plasser. Det bør åpnes for at andre enn kommunens innbyggere kan få lakseplass dersom det er ledige plasser.

Sametinget mener det bør utvikles en rekrutteringsordning i sjølaksefisket gjennom lakseplasser avsatt til ungdom etter egne regler i tildelingene.

De siste årene har det vært lite ryper i finnmark, og Fefo har regulert alle likt. Ved ressursknapphet skal man først regulere tilreisendes høsting. Sametinget mener at Fefo ikke har tatt hensyn til finnmarksloven og lokalbefolkningens høsting.

Tradisjonell samisk bruk av gammer, herunder byggeskikk bør ivaretas. Punktfeste med tilhørende festeavgift vil kunne stride mot den allmenne oppfatning av eierforhold, og Sametinget er bekymret for at tradisjonen med åpne gammer vil kunne forsvinne.

Videre vil styrking av sjølaksefisket, gjennom rekrutteringstiltak både fra Sametingets og FeFos side, være nødvendig for å sikre næringens eksistens. Ungdom under etablering bør få tildelt egne fiskeplasser.

9. Sametinget understreker at andres adgang til fornybare ressurser kan reguleres sterkere og på andre måter enn lokalbefolkningens bruk. Dette følger både av finnmarkslovens §§ 5, 21 og 27, samt ILO 169 artikkel 14, jf. finnmarksloven § 3. Særlig der lokalbefolkningen etterspør reguleringer for å sikrer en videreføring av sin bruk av naturressursene i sine bruksområder må dette søkes ivaretatt. Dette kan skje på flere måter, også ved særskilte reguleringer i fastsatte innskrenkingsområder. Sametinget ser derfor at Finnmarkseiendommen, i samarbeid med lokalbefolkningen, foretar konkrete vurderinger av den lokale bruken (jf. § 5 og 21) og ressursituasjonen (jf. § 27) for å ivareta lokalbefolkningens fortsatte bruk, forvaltning og inntjening. Sametinget mener denne tilnærmingen også må ligge til grunn ved søknader om særskilt rett til lokal utnyttelse (jf. § 24) og tildeling av rett til lokal forvaltning av jakt og fiske (jf. § 26).

Tana og Neiden

10. Det konstateres at bruken og forvaltningen av fisket i Tana med sideelver er en rettighet for lokalbefolkningen basert på særlige rettsforhold i alders tids bruk og sedvane. Sametinget

viser til at Tanavassdragets fiskeforvaltning er et lokalt rettighetsbasert forvaltningsorgan, som til enhver tid må være representativ for et flertall av rettighetshaverne blant de ulike rettighetsgruppene. Sametinget ser fram til at den lokale stangfiskeretten i Tanavassdraget kodifiseres i lov. Sametinget ser det som særlig positivt at Klima- og miljødepartementet i sitt lovforslag til ny tanalov innarbeider en bestemmelse tilsvarende finnmarksloven bestemmelse om forholdet til ILO 169. Sametinget legger til grunn at reguleringen i forskrift om andres adgang til fiske ikke skjer på en slik måte at lokalbefolkningens bruk innskrenkes.

11. Sametinget viser til at den i sitt samtykkevedtak til finnmarksloven i Sak 19/05 slo fast at sikringen av samiske rettigheter i østsamiske områder er ett av skrittene som må tas i det videre rettighetsarbeidet i Finnmark. I finnmarksloven er det slått fast at lokalbefolkningen i Neiden har en særskilt rett til fiske på grunnlag av alders tids bruk og lokal sedvane, og at det ved forskrift skal gis nærmere regler om lokal rettighetsbasert forvaltningen og utøvelsen av fisket. Sametinget framheve viktigheten av at dette arbeidet snarlig følges opp, og at det skjer slik at det i særlig grad sikrer østsamisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Kartlegging og anerkjennelse

12. Sametinget konstaterer med stor bekymring at Domstolsadministrasjonen har tildelt under halvparten av bevilgningene over statsbudsjettet for perioden 2007-2013 til arbeidet med kartlegging og anerkjennelse av eksisterende rettigheter i Finnmark. Dette kan ikke skyldes at Utmarksdomstolen for Finnmark, som ble etablert i 2014, også skal finansieres over denne bevilgningen. Den manglende oppfølgingen av bevilgningene til kartleggings- og anerkjennelsesarbeidet fra Domstolsadministrasjonens side hindrer framdriften i Finnmarkskommisjonens arbeid og setter Norge i fare for ikke å ivareta forpliktelsene i ILO 169 artikkel 14. Sametinget krever at det på statsbudsjettet for 2015 avsettes midler til Finnmarkskommisjonen på egen post *slik at Finnmarkskommisjonen kan fullføre sitt arbeid i tråd med Finnmarkslovens intensjon. Sametinget forutsetter at Sametinget konsulteres ved fastsettelsen av denne budsjettposten.*
13. Sametinget konstaterer at finnmarksloven § 5 er en rettslig forpliktelse til å anerkjenne kollektive og individuelle rettigheter samer ved langvaring bruk har opparbeidet til grunn i Finnmark.
14. Sametinget legger til grunn at Finnmarkskommisjonens mandat til kartlegging må leses i lys av finnmarksloven § 3, slik at begrepene 'annet grunnlag' i § 5 og 'nasjonal rett' i § 29 omfatter en klar forpliktelse til å benytte ILO 169 artikkel 14, samt samiske sedvaner og rettsoppfatninger som selvstendige rettskilder.
15. Sametinget viser til at Finnmarkskommisjonen i feltene de har utredet har kommet til at lokalbefolkningens rettigheter er av langt eldre dato enn statens hevding av eierskap av grunnen i Finnmark. Likevel har Finnmarkskommisjonen i de utredede feltene nærmest utelukkende konkludert at Finnmarkseiendommen eier all grunn og at det heller ikke foreligger grunnlag for å anerkjenne individuelle eller kollektive bruksrettigheter av annen art enn de som allerede anerkjennes etter finnmarksloven §§ 22 og 23. Finnmarkskommisjonen begrunner sine konklusjoner med at staten har hatt så aktive og omfattende disposisjoner at det utelukker eiendoms- og bruksrett for lokalbefolkningen. Sametinget er kritisk til de manglende funn av individuelle og kollektive rettigheter. I den sammenheng ser Sametinget det nødvendig å vise til at statens tidligere disposisjoner som hevder av eiendomsrett i Finnmark i stor utstrekning har skjedd i strid lokale oppfatninger, og blitt brukt som virkemiddel for en statlig politikk der målet var å fornorske samisk kultur. Dette har da også statlige myndigheter i ettertid selv lagt til grunn var krenkende og diskriminerende overfor samene. En slik politikk og disponering kan ikke anses som rettsskapende og underbyggende av statens eierønsker av grunn i Finnmark, slik at det blir samene som i praksis har bevisbyrden for sine rettigheter. Norge har de siste tiår påtatt seg folkerettslige forpliktelser

som skal beskytte samene som folk og urfolk for overgrep fra myndighetene. Sametinget vil derfor framheve at fortidens statlige disposisjoner må tolkes i lys av overgrep- og diskrimineringsvernet i folkeretten når de underliggende rettigheter skal kartlegges og anerkjennes. Sametinget understreker at dette er forhold som må inngå i den tingsrettslige vurderingen som gjøres etter finnmarkslovens § 5 og i Finnmarkskommisjonens arbeid.

16. Sametinget viser til at Stortingets justiskomiteé i Innst. O. nr. 80 (2004-2005) 'Finnmarksloven' har gitt uttrykk for at Finnmarkseiendommens eierskap delvis var ment å være av midlertidig karakter, jf. justiskomiteens merknad til § 29 om at: "*grunn som Finnmarkseiendommen står som eier av i realiteten (kan) eies av andre*". Denne tilnærming samsvarer med Sametingets posisjon i konsultasjonene om finnmarksloven.
17. Sametinget påpeker at Stortinget har lagt til grunn at samer og samiske lokalsamfunn har kollektiv eiendomsrett av områder i Finnmark, og sikkert i indre deler av Finnmark (jf. finnmarksloven §§ 5, 9 og 10 og justiskomiteens notat av 21.03.05). Sametinget mener at denne forståelsen underbygges av rettsutviklingen både gjennom høyesterettspraksis og utviklingen av forståelsen av Norges folkerettslige forpliktelser overfor samene som folk og urfolk. Sametinget ser at dette må gis betydning i Finnmarkskommisjonens vurderinger i arbeidet med identifisering av rettigheter i Finnmark. Etter Sametingets syn har ikke dette vært gjort av Finnmarkskommisjonen så langt.

Land- og ressursrettigheter utenfor Finnmark
18. Sametinget konstaterer at det har gått over 6 år siden Samerettsutvalget avga sin innstilling om land- og ressursrettigheter utenfor Finnmark uten at det er større framdrift i konsultasjonene om det oppfølgende lovarbeidet. Sametinget vil uttrykke bekymring over den manglende framdriften og ser det som uheldig at anerkjennelsen av samenes kollektive og individuelle land- og ressursrettigheter utenfor Finnmark fortsatt er uavklart, samtidig som det er et tiltakende press på areal- og ressursgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.
19. Sametinget framhever at vedtakelsen av finnmarksloven slo fast viktige rettslige og politiske prinsipper for anerkjennelse, sikring, styring og kartlegging av samer og andres kollektive og individuelle land- og ressursrettigheter. Fastsettingen av konsultasjonsprosedyrene mellom statlige myndigheter og Sametinget ved kgl. resolusjon i 2005 innebar en tilsvarende prinsipiell avklaring. Sametinget understreker at disse fastslåtte prinsippene sammen med erfaringene med finnmarksloven tilsier at regjeringen setter fart i arbeidet med oppfølgingen av Samerettsutvalgets utredning fra 2007.

Behandlingen av saken ble avsluttet 05.06.14 kl. 18.50

Åšši/Sak OOUK	002/14
Åšši/Sak SP	020/14

Opplæringsloven og privatskoleloven - samiske elevers rettigheter

Arkivsaknr.
14/2617

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	02.05.14	SR 054/14
Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen	20. – 22.05.14	OOUK 002/14
Sametingets plenum	03. – 06.06.14	SP 020/14

Saken påbegynt 05.06.14 kl. 18.50.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
		Sametingsrådet	Sak SR 054/14

II Forslag og merknader

Sametingsrådets forslag til innstilling:

Samiske barn- og unges rettigheter som er nedfelt i grunnloven og internasjonale konvensjoner og erklæringer, gjenspeiler seg ikke i tilstrekkelig grad i gjeldende opplærings- og privatskolelov. Sametinget krever, på bakgrunn av dette, en helhetlig gjennomgang og revidering av opplæringsloven og privatskoleloven, der målet er å sikre og styrke samiske elevers rett til opplæring i og på samisk og på grunnlag av samiske kulturverdier.

I gjeldende opplæringslov avgrenses samiske elevers rett til opplæring i og på samisk på grunnskolenivå til om de bor innenfor eller utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Elever utenfor forvaltningsområdet har rett til undervisning på samisk på grunnskolenivå dersom de utgjør et antall på minimum ti elever i kommunen. Denne retten består så lenge det er minst seks elever igjen i gruppa.

Opplæringsloven gir elever på videregående nivå rett til opplæring i samisk, men ikke på samisk. Privatskoleloven forplikter ikke private videregående skoler til å gi opplæring i og på samisk, og er ikke tydelig når det gjelder plikten til å tilby opplæring etter det samiske læreplanverket. Sametinget mener at retten i sin helhet til opplæring i og på samisk må forankres bedre i opplæringsloven og privatskoleloven. Denne retten skal i prinsippet ikke ha begrensninger og den skal følge elevene uavhengig av hvor de bor.

Likeså må samiske kulturverdier i opplæringen ivaretas i opplærings- og i privatskoleloven.

Sametinget ser nødvendigheten av å øke tilstrømmingen av samiske læremidler på hele grunnopplæringsnivået, inklusiv for samiske elever som har særskilte behov. Sametinget er opptatt av at samiske elevers rett til samiske læremidler nedfelles i opplæringsloven.

Sametinget vil rette fokus på elever med særskilte behov, disse utgjør den mest sårbare samiske elevgruppen som opplæringslovens bestemmelser omfatter. For at disse elevene skal sikres forsvarlige sakkyndige vurderinger og tilfredsstillende tilrettelagt opplæring, er det viktig at offentlige fagmyndigheter har samisk språk- og kulturkompetanse. Det må stilles tydelig krav om dette i opplæringsloven.

Sametinget konstaterer at opplæringen i og på samisk organiseres ulikt avhengig av hvor elevene bor i landet. Det er viktig at tilsynsmyndighetene øker oppmerksomheten på kvaliteten av denne opplæring. Sametinget ser det som viktig at den helhetlige kvaliteten på opplæring i og på samisk: opplæringstilbudets innhold, organisering og struktur, tilfanget av læremidler, fysiske omstendigheter, og arbeidet med å rekruttere kompetanse, blir gjenstand for tilsyn. Sametingets rolle til å påvirke tilsynsopdragene må tydeliggjøres i opplæringsloven.

På bakgrunn av dette ber Sametinget om at regjeringen snarest starter arbeidet med revisjon av opplærings- og privatskoleloven, og at Sametinget inkluderes tidlig i prosessen gjennom formell dialog og konsultasjoner.

Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteens innstilling Innledning

Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteen har behandlet sametingsrådets forslag til innstilling til opplæringsloven og privatskoleloven – samiske elevers rettigheter. Komiteen fremmer følgende innstilling.

Forslag

Forslag fra Norske samers riksforbund (NSR) Viktor Inge Paulsen, Sandra Márjá West, Nanna Thomassen og Inger Elin Kristina Utsi, medlemmene fra Arbeiderpartiet (AP) Johan Vasara og Jørn-Are Gaski, medlemmet fra Aarjel-Saemiej Gielb Tåamma Bransfjell, medlemmene fra Árja Torbjørg Leirbakken og Hartvik Hansen og medlemmet fra Høyre (H) Aili Kirste Strømg.

Forslag 1

Tillegg etter første setning i første avsnitt:

Grunnlovens § 110 a gir samiske barn rett til å bevare og utvikle deres språk og kultur. Med rett til opplæring på samisk menes nord-, sør-, og lulesamisk.

Nytt avsnitt etter første avsnitt:

Det er behov for å endre lovene og forskriftene for å ivareta samiske elevers rettigheter på følgende områder, men ikke begrenset til:

1. Rett til opplæring i og på samisk og på grunnlag av samisk kultur, uavhengig av elevens/foreldrenes bakgrunn
2. Rett til læremidler tilpasset det samiske læreplanverket
3. Samisk spesialundervisning
4. Tilsyn

Andre avsnitt i rådets innstilling starter som nummerert pkt. 1 med følgende tillegg:

Det er en svakhet i loven at samiske barns rettigheter til å få opplæring på sitt eget språk er avhengig av at minst ti elever i kommunen krever opplæring på samisk. Det er også både urimelig og upedagogisk at et barn som har startet med opplæring på samisk, kan miste dette tilbudet dersom andre elever som har hatt opplæring på samisk, flytter eller blir ferdige med grunnskolen, og det da er færre enn seks barn igjen i gruppa som får opplæring på samisk. Det er diskriminering at retten til opplæring på samisk for samiske elever begrenses til geografiske områder og antall elever som ønsker slik opplæring.

I opplæringsloven § 6-2 femte ledd står det følgende: “Utanfor samiske distrikt har samar I grunnskolealder rett til opplæring I samisk (..)”. I samme lov § 2-5 presiseres begrepet “samar”: “Same: person som kan skrivast inn i samemanntalet, jf. § 2-6 i lov 12. Juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (samelova), og barn av dei som kan skrivast inn.”. Samisk er et offisielt språk i Norge og Sametinget ser det som absolutt nødvendig at alle elever i Norge gis tilgang til å velge samisk som fag, uavhengig av elevene og foreldres personlige bakgrunn.

Det er nødvendig å endre opplæringsloven slik at retten til opplæring på samisk også gjelder elever i grunnskole utenfor samiske forvaltningsområder og uavhengig av elevene og foreldrenes personlige bakgrunn.

I opplæringsloven § 6-2, sjettede ledd heter det: Elevane avgjer sjølv om dei vil ha opplæring i og på samisk frå og med 8. årstrinnet etter første, andre og femte leddet. Dette betyr at elever kan velge bort samisk på 8. årstrinn selv om de har hatt faget fra første årstrinn. Når elevene går i 1.-7. årstrinn er det foreldre som velger om deres barn skal ha samisk på skolen. Det er kun i de kommuner som har bestemt at samisk skal være obligatorisk fag (Kautokeino, Karasjok og Nesseby) at elever ikke kan velge bort samisk. Det er fagene samisk og finsk som har så lav status at de kan velges bort selv om eleven har hatt opplæring i fagene fra første årstrinn. Denne bestemmelsen om mulighet til å velge, henger igjen fra den gang samisk og finsk var et tilbud på ungdomstrinnet, i stedet for sidemål. Det er uheldig at elever i en alder hvor de kanskje ikke evner å tenke så langsiktig, skal få velge bort opplæring i eget språk.

Det er nødvendig å endre loven slik at elever ikke kan velge bort samisk når de begynner på ungdomstrinnet. Elevene skal imidlertid fortsatt få muligheten til å velge samisk på ungdomstrinnet uavhengig om de har hatt dette tilbudet på barnetrinnet.

Avsnitt 3 og 4 i rådets innstilling beholdes, og fortsetter med følgende tillegg:

Det vil være rimelig at alle elever som har hatt samisk på grunnskolen, skal få fortsette med opplæring i samisk og å kunne ta eksamen på videregående nivå. Loven må ivareta denne rettigheten.

Loven bør endres slik at retten til opplæring på samisk også gjelder for elever på videregående opplæring. Det finnes ingen videregående skoler i sør- og lulesamisk område som er forpliktet til å gi opplæring etter Kunnskapsløftet – Samisk.

Faget samisk er ikke nevnt i opplæringslovens § 2-3 som et av fagene som grunnopplæringen skal omfatte. Dette er usynliggjøring av samisk. Det samme må gjelde for opplæringslovens § 3-4 Innhold og vurdering i den videregående opplæringen. En konkret konsekvens ved at samisk ikke nevnes, er at privatskolene ikke er forpliktet til å tilby samisk opplæring. Det er i dag mange samiske elever som opplever at de ikke får rett til samisk når de går på privat videregående skole. Det er nødvendig at lover og forskrifter endres slik samiske elevers rett til samisk opplæring ivaretas. Privatskoleloven skal

gi minimum de samme rettigheter til samiske elever som opplæringsloven gir. Dette bør også innarbeides i privatskoleloven.

Fjernundervisning i samiskfaget benyttes i utstrakt grad som undervisningsform for samiske elever som bor utenfor forvaltningsområdet. Dette er et av få alternativer for mange skoleeiere til å oppfylle elevens rett til opplæring i samisk. Slik nettbasert undervisning er tjent med integreringsopphold for elever ved samiske skoler og språkmiljøer, men ikke alle elever som mottar samiskopplæring får tilbud om dette. Det er av stor betydning for kvaliteten av nettbasert undervisning, og samtidig å tilby elevene hoseringsopphold som supplement til ordinær opplæring.

Avsnitt 5 i rådets innstilling starter som nummerert pkt. 2 og fortsetter med følgende:

I opplæringslovens § 9-4, første ledd, står det: I andre fag enn norsk kan det berre brukast lærebøker og andre læremiddel som ligg føre på bokmål og nynorsk til same tid og same pris. I særlege tilfelle kan departementet gjere unntak frå denne regelen”.

Det innebærer at samiske bøker ikke kan brukes, eller at de kommer inn under ”særskilte tilfeller”. Det er avgjørende viktig at denne bestemmelsen blir rettet opp, da den undergraver samiske barns rettigheter til undervisning i og på samisk, slik den står formulert i gjeldende lov.

Avsnitt 6 i rådets innstilling starter som nummerert pkt. 3.

Avsnitt 7 og avsnitt 8 i rådets innstilling starter som nummerert pkt. 4.

Tillegg etter siste avsnitt i rådets innstilling:

Sametingets melding for opplæring og utdanning må ligge til grunn for videre arbeidet med revisjonen av opplærings- og privatskoleloven.

Forslag fra Nordkalottfolket Kjellrun Wilhelmsen:

Forslag 2

Gjeldende opplærings- og privatskolelov ivaretar målet om godt nok å sikre og styrke samiske barn og unges opplæringsrettigheter.

Det finnes i dag gode muligheter for utvikling og bruk av e-basert læring som et rimelig tilbud til de som er bosatt utenfor kjernesamiske områder. Dette ønsker Sametinget mer fokus på fremover.

Komiteens tilråding

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig sametingsrådets forslag til innstilling.

Merknad fra Arbeiderpartiet, NSR sametingsgruppe, Sbs Sametingsgruppe, Høyre, Árja, ÅasG og Nordkalottfolket

Sametinget må få klarhet i Fylkesmannens rolle

Sametinget er bekymret over de mange kritikkene som kommer inn fra samiske elever og foreldre, i forhold til brudd på opplæringsloven. Flere elever opplever mangler ved samisk opplæringstilbud, og det har skjedd flere ganger at de ikke får opplæring i og på samisk, slik loven krever.

Fylkesmannen har formelt tilsynsansvar, men når ikke tilsyn evaluerer kvalitet, eller annen vesentlig forhold i opplæringen kommer inn under tilsyn, så er det nødvendig å jobbe for å utrede Sametingets

forventninger av innholdet i fylkesmannens tilsyn og gjennomførelse, og videre utrede Sametingets rolle i forhold til fylkesmannens tilsyn. Sametinget ser det også som nødvendig å formalisere Sametingets rolle i opplæringsloven eller andre forskrifter, i forhold til arbeidsavtaler hvor fylkesmannens tilsynsoppgaver bestemmes.

III Votering

Av 39 representanter var 35 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Forslag 2 ble forkastet med 31 mot 4 stemmer

Forslag 1 ble vedtatt med 31 mot 4 stemmer

Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteens tilrådning ble vedtatt med 31 stemmer mot 4 stemmer

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Viktor Inge Paulsen, saksordfører	
2	Ellinor Marita Jåma	Inger Elin Utsi
	Ellinor Marita Jåma	
3	Kjellrun Wilhelmsen	Ellinor Marita Jåma
		Inger Elin Utsi
		Kirsti Guvsám
	Kjellrun Wilhelmsen	
4	Johan Vasara	Inger Elin Utsi
5	Lars Filip Paulsen	
6	Silje Karine Muotka	Ellinor Marita Jåma
		Mariann Wollmann Magga
	Silje Karine Muotka	
7	Mariann Wollmann Magga	Inger Elin Utsi
		Nanna Thomassen
	Mariann Wollmann Magga	
8	Vibeke Larsen	
9	Hartvik Hansen	Inger Elin Utsi
10	Beaska Niillas	
11	Nanna Thomassen	Aud Marthinsen
	Nanna Thomassen	
12	Johan Vasara	Kjellrun Wilhelmsen
		Viktor Inge Paulsen
13	Inger Elin Utsi	
14	Silje Karine Muotka	
15	Marie Therese N. Aslaksen	
16	Hartvik Hansen, til forr. orden	
17	Viktor Inge Paulsen, sakordfører	

VI Sametingets vedtak

Samiske barn- og unges rettigheter som er nedfelt i grunnloven og internasjonale konvensjoner og erklæringer, gjenspeiler seg ikke i tilstrekkelig grad i gjeldende opplærings- og privatskolelov.

Grunnlovens §110 a gir samiske barn rett til å bevare og utvikle deres språk og kultur. Med rett til opplæring på samisk menes nord-, sør-, og lulesamisk. Sametinget krever, på bakgrunn av dette, en helhetlig gjennomgang og revidering av opplæringsloven og privatskoleloven, der målet er å sikre og styrke samiske elevers rett til opplæring i og på samisk og på grunnlag av samiske kulturverdier.

Det er behov for å endre lovene og forskriftene for å ivareta samiske elevers rettigheter på følgende områder, men ikke begrenset til:

1. Rett til opplæring i og på samisk og på grunnlag av samisk kultur, uavhengig av elevens/foreldrenes bakgrunn
2. Rett til læremidler tilpasset det samiske læreplanverket
3. Samisk spesialundervisning
4. Tilsyn

1. I gjeldende opplæringslov avgrenses samiske elevers rett til opplæring i og på samisk på grunnskolenivå til om de bor innenfor eller utenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Elever utenfor forvaltningsområdet har rett til undervisning på samisk på grunnskolenivå dersom de utgjør et antall på minimum ti elever i kommunen. Denne retten består så lenge det er minst seks elever igjen i gruppa.

Det er en svakhet i loven at samiske barns rettigheter til å få opplæring på sitt eget språk er avhengig av at minst ti elever i kommunen krever opplæring på samisk. Det er også både urimelig og upedagogisk at et barn som har startet med opplæring på samisk, kan miste dette tilbudet dersom andre elever som har hatt opplæring på samisk, flytter eller blir ferdige med grunnskolen, og det da er færre enn seks barn igjen i gruppa som får opplæring på samisk. Det er diskriminering at retten til opplæring på samisk for samiske elever begrenses til geografiske områder og antall elever som ønsker slik opplæring.

I opplæringsloven § 6-2 femte ledd står det følgende: “Utanfor samiske distrikt har samar I grunnskolealder rett til opplæring I samisk (..)”. I samme lov § 2-5 presiseres begrepet “samar”: “Same; person som kan skrivast inn i samemanntalet, jf. § 2-6 i lov 12. Juni 1987 nr. 56 om Sametinget og andre samiske rettsforhold (samelova), og barn av dei som kan skrivast inn.” Samisk er et offisielt språk i Norge og Sametinget ser det som absolutt nødvendig at alle elever i Norge gis tilgang til å velge samisk som fag, uavhengig av elevene og foreldres personlige bakgrunn.

Det er nødvendig å endre opplæringsloven slik at retten til opplæring på samisk også gjelder elever i grunnskole utenfor samiske forvaltningsområder og uavhengig av elevene og foreldrenes personlige bakgrunn.

I opplæringsloven § 6-2, sjettede ledd heter det: Elevane avgjer sjølv om dei vil ha opplæring i og på samisk frå og med 8. årstrinnet etter første, andre og femte leddet. Dette betyr at elever kan velge bort samisk på 8. årstrinn selv om de har hatt faget fra første årstrinn. Når elevene går i 1.-7. årstrinn er det foreldre som velger om deres barn skal ha samisk på skolen. Det er kun i de kommuner som har bestemt at samisk skal være obligatorisk fag (Kautokeino, Karasjok og Nesseby) at elever ikke kan velge bort samisk.

Det er fagene samisk og finsk som har så lav status at de kan velges bort selv om eleven har hatt opplæring i fagene fra første årstrinn. Denne bestemmelsen om mulighet til å velge, henger igjen fra den gang samisk og finsk var et tilbud på ungdomstrinnet, i stedet for

sidemål. Det er uheldig at elever i en alder hvor de kanskje ikke evner å tenke så langsiktig, skal få velge bort opplæring i eget språk.

Det er nødvendig å endre loven slik at elever ikke kan velge bort samisk når de begynner på ungdomstrinnet. Elevene skal imidlertid fortsatt få muligheten til å velge samisk på ungdomstrinnet uavhengig om de har hatt dette tilbudet på barnetrinnet.

Opplæringsloven gir elever på videregående nivå rett til opplæring i samisk, men ikke på samisk. Privatskoleloven forplikter ikke private videregående skoler til å gi opplæring i og på samisk, og er ikke tydelig når det gjelder plikten til å tilby opplæring etter det samiske læreplanverket. Sametinget mener at retten i sin helhet til opplæring i og på samisk må forankres bedre i opplæringsloven og privatskoleloven. Denne retten skal i prinsippet ikke ha begrensninger og den skal følge elevene uavhengig av hvor de bor.

Likeså må samiske kulturverdier i opplæringen ivaretas i opplærings- og i privatskoleloven.

Det vil være rimelig at alle elever som har hatt samisk på grunnskolen, skal få fortsette med opplæring i samisk og å kunne ta eksamen på videregående nivå. Loven må ivareta denne rettigheten.

Loven bør endres slik at retten til opplæring på samisk også gjelder for elever på videregående opplæring. Det finnes ingen videregående skoler i sør- og lulesamisk område som er forpliktet til å gi opplæring etter Kunnskapsløftet – Samisk.

Faget samisk er ikke nevnt i opplæringslovens § 2-3 som et av fagene som grunnopplæringen skal omfatte. Dette er usynliggjøring av samisk. Det samme må gjelde for opplæringslovens § 3-4 Innhold og vurdering i den videregående opplæringen. En konkret konsekvens ved at samisk ikke nevnes, er at privatskolene ikke er forpliktet til å tilby samisk opplæring. Det er i dag mange samiske elever som opplever at de ikke får rett til samisk når de går på privat videregående skole. Det er nødvendig at lover og forskrifter endres slik samiske elevers rett til samisk opplæring ivaretas. Privatskoleloven skal gi minimum de samme rettigheter til samiske elever som opplæringsloven gir. Dette bør også innarbeides i privatskoleloven.

Fjernundervisning i samiskfaget benyttes i utstrakt grad som undervisningsform for samiske elever som bor utenfor forvaltningsområdet. Dette er et av få alternativer for mange skoleeiere til å oppfylle elevers rett til opplæring i samisk. Slik nettbasert undervisning er tjent med integreringsopphold for elever ved samiske skoler og språkmiljøer, men ikke alle elever som mottar samiskopplæring får tilbud om dette. Det er av stor betydning for kvaliteten av nettbasert undervisning, og samtidig å tilby elevene hospiteringsopphold som supplement til ordinær opplæring.

2. Sametinget ser nødvendigheten av å øke tilstrømmingen av samiske læremidler på hele grunnopplæringsnivået, inklusiv for samiske elever som har særskilte behov. Sametinget er opptatt av at samiske elevers rett til samiske læremidler nedfelles i opplæringsloven.

I opplæringslovens § 9-4, første ledd, står det: I andre fag enn norsk kan det berre brukast lærebøker og andre læremiddel som ligg føre på bokmål og nynorsk til same tid og same pris. I særlege tilfelle kan departementet gjere unntak frå denne regelen”.

Det innebærer at samiske bøker ikke kan brukes, eller at de kommer inn under ”særskilte tilfeller”. Det er avgjørende viktig at denne bestemmelsen blir rettet opp, da den undergraver samiske barns rettigheter til undervisning i og på samisk, slik den står formulert i gjeldende lov.

3. Sametinget vil rette fokus på elever med særskilte behov, disse utgjør den mest sårbare samiske elevgruppen som opplæringslovens bestemmelser omfatter. For at disse elevene skal sikres forsvarlige sakkyndige vurderinger og tilfredsstillende tilrettelagt opplæring, er det viktig at offentlige fagmyndigheter har samisk språk- og kulturkompetanse. Det må stilles tydelig krav om dette i opplæringsloven.
4. Sametinget konstaterer at opplæringen i og på samisk organiseres ulikt avhengig av hvor elevene bor i landet. Det er viktig at tilsynsmyndighetene øker oppmerksomheten på kvaliteten av denne opplæring. Sametinget ser det som viktig at den helhetlige kvaliteten på opplæring i og på samisk: opplæringstilbudets innhold, organisering og struktur, tilfanget av læremidler, fysiske omstendigheter, og arbeidet med å rekruttere kompetanse, blir gjenstand for tilsyn. Sametingets rolle til å påvirke tilsynsoppdragene må tydeliggjøres i opplæringsloven.

På bakgrunn av dette ber Sametinget om at regjeringen snarest starter arbeidet med revisjon av opplærings- og privatskoleloven, og at Sametinget inkluderes tidlig i prosessen gjennom formell dialog og konsultasjoner. Sametingets melding for opplæring og utdanning må ligge til grunn for videre arbeidet med revisjonen av opplærings- og privatskoleloven.

Behandlingen av saken ble avsluttet 05.06.14 kl. 20.00.

Åšši/Sak	00UK	003/14
Åšši/Sak	SP	021/14

Møteplan for Sametingets komité- og plenumsmøter 2015

Arkivsaknr.
14/2223

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Plenumsledelsen	05.05.14	DCJ 011/14
Oppvekst-, omsorg- og utdanningskomiteen	20. – 22.05.14	00UK
Sametingets plenum	03. – 06.06.14	SP 021/14

Saken påbegynt 05.06.14 kl. 20.00.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1			Kalender

II Forslag og merknader

Plenumsledelsens forslag til innstilling:

Sametinget fastsetter følgende møteplan for Sametinget 2015.

Sametingets komitémøter og plenumsmøter første halvdel 2015:

- Uke 10: 2. – 6. mars, komité- og plenumsmøter.
- Uke 21: 19. – 22. mai, komitémøter (tirsdag – fredag)
- Uke 23: 1. – 5. juni, plenumsmøte

Sametingets komitémøter og plenumsmøter andre halvdel 2015

- Uke 39: 21. – 25. september, komité- og plenumsmøter
- Uke 47: 16. – 20. november, komitémøter
- Uke 49: 30. november – 4. desember, plenumsmøte

Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteens innstilling

Innledning

Sametinget har fått sametingets møteplan for 2015 til behandling.

Merknader

Medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Viktor Inge Paulsen, Sandra Márjá West, Nanna Thomassen og Inger Elin Kristina Utsi, medlemmene fra Arbeiderpartiet (AP) Johan Vasara og Jørn-Are Gaski, medlemmet fra Áarjel-Saemiej Gielb Ellinor Marita Jáma, medlemmene fra Árja Torbjørg Leirbakken og Hartvik Hansen og medlemmet fra Høyre (H) Aili Kirste Strømgeng fremmer følgende merknad:

Flertallet i komiteen ber plenumsledelsen om å vurdere antall møtedager for komitéuken i uke 21-2015.

Forslag

Forslag fra Nordkalottfolket Kjellrun Wilhelmsen:

Forslag 1

Forslaget erstatter plenumsledelsens forslag:

Møteplan 2015

Første halvdel 2015:

Uke 10: 2.-6. mars, komité- og plenumsmøter

Uke 23: 1.-5. juni, komité- og plenumsmøter

Andre halvdel 2015:

Uke 39: 21.-25. september, komité- og plenumsmøter

Uke 49: 30. november – 4. desember, komité- og plenumsmøter

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller flere forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter plenumsledelsens forslag til innstilling.

III Votering

Av 39 representanter var 35 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Forslag 1 ble forkastet med 31 mot 4 stemmer

Oppvekst-, omsorgs- og utdanningskomiteens tilrådning ble vedtatt med 31 mot 4 stemmer.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Ellinor Marita Jáma, saksordfører	
2	Inger Elin Utsi	
3	Kjellrun Wilhelmsen	
4	Ellinor Marita Jáma, saksordfører	

VI Sametingets vedtak

Sametinget fastsetter følgende møteplan for Sametinget 2015.

Sametingets komitémøter og plenumsmøter første halvdel 2015:

Uke 10: 2. – 6. mars, komité- og plenumsmøter.
Uke 21: 19. – 22. mai, komitémøter (tirsdag – fredag)
Uke 23: 1. – 5. juni, plenumsmøte

Sametingets komitémøter og plenumsmøter andre halvdel 2015

Uke 39: 21. – 25. september, komité- og plenumsmøter
Uke 47: 16. – 20. november, komitémøter
Uke 49: 30. november – 4. desember, plenumsmøte

Behandlingen av saken ble avsluttet 05.06.14 kl. 20.10

Originalspråk: Norsk

Åšši/Sak	VK	002/14
Åšši/Sak	SP	022/14

Valg av plenumsledelse

Arkivsaknr.
13/3786

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Valgkomiteen		VK
Sametingets plenum	03. – 06.06.14	SP

Saken påbegynt 06.06.14 kl. 10.20.

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel

II Forslag og merknader

Valgkomiteens innstilling:

Følgende personer velges som medlemmer i plenumsledelsen for perioden 6. juni 2014 og ut valgperioden.

Jørn Are Gaski	leder	AP
Anita Ravna	nestleder	NSR
Marie Therese Aslaksen	medlem	Samer sørpå
Mathis Nilsen Eira	medlem	NSR
Aud H. Marthinsen	medlem	FrP

III Votering

Av 39 representanter var 30 til stede. På grunn av utbytteordningen forlot John Kappfjell og Jan Åge Biti møtet. Voteringen ble gjennomført etter prinsippet om forholdstallsvalg.

Votering 1 Mathis Nilsen Eira og Anita Ravna fikk 10 stemmer.

Votering 2 Jørn Are Gaski fikk 8 stemmer.

Votering 3 Aud H. Marthinsen fikk 8 stemmer.

Votering 4 Marie Therese Aslaksen fikk 4 stemmer.

Utbytteordningen opphørte. Representant John Kappfjell tok sete, Jan Åge Biti hadde forlatt salen.

Av 39 representanter var 31 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Votering 5 Jørn Are Gaski ble enstemmig valgt som leder.

Votering 6 Antia Ravna ble enstemmig valgt som nestleder.

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

	Innlegg	Replikk
1	Mathis Nilsen Eira	
	Kirsti Guvsám, til forr. orden	
	Isak Mathis O. Hætta, til forr. orden	
	Hartvik Hansen, til forr. orden	

VI Sametingets vedtak

Følgende personer velges som medlemmer i plenumsledelsen for perioden 6. juni 2014 og ut valgperioden.

Jørn Are Gaski	leder	AP
Anita Ravna	nestleder	NSR
Marie Therese Aslaksen	medlem	Samer sørpå
Mathis Nilsen Eira	medlem	NSR
Aud H. Marthinsen	medlem	FrP

Vedtaket trer i kraft fra 06.06.14 kl. 18.00.

Behandlingen av saken ble avsluttet 06.06.14 kl. 11.55

Åssi/Sak SP 023/14**Høring - Strukturvoteordning for fiskeflåten under 11 meter**Arkivsaknr.
14/1344

Behandlinger

Politisk nivå	Møtedato	Saksnr.
Sametingsrådet	09.05.14	SR 057/14
Nærings- og kulturkomiteen	20. – 22.05.14	NKK
Sametingets plenum	03. – 06.06.14	SP 023/14

Saken påbegynt 06.06.14 kl. 13.00

I Vedlegg

Nr.	Dok. dato	Avsender/Mottaker	Tittel
1			Åssi/Sak 057/14
2	14/1344-8	29.04.2014	Nærings- og Fiskeridepartementet
			Strukturvoteordning for kystflåten under 11 meter hjemmelslengde

II Forslag og merknader**Sametingsrådets forslag til innstilling:**

Sametinget viser til Nærings- og fiskeridepartementets høring av forslag til strukturvoteordning for kystflåten under 11 meters hjemmelslengde av 29.04.14.

Sametinget holder fast ved at samene har etablert rettigheter til fiske og andre marine ressurser i kystnære samiske områder. Samer og andre bosatt ved kysten har derfor rett til fiske på grunnlag av alders tids bruk og lokal sedvane. Folkerettens regler om urfolk og minoriteter gir i tillegg grunnlag for retten til fiske. Sametinget er derfor av den formening at reguleringstiltak av fisket ikke kan skje slik at det kan forstås å frata samer retten til regningssvarende fiske for opprettholdelse av kultur med språk, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Fiskeflåten under 11 meter utgjør en bærebjelke for samisk kultur i kyst- og fjordområdene. Forslaget til Nærings- og fiskeridepartementet kan medføre en gjeldsøkning som reiser spørsmål ved lønnsomhetsgraden, det forhindrer rekruttering og tilgangen til fisket svekker lønnsomheten i åpen gruppe. Sametinget mener disse forholdene vil slå særlig negativt ut i de tradisjonelle samiske områdene der fisket tradisjonelt har vært naturlig ressurs- og økosystemtilpasset. Sametinget mener departementets forslag vil kunne virke til å svekke grunnlaget for samisk kultur i kyst- og fjordområdene, noe som ikke er i overensstemmelse med havressurslova § 7 bokstav g om at forvaltningstiltak skal være med å sikre det materielle grunnlaget for samisk kultur og § 11 6. ledd om at det skal legges vesentlig vekt på samisk bruk og hva bruken har å si for samiske lokalsamfunn. Sametinget kan ikke se at departementets forslag samsvarer med de endringer som Stortinget vedtok i

havressurslova, deltakerloven og finnmarksloven som oppfølging av Stortingets vedtak etter Innst. o. nr. 80 (2004–2005) 'Finnmarksloven' og Kystfiskeutvalgets utredning i NOU 2008:5 'Retten til fisket i havet utenfor Finnmark'.

Sametinget ser at det kan iverksettes tiltak som øker kvotegrunnlaget, lønnsomheten og sikkerheten for flåten under 11 meter. Dette kan imidlertid gjøres i form av ordninger der en øker gruppekvoten, samordner kvotene for gruppen under 11 meter, innføre kondemnering der kvotene går tilbake til gruppen, innføre en samfiskeordning både for lukket og åpen gruppe, ekstravote ved flere fiskere på båten og karantene i åpen gruppe ved salg av båt med rettigheter i lukket gruppe.

Sametinget finner forslaget om innføring av strukturering av båter under 11 meter av grunnleggende prinsipiell karakter med store og langsiktige virkninger for samiske kyst- og fjordsamfunn. Dette må tilsi at forslaget behandles som sak i Stortinget.

Sametinget ber om å bli kontaktet for konsultasjoner om oppfølgingen av høringsforslaget etter Konsultasjonsprosedyrene fastsatt ved kgl. res. 01.07.05 og Retningslinjer for konsultasjoner i fiskerisaker.

Nærings- og kulturkomiteens innstilling

Innledning

Sametingets næring og kulturkomite har behandlet Nærings og fiskeridepartementets høring om forslag til strukturkvoteordning for kystflåten under 11 meter og har følgende innstilling:

Merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet (AP) Mariann Wollmann Magga, Marit Kirsten A. Gaup og Per Mathis Oskal, medlemmene fra Norske samers riksforbund (NSR) Mathis Nilsen Eira, Tor Gunnar Nystad, Nora Marie Bransfjell, medlemmet fra Norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/SåB) Lily Roska, medlemmet fra Nordkalottfolket Kjetil Romsdal, medlemmet fra Flyttsamelista Per Andersen Bæhr, medlemmet fra Fastboendes liste Isak Mathis O. Hætta og medlemmet fra Samer sørpå Marie Therese Aslaksen, fremmet følgende merknad:

Alternativ løsning til strukturering

Istedenfor NFD's struktureringsforslag vil komiteen foreslå løsninger som både vil øke kvotegrunnlaget og lønnsomheten for flåten under 11 meter, samt styrke sikkerheten til fiskerne i denne flåtegruppen:

1. Øke gruppekvoten

a. Øke gruppekvoten for båter under 11 meter både i lukket og åpen gruppe. Eksempelvis med fisk som gjenstår fra kvotebytte med tredje land.

b. Samordne kvotene for gruppen under 11 meter slik at lengste lengde blir gjort gjeldende, og gjennom dette å tilbakeføre gruppekvoter som tilfører gruppen under 11 meter men som i dag fiskes av fartøy som er større enn 11 meter. Dette vil styrke kvotegrunnlaget for fartøy under 11 m. De som blir rammet av tiltaket må kompenseres av staten.

c. Kvoter fra kondemneringsordning

2. Gjeninnføre kondemneringsordningen der kvotene går tilbake til gruppen for flat fordeling.

3. For å bedre sikkerhet og effektivitet må man gjøre samfiskeordningen gjeldende også for åpen gruppe.

4. Med tillegg av ekstrakvote (eks. 1/3 kvote) hvis de tar med seg en fisker som ikke har båt. Personen må være norsk statsborger og manntallsført på blad B.

Forslag

Forslag 1

Forslag fra Arbeiderpartiet (AP), Norske samers riksforbund (NSR), Norske samers riksforbund/ Samefolkets parti (NSR/SåB), Árja, Flyttamelista og Nordkalottfolket:

Fjerde avsnitt, siste setning endres til, og tilføyes:

Dette kan imidlertid gjøres i form av ordninger der en øker gruppeknoten, samordner kvotene for gruppen under 11 meter, innføre kondemnering der kvotene går tilbake til gruppen, innføre en samfiskeordning både for lukket og åpen gruppe (denne ordningen må ikke gjelde mellom gruppene) og opprette ekstrakvote ved flere fiskere på samme båt.

Sametinget mener at det må gjøres grep for å sikre rekruttering, ungdommer må få tildelt kvoter for å kunne komme seg inn i fiskeryrket på en lettere måte. Forutsetningen for denne kvotetildelingen bør være at den er tidsbegrenset og at den bare tildeles ungdommer som fisker i lag med en erfaren fisker på vedkommendes båt (lærlingeordning). Etter en nærmere angitt tid, får ungdomsfiskeren tildelt kvote og blir overført til blad B i fiskermanntallet, og blir dermed registrert yrkesfisker.

Nytt avsnitt fortløpende etter rådets forslag:

Departementet foreslår følgende: «det er fartøyet (reiarlaget) si adresse som er avgjerande, ikkje bustaden til reieren.»

Dette medfører i prinsippet at kvotene kan kjøpes ut av samiske områder og undergrave lokalt eierskap og tilgang. Over tid vil dette føre til ytterligere utarming og svekkelse av bosetting og sysselsetting i kyst og fjordområdene, noe som vil bryte med formålsparagrafen i Havressursloven.

Nytt avsnitt fortløpende:

Fisken er av Stortinget ansett som en nasjonal ressurs, det er folket som eier fisken i fellesskap. Sametinget registrerer at en strukturering medfører kjøp og salg av kvoter mellom enkeltpersoner. Dette er for Sametinget uforståelig og bryter fullstendig med prinsippet som Stortinget har fastslått om at det er fellesskapet som eier fisken. Sametinget forholder seg til Stortingets vedtak og støtter ikke prinsippet om kjøp og salg av fiskekvoter.

Nytt avsnitt fortløpende:

Sametinget tilbakeviser regjeringens påstand om at det er de med høyest betalingsvilje som er de mest effektive aktørene innen fiskeriene. Sametinget kan ikke se at en slik påstand kan forsvares på noen måte. Fra Sametingets side anses menneskene og befolkningen i kyst og fjordstrøkene sammen med fisken som den viktigste ressursen for å skape arbeidsplasser og opprettholde bosettingen. Sjøarkivet har tradisjonelt utvist stor lønnsomhet, i tillegg har de en lokal forankring og leverer til faste fiskemottak. Dette styrker lokalsamfunnene i kyst og fjordområdene og trykker bosettingen. I begynnelsen av 2014 ble det åpnet for fritt fiske i båtgruppen under 11 meter, dette fisket har vist at sjøarkivet klarer å skape stor aktivitet på land og lønnsomhet. Båter under 11 meter må fortsatt bli gjort i stand til å skape lønnsomheten og aktiviteten på land som ble vist i begynnelsen av 2014. Sametinget mener bestemt at strukturering ikke vil øke lønnsomheten på land og på båter under 11 meter.

Forslag 2

Forslag fra Árja, Nordkalottfolket, Fastboendes liste og Samer sørpå:

Tilleggsforslag som nytt 2. avsnitt:

Sametinget har alltid vært prinsipielt i mot kjøp og salg av kvoter. Strukturering av kvoter representerer privatisering av kollektive naturressurser. Sametinget viser til Kystfiskeutvalgets utredning i NOU 2008:5 'Retten til fisket i havet utenfor Finnmark' og påpeker at en rett til fiske er rettigheter folk bosatt ved fjordene og langs kysten innehar ved lokal sedvane, hevd og alders tids bruk.

Endringsforslag i 3. avsnitt 2. setning:

Ordet "kan" byttes ut med "vil".

Tilleggsforslag i 3. avsnitt som ny 4. setning:

Det tradisjonelle samiske kyst- og fjordfisket baserer seg på fiske av flere forskjellige fiskearter. Strukturering kan sies å være i strid med tradisjonell samisk fiske ved at den gir fortrinn til de som velger kun å spesialisere seg på en art.

Endringsforslag nåværende 4. setning i 3. avsnitt flyttes som et nytt avsnitt.

"Sametinget mener departementets forslag vil kunne virke til å svekke grunnlaget ..."

Forslag 3

Forslag fra Fremskrittspartiet ved medlem Bengt Rune Strifeldt:

Erstatter sametingsrådets forslag

Sametinget viser til Nærings- og fiskeridepartementets høring av forslag til strukturkvoteordning for kystflåten under 11 meters hjemmelslengde av 29.04.14.

Fiskeflåten under 11 meter har over tid utgjort en bærebjelke for befolkningen i kyst- og fjordområdene. Sametinget er allikevel oppmerksom på de demografiske endringene som over tid har skjedd og skjer i Finnmark. Bosettingen i Finnmark er avhengig av god infrastruktur, et skatte- og avgiftsregime som legger til rette for nyetableringer og lønnsomhet i alle næringer, og en offentlig forvaltning som er mindre opptatt av vern og mer opptatt av utvikling og vekst enn i dag. Sametinget vil ikke peke på enkelttiltak, men ber om at dersom struktureringen i fiskeflåten under 11 meter gjennomføres, bør det legges til rette for andre virkemidler som kan bidra til bosetting og lønnsom næringsaktivitet langs kysten.

Komiteens tilrådning

Komiteen har ikke flere merknader eller forslag og råder Sametinget til å vedta følgende:

Sametinget støtter for øvrig Sametingsrådets forslag til innstilling.

Merknad, Arbeiderpartiet v/representant Ronny Wilhelmsen og Høyre v/representant Ellen Kristine Saba

Kvoteåret

Sametinget mener at flytting av kvoteåret er en løsning som bør vurderes for å kunne ha jevnere levering av fangst og dermed trygge sysselsettingen og lønnsomheten på land. Men dette må ses i sammenheng med kysttorskvernet og det faktum at kysttorskens er under hard beskatning.

Merknad, Árja v/representant Inger Eline Eriksen, AP`s sametingsgruppe v/ representant Vibeke Larsen, NSR`s sametingsgruppe v/ representant Kirsti Guvsam, Høyre v/ representant Ellen Kristine Saba

Karantene i åpen gruppe ved salg av båt med rettigheter i lukket gruppe

Sametinget ser at dersom det innføres strukturordning vil det foreligge behov for at det etableres en karanteneordning i åpen gruppe ved salg av båt med rettigheter i lukket gruppe. Ved salg av båt og rettigheter i lukket gruppe kan fiskeren like etterpå registrere seg og fiske i åpen gruppe. En slik umiddelbar overgang svekker driftsgrunnlaget og lønnsomheten i åpen gruppe. Det vil dermed bli flere fiskere i åpen gruppe som konkurrerer om det samlede kvotegrunnlaget.

Derfor er det nødvendig å innføre begrensninger for fiskere som slutter i lukket gruppe og som umiddelbart ønsker å gå til åpen gruppe. De bør ikke ha anledning til å registrere seg i åpen gruppe før det har gått minst x år fra det tidspunktet de solgte sine rettigheter i lukket gruppe.

Forslag 4, representant Ronny Wilhelmsen, Arbeiderpartiet

Høring- Strukturkvoteordning for fiskeflåten under 11 meter

Tillegg til Forslag 1.

Følgende setninger settes inn etter tredje setning i siste avsnitt:

Kapital og betalingsvilje er kun et verktøy og ikke en målsetning i seg selv. Fellesskapets mål er fortsatt bosetting i kyst og fjordområdene.

Forslag 5, representant Inger Eline Eriksen, Árja

Forslag til rådets innstilling

Tilleggsforslag som nytt 5. avsnitt:

Videre ser Sametinget ser at det foreligger behov for at det etableres en karanteneordning i åpen gruppe ved salg av båt med rettigheter i lukket gruppe. Ved salg av båt og rettigheter i lukket gruppe kan fiskeren like etterpå registrere seg og fiske i åpen gruppe. Denne muligheten svekker driftsgrunnlaget og lønnsomheten i åpen gruppe. Derfor er det nødvendig å innføre begrensninger for fiskere som umiddelbart ønsker å gå over fra lukket gruppe til åpen gruppe. De bør ikke ha anledning til å registrere seg i åpen gruppe før det har gått minst 3 år fra det tidspunktet de solgte sine rettigheter i lukket gruppe.

III Votering

Av 39 representanter var 31 til stede. Voteringen ble gjennomført i følgende rekkefølge:

Forslag 5 ble trukket

Forslag 3 ble forkastet med 29 mot 2 stemmer

Forslag 4 ble vedtatt med 29 mot 2 stemmer

Forslag 2 ble vedtatt med 29 mot 2 stemmer

Forslag 1 ble vedtatt med 29 mot 2 stemmer

Nærings- og kulturkomiteens tilrådning ble vedtatt med 29 mot 2 stemmer

IV Protokolltilførsler

Det ble ikke fremmet noen protokolltilførsler i saken.

V Taleliste og replikkordskifte

Innlegg	Replikk
---------	---------

1	Kjetil Romsdal, saksordfører	
2	Marit Kirsten Anti Gaup	
3	Beaska Niillas	Ellen Kristine Saba
		Inger Eline Eriksen
	Beaska Niillas	
4	Arthur Johan Tørfoss	Ronny Wilhelmsen
		Vibeke Larsen
		Beaska Niillas
	Arthur Johan Tørfoss	
5	Inger Eline Eriksen	Beaska Niillas
		Vibeke Larsen
	Inger Eline Eriksen	
6	Ronny Wilhelmsen	Beaska Niillas
		Inger Eline Eriksen
	Ronny Wilhelmsen	
7	Nora Marie Bransfjell	Inger Eline Eriksen
8	Silje Karine Muotka	
9	Ronny Wilhelmsen	
	Inger Eline Eriksen, til forr. orden	
	Beaska Niillas, til forr. orden	
	Inger Eline Eriksen, til forr. orden	
10	Ellen Kristine Saba	
11	Ronny Wilhelmsen	
12	Beaska Niillas	
13	Kjetil Romsdal	

VI Sametingets vedtak

Sametinget viser til Nærings- og fiskeridepartementets høring av forslag til strukturkvoteordning for kystflåten under 11 meters hjemmelslengde av 29.04.14.

Sametinget har alltid vært prinsipielt i mot kjøp og salg av kvoter. Strukturering av kvoter representerer privatisering av kollektive naturressurser. Sametinget viser til Kystfiskeutvalgets utredning i NOU 2008:5 'Retten til fisket i havet utenfor Finnmark' og påpeker at en rett til fiske er rettigheter folk bosatt ved fjordene og langs kysten innehar ved lokal sedvane, hevd og alders tids bruk.

Sametinget holder fast ved at samene har etablert rettigheter til fiske og andre marine ressurser i kystnære samiske områder. Samer og andre bosatt ved kysten har derfor rett til fiske på grunnlag av alders tids bruk og lokal sedvane. Folkerettens regler om urfolk og minoriteter gir i tillegg grunnlag for retten til fiske. Sametinget er derfor av den formening at reguleringstiltak av fisket ikke kan skje slik at det kan forstås å frata samer retten til regningssvarende fiske for opprettholdelse av kultur med språk, næringsutøvelse og samfunnsliv.

Fiskeflåten under 11 meter utgjør en bærebjelke for samisk kultur i kyst- og fjordområdene. Forslaget til Nærings- og fiskeridepartementet da medfører en gjeldsøkning som reiser spørsmål ved lønnsomhetsgraden, det forhindrer rekruttering og tilgangen til fisket svekker lønnsomheten i åpen gruppe. Sametinget mener disse forholdene vil slå særlig negativt ut i de tradisjonelle samiske områdene der fisket tradisjonelt har vært naturlig ressurs- og økosystemtilpasset. Det tradisjonelle samiske kyst- og fjordfisket baserer seg på fiske av flere forskjellige fiskearter. Strukturering kan sies å

være i strid med tradisjonell samisk fiske ved at den gir fortrinn til de som velger kun å spesialisere seg på en art.

Sametinget mener departementets forslag vil kunne virke til å svekke grunnlaget for samisk kultur i kyst- og fjordområdene, noe som ikke er i overensstemmelse med havressurslova § 7 bokstav g om at forvaltningstiltak skal være med å sikre det materielle grunnlaget for samisk kultur og § 11 6. ledd om at det skal legges vesentlig vekt på samisk bruk og hva bruken har å si for samiske lokalsamfunn. Dette kan imidlertid gjøres i form av ordninger der en øker gruppekvoten, samordner kvotene for gruppen under 11 meter, innføre kondemnering der kvotene går tilbake til gruppen, innføre en samfiskeordning både for lukket og åpen gruppe (denne ordningen må ikke gjelde mellom gruppene) og opprette ekstrakvote ved flere fiskere på samme båt. Sametinget mener at det må gjøres grep for å sikre rekruttering, ungdommer må få tildelt kvoter for å kunne komme seg inn i fiskeryrket på en lettere måte. Forutsetningen for denne kvotetildelingen bør være at den er tidsbegrenset og at den bare tildeles ungdommer som fisker i lag med en erfaren fisker på vedkommendes båt (lærlingeordning). Etter en nærmere angitt tid, får ungdomsfiskeren tildelt kvote og blir overført til blad B i fiskermanntallet, og blir dermed registrert yrkesfisker.

Sametinget ser at det kan iverksettes tiltak som øker kvotegrunnlaget, lønnsomheten og sikkerheten for flåten under 11 meter. Dette kan imidlertid gjøres i form av ordninger der en øker gruppekvoten, samordner kvotene for gruppen under 11 meter, innføre kondemnering der kvotene går tilbake til gruppen, innføre en samfiskeordning både for lukket og åpen gruppe, ekstrakvote ved flere fiskere på båten og karantene i åpen gruppe ved salg av båt med rettigheter i lukket gruppe.

Sametinget finner forslaget om innføring av strukturering av båter under 11 meter av grunnleggende prinsipiell karakter med store og langsiktige virkninger for samiske kyst- og fjordsamfunn. Dette må tilsi at forslaget behandles som sak i Stortinget.

Sametinget ber om å bli kontaktet for konsultasjoner om oppfølgingen av høringsforslaget etter Konsultasjonsprosedyrene fastsatt ved kgl. res. 01.07.05 og Retningslinjer for konsultasjoner i fiskerisaker.

Departementet foreslår følgende: «det er fartøyet (reiarlaget) si adresse som er avgjerande, ikkje bustaden til reieren.»

Dette medfører i prinsippet at kvotene kan kjøpes ut av samiske områder og undergrave lokalt eierskap og tilgang. Over tid vil dette føre til ytterligere utarming og svekkelse av bosetting og sysselsetting i kyst og fjordområdene, noe som vil bryte med formålsparagrafen i Havressursloven.

Fisken er av Stortinget ansett som en nasjonal ressurs, det er folket som eier fisken i fellesskap. Sametinget registrerer at en strukturering medfører kjøp og salg av kvoter mellom enkeltpersoner. Dette er for Sametinget uforståelig og bryter fullstendig med prinsippet som Stortinget har fastslått om at det er fellesskapet som eier fisken. Sametinget forholder seg til Stortingets vedtak og støtter ikke prinsippet om kjøp og salg av fiskekvoter.

Sametinget tilbakeviser regjeringens påstand om at det er de med høyest betalingsvilje som er de mest effektive aktørene innen fiskeriene. Sametinget kan ikke se at en slik påstand kan forsvares på noen måte. Fra Sametingets side anses menneskene og befolkningen i kyst og fjordstrøkene sammen med fisken som den viktigste ressursen for å skape arbeidsplasser og opprettholde bosettingen. Kapital og betalingsvilje er kun et verktøy og ikke en målsetning i seg selv. Fellesskapets mål er fortsatt bosetting i kyst og fjordområdene. Sjarkflåten har tradisjonelt utvist stor lønnsomhet, i tillegg har de en lokal forankring og leverer til faste fiskemottak. Dette styrker lokalsamfunnene i kyst og fjordområdene og trykker bosettingen. I begynnelsen av 2014 ble det åpnet for fritt fiske i båtgruppen under 11 meter, dette fisket har vist at sjarkflåten klarer å skape stor aktivitet på land og lønnsomhet. Båter under 11 meter må fortsatt bli gjort i stand til å skape lønnsomheten og aktiviteten på land som ble vist i

begynnelsen av 2014. Sametinget mener bestemt at strukturering ikke vil øke lønnsomheten på land og på båter under 11 meter.

Behandlingen av saken ble avsluttet 06.06.14 kl. 14.25

Undertegnede har lest gjennom protokollen, og finner de bokførte beslutninger å være i overensstemmelse med Sametingets vedtak.

Karášjohka 23.06.2014

Plenumsledelsen

Jørn Are Gaski
leder

Anita Persdatter Ravna

Marie Therese Nordsletta Aslaksen

Mathis Nilsen Eira